

Zbirka Delovni zvezki UMAR
Delovni zvezek 4/2020, letnik XXIX

Analiza poslovanja slovenskih gospodarskih družb po dejavnostih v letu 2019

**Jure Povšnar, Mojca Koprivnikar
Šušteršič, Mateja Kovač, Tina
Nenadič, Ana Vidrih**

Objava in povzemanje prispevkov sta dovoljena delno ali v celoti z navedbo vira. Avtorstvo je treba pripisati avtorju prispevka in ne Uradu RS za makroekonomske analize in razvoj. Mnenja, ugotovitve in sklepi so namreč v celoti avtorjevi in ne odražajo nujno uradnih stališč Urada RS za makroekonomske analize in razvoj.

http://www.umar.gov.si/avtorski_prispevki/

Kratka vsebina:

Dodana vrednost gospodarskih družb je v letu 2019 pomenila okoli 57 % dodane vrednosti celotnega slovenskega gospodarstva in se je podobno kot poslovni rezultat še nadalje izboljšala. Neto čisti dobiček gospodarskih družb je precej presegel do sedaj najvišjo raven iz leta 2007 (tudi realno). Tudi v letu 2019 so z dobičkom poslovali v vseh dejavnostih, pri večini s povečanim. V obdobju 2008–2019 so v strukturi dodane vrednosti družb najbolj pridobile prometna dejavnost in predelovalne dejavnosti, znižal pa se je zlasti delež gradbeništva in trgovine.

Ključne besede:

gospodarske družbe, poslovni izid, dodana vrednost, kazalniki uspešnosti poslovanja, statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida, kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, rudarstvo, predelovalne dejavnosti, oskrba z vodo, ravnanje z odpadki in odpadki ter saniranje okolja, oskrba z elektriko, plinom in paro, gradbeništvo, trgovina, promet in skladiščenje, gostinstvo, informacijske in komunikacijske dejavnosti, poslovanje z nepremičninami, strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti, druge raznovrstne poslovne storitve.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID=39802115

ISBN 978-961-6839-48-8 (pdf)

Delovni zvezki Urada RS za makroekonomske analize in razvoj

Izdajatelj:

Urad RS za makroekonomske analize in razvoj

Gregorčičeva 27

1000 Ljubljana

Tel: (+386) 1 478 1012

Telefaks: (+386) 1 478 1070

E-naslov: gp.umar@gov.si

Odgovorna urednica: mag. Tanja Čelebič (tanja.celebic@gov.si)

Delovni zvezek: Analiza poslovanja slovenskih gospodarskih družb po dejavnostih v letu 2019

Avtorji: Jure Povšnar (jure.povsnar@gov.si), Mojca Koprivnikar Šušteršič (mojca.koprivnikar@gov.si), mag. Mateja Kovač (mateja.kovac@gov.si), mag. Tina Nenadič (tina.nenadic@gov.si), mag. Ana Vidrih (ana.vidrih@gov.si).

Delovni zvezek je lektoriran.

Delovni zvezek je recenziran.

Ljubljana, november 2020

Kazalo vsebine

1	Uvod	1
2	Nekatere značilnosti poslovanja in premoženjsko-finančnega položaja gospodarskih družb v letu 2019...	2
3	Pregled poslovanja gospodarskih družb po dejavnostih	7
	3.1 Kmetijstvo in z njim povezane dejavnosti (A, C 10,11)	9
	3.1.1 Kmetijstvo, lov in gozdarstvo ter ribištvo (A).....	9
	3.1.2 Proizvodnja živil in pijač (C 10, 11).....	12
	3.2 Rudarstvo (B).....	15
	3.3 Predelovalne dejavnosti (C).....	18
	3.4 Oskrba z elektriko, plinom in paro (D)	25
	3.5 Oskrba z vodo; ravnanje z odplakami in odpadki; saniranje okolja (E).....	28
	3.6 Gradbeništvo (F)	31
	3.7 Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil (G).....	33
	3.8 Promet in skladiščenje (H).....	40
	3.9 Gostinstvo (I)	45
	3.10 Informacijsko-komunikacijske dejavnosti (J)	49
	3.11 Poslovanje z nepremičninami (L).....	54
	3.12 Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (M)	57
	3.13 Druge raznovrstne poslovne dejavnosti (N).....	61
4	Zaključek.....	65
5	Seznam literature in virov	68
	Priloga: Opredelitev kazalnikov, uporabljenih v analizi poslovanja gospodarskih družb	69

PRILOGA K DELOVNEMU ZVEZKU: STATISTIČNE TABELE V EXCELOVI DATOTEKI

Kazalo okvirjev, slik in tabel

Okvir 1: Koncentracija v nespecializiranih pretežno živilskih prodajalnah na drobno.....	37
Okvir 2: Poslovanje podjetnikov v gostinstvu.....	48
Slika 1: Neto čisti dobiček in njegovi glavni sestavini ¹ v obdobju 2002–2019 ^{2,3}	3
Slika 2: Prihodki od prodaje doma in na tujem trgu v obdobju 2008–2019	4
Slika 3: Stroški dela v dodani vrednosti in poslovnih odhodkih v obdobju 2002–2019	4
Slika 4: Finančni odhodki in finančni prihodki v obdobju 2008–2019	5
Slika 5: Dolg, kapital ter delež dolga v virih sredstev v obdobju 2002–2019 ¹	5
Slika 6: Struktura dodane vrednosti gospodarskih družb po dejavnostih v letu 2019	7
Slika 7: Sprememba v strukturi dodane vrednosti družb v obdobju 2008–2019	7
Slika 8: Neto čisti dobiček obračunskega obdobja po dejavnostih v letih 2018 in 2019.....	8
Slika 9: Dodana vrednost in zaposlenost v gospodarskih družbah dejavnosti A v obdobju 2008–2019.....	10
Slika 10: Neto poslovni izid gospodarskih družb dejavnosti A v obdobju 2008–2019.....	11
Slika 11: Neto poslovni izid gospodarskih družb dejavnosti A po oddelkih v letih 2018 in 2019	11
Slika 12: Dodana vrednost in zaposlenost v gospodarskih družbah ŽPI v obdobju 2008–2019	13
Slika 13: Poslovni izid gospodarskih družb ŽPI v obdobju 2008–2019.....	14
Slika 14: Neto poslovni izid gospodarskih družb ŽPI po strukturi v letih 2018 in 2019	14
Slika 15: Struktura dodane vrednosti v gospodarskih družbah v dejavnosti rudarstvo v letu 2019 ter poslovni rezultat v letih 2018 in 2019.....	16
Slika 16: Sprememba poslovnega rezultata v gospodarskih družbah v dejavnosti rudarstvo v letu 2019 glede na leto 2018 po komponentah	16
Slika 17: Dodana vrednost in zaposlenost v družbah predelovalnih dejavnosti v letu 2019, struktura	19
Slika 18: Dodana vrednost in zaposlenost v družbah predelovalnih dejavnosti v letu 2019, rast.....	20
Slika 19: Produktivnost dela v družbah predelovalnih dejavnosti.....	21
Slika 20: Prihodki od prodaje in izvozna usmerjenost predelovalnih družb v letu 2019	21
Slika 21: Neto poslovni rezultat družb predelovalnih dejavnosti v izbranih letih	22
Slika 22: Neto finančni rezultat družb predelovalnih dejavnosti	23
Slika 23: Neto čisti dobiček družb predelovalnih dejavnosti v letu 2019	23
Slika 24: Zadolženost družb predelovalnih dejavnosti v letu 2019.....	24
Slika 25: Struktura dodane vrednosti v gospodarskih družbah v dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro v letu 2019 ter poslovni rezultat v letih 2018 in 2019.....	26
Slika 26: Sprememba poslovnega rezultata v gospodarskih družbah v dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro v letu 2019 glede na leto 2018 po komponentah	26
Slika 27: Dodana vrednost in zaposlenost v gospodarskih družbah dejavnosti E v obdobju 2008–2019.....	29
Slika 28: Poslovni izid gospodarskih družb dejavnosti E v obdobju 2008–2019	30
Slika 29: Poslovni izid gospodarskih družb dejavnosti E po oddelkih v letih 2018 in 2019	30
Slika 30: Viri sredstev ter delež dolga v virih sredstev gradbeništva v obdobju 2008–2019.....	32
Slika 31: Struktura dodane vrednosti po oddelkih dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil v letu 2019	34
Slika 32: Dodana vrednost ter rasti dodane vrednosti in stroškov dela na zaposlenega v gospodarskih družbah dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil v letu 2019	34
Slika 33: Poslovni izid družb trgovskih oddelkov v letih 2018 in 2019	35
Slika 34: Obremenjenost poslovnih prihodkov z nabavno vrednostjo prodanega blaga, materiala in storitev v trgovinskih družbah v letih 2009, 2018 in 2019.....	35
Slika 35: Prihodki od prodaje gospodarskih družb v trgovini z motornimi vozili in njihovimi popravili v obdobju 2008–2019.....	36
Slika 36: Kazalnika koncentracije v nespecializiranih, pretežno živilskih prodajalnah na drobno v obdobju 2000–2019	37

Slika 37: Odpisi vrednosti gospodarskih družb v trgovini na drobno v nespecializiranih prodajalnah in v trgovini na drobno v specializiranih prodajalnah z motornimi gorivi v obdobju 2008–2019.....	38
Slika 38: Finančno poslovanje gospodarskih družb v dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil v letu 2019.....	39
Slika 39: Zadolženost trgovinskih družb v letu 2019.....	39
Slika 40: Struktura dodane vrednosti gospodarskih družb v dejavnosti promet in skladiščenje v letu 2019 ter poslovni rezultat v letih 2018 in 2019.....	41
Slika 41: Sprememba poslovnega rezultata v gospodarskih družbah v dejavnosti promet in skladiščenje v letu 2019 glede na leto 2018 po komponentah.....	41
Slika 42: Delež v dodani vrednosti ter zaposlenosti vseh gostinskih družb v letu 2019.....	46
Slika 43: Poslovni izid družb gostinskih oddelkov v letih 2018 in 2019.....	46
Slika 44: Donosnost prodaje v gostinskih gospodarskih družbah v letih 2016, 2018 in 2019.....	47
Slika 45: Zadolženost in finančna pokritost gostinskih družb v obdobju 2008–2019.....	48
Slika 46: Delež posameznih oddelkov v dodani vrednosti in zaposlenosti gospodarskih družb informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letu 2019.....	50
Slika 47: Poslovni rezultat družb dejavnosti J v letu 2019.....	51
Slika 48: Dodana vrednost in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letu 2019.....	51
Slika 49: Zadolženost v gospodarskih družbah informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letu 2019.....	52
Slika 50: Struktura dodane vrednosti, zaposlenosti in sredstev nepremičninskih gospodarskih družb v letu 2019.....	55
Slika 51: Poslovni izid nepremičninskih družb v obdobju 2008–2019.....	56
Slika 52: Transakcije in cene stanovanjskih nepremičnin v obdobju 2007–2019.....	56
Slika 53: Zadolženost in finančna struktura gospodarskih družb v dejavnosti poslovanje z nepremičninami v obdobju 2008–2019.....	56
Slika 54: Delež posameznih oddelkov v dodani vrednosti in zaposlenosti gospodarskih družb strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letu 2019.....	58
Slika 55: Poslovni rezultat družb dejavnosti M v letu 2019.....	59
Slika 56: Dodana vrednost in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letu 2019.....	59
Slika 57: Zadolženost v družbah strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letu 2019.....	60
Slika 58: Delež posameznih oddelkov v dodani vrednosti in zaposlenosti gospodarskih družb drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letu 2019.....	62
Slika 59: Poslovni rezultat družb dejavnosti N v letu 2019.....	63
Slika 60: Dodana vrednost in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letu 2019.....	63
Slika 61: Zadolženost v gospodarskih družbah drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letu 2019.....	64
Tabela 1: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb.....	2
Tabela 2: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb kmetijstva, lova in ribištva ter gozdarstva v izbranih letih.....	9
Tabela 3: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb dejavnosti proizvodnje živil in pijač v izbranih letih.....	12
Tabela 4: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb rudarstva.....	15
Tabela 5: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb predelovalnih dejavnosti v izbranih letih.....	18
Tabela 6: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb oskrbe z elektriko, plinom in paro.....	25
Tabela 7: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti oskrbe z vodo, ravnanja z odpadki in odpadki ter saniranja okolja v izbranih letih.....	28
Tabela 8: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb gradbeništva v izbranih letih.....	31
Tabela 9: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil v izbranih letih.....	33
Tabela 10: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb prometa in skladiščenja.....	40
Tabela 11: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb gostinstva v izbranih letih.....	45

Tabela 12: Izbrani kazalniki poslovanja samostojnih podjetnikov v gostinstvu v obdobju 2008–2019	48
Tabela 13: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v informacijskih in komunikacijskih dejavnostih v izbranih letih.	49
Tabela 14: Kazalniki poslovanja nepremičninskih družb v izbranih letih	54
Tabela 15: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih v izbranih letih	57
Tabela 16: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih v izbranih letih.....	61

Kratice

A – kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo, **B** – rudarstvo, **C** – predelovalne dejavnosti, **D** – oskrba z električno energijo, plinom in paro, **E** – oskrba z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki, saniranje okolja, **F** – gradbeništvo, **G** – trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil, **H** – promet in skladiščenje, **I** – gostinstvo, **J** – informacijske in komunikacijske dejavnosti, **K** – finančne in zavarovalniške dejavnosti, **L** – poslovanje z nepremičninami, **M** – strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti, **N** – druge raznovrstne poslovne dejavnosti, **O** – dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti, **P** – izobraževanje, **Q** – zdravstvo in socialno varstvo, **R** – kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti, **S** – druge dejavnosti.

Povzetek

V delovnem zvezku na podlagi podatkov AJPES, pridobljenih iz bilanc stanja in izkazov poslovnega izida, analiziramo poslovanje gospodarskih družb. Analiza zajema obdobje od leta 2008 (ko je prišlo do spremembe Standardne klasifikacije dejavnosti; v nadaljevanju SKD) do leta 2019, pri čemer je glavni poudarek na analizi poslovanja v zadnjem letu. Vse kategorije primerjamo v tekočih cenah. Dodana vrednost gospodarskih družb se je v letu 2019 še bolj povečala kot leto prej in je pomenila okoli 57 % dodane vrednosti celotnega slovenskega gospodarstva (upoštevaje revizijo ocene dodane vrednosti SURS). Poslovni rezultat gospodarskih družb se je, po močnem poslabšanju med gospodarsko in finančno krizo, v letu 2019 že šesto leto zapored zelo izboljšal. Poslabšanje v omenjeni krizi se je kazalo v negativnem rezultatu iz financiranja in zmanjšanem dobičku iz poslovanja. V letu 2019 je do nadaljnega izboljšanja prišlo pri obeh komponentah, tako da je neto čisti dobiček gospodarskih družb s 4.625 mio EUR precej presegel do sedaj najvišjo raven iz leta 2007 (tudi realno). Neto dobiček iz poslovanja se je v tej primerjavi še bolj okrepil, prav tako se je zelo povečal tudi po dolgem obdobju ponovno dosežen neto dobiček iz financiranja. Na strani poslovnih prihodkov se je malo upočasnjeno nadaljevalo povečevanje prihodkov od prodaje na trgu EU, hitreje pa na trgih izven EU. Ob slabenju domače konjunkturo se je skoraj ustavila prej močna rast prihodkov na domačem trgu. Kot posledica poprej visokega gospodarskega cikla in omejene ponudbe delovne sile se je nekoliko okrepil zlasti delež stroškov dela v poslovnih odhodkih (manj v dodani vrednosti), a ostal primerljiv ravnem pred desetimi leti. Zniževanje finančnih odhodkov je bilo ob intenzivnem razdolževanju družb povezano z vse manjšimi odhodki iz bančnih posojil, ki pa so jih po nekaj letih ugodne gospodarske klime v letu 2019 družbe spet malo povečale. Čeprav v posameznih družbah do čiščenja bilanc občasno še prihaja, še naprej upadajo finančni odhodki povezani z odpisi in oslabitvami ter vse manj vplivajo na povprečni rezultat poslovanja vseh družb. Zadolženost gospodarskih družb (delež dolga v virih sredstev) se je v 2019 nadalje znižala in je bila z 51 % malo nižja kot v začetku prejšnjega desetletja.

Summary

The working paper analyses business results of Slovenian companies using AJPES statistical data from companies' balance sheets and profit and loss statements. The analysis covers the period from 2008 (when the NACE classification was revised), focusing on developments in 2019. All categories are compared in current prices. In 2019 value added of commercial companies increased even more than in 2018, accounting for approximately 57% of total value added of Slovenia's economy (based on revised estimates by SURS). After deteriorating significantly during the crisis, business performance of commercial companies improved considerably in 2019 for the sixth consecutive year. The deterioration during the crisis was reflected in financial loss and lower operating profit. In 2019 a further improvement was recorded for both components. Total net profit, at EUR 4,625 million, thus significantly exceeded the record level of 2007 (also in real terms). In this comparison, net operating profit improved even more and net financial profit, created again for the first time in a long period in 2018, improved further. On the operating revenue side, revenues from sales on the EU market increased at a lower pace, while revenues from sales outside the EU grew faster. Owing to the slowing down of the business cycle in Slovenia, growth in sales revenues on the domestic market eased significantly. Particularly the share of labour costs in operating expenses (less in value added) increased slightly in circumstances of strong economic growth and limited labour supply in the last few years, but remained close to the levels from ten years before. The falling of financial expenses amid intense corporate deleveraging was at first a consequence of lower expenses from bank loans, but these increased somewhat again in 2019 after several years of solid economic activity. Expenses related to impairment and write-offs of financial investments also declined significantly in recent years, and although some companies are still cleaning their balance sheets, this is now less reflected in the average business performance of all companies. In 2019 companies' indebtedness (the ratio of debt to total liabilities) decreased further and was, at 51%, just under the level seen at the beginning of the previous decade.

1 Uvod

Strukturne statistike podjetij so pomemben vir podatkov o posameznih dejavnostih gospodarstva, saj omogočajo analize na precej bolj razčlenjeni ravni SKD kakor na primer nacionalni računi, ki zagotavljajo predvsem tako imenovane makro podatke o nacionalnem gospodarstvu. Njihova slabost pa je, da so na voljo s prejšnjim časovnim zamikom. Zato si za bolj tekoče spremljanje gibanj v posameznih dejavnostih pomagamo s statističnimi podatki o poslovanju gospodarskih družb. Uporabljeni podatki za razliko od strukturnih statistik ali nacionalnih računov ne vključujejo rezultatov vseh poslovnih subjektov (poleg gospodarskih družb so to še samostojni podjetniki, zadruga, društva, pravne osebe zasebnega in javnega prava). Z analizo podatkov o poslovanju gospodarskih družb tako zajamemo nekaj več kot polovico dodane vrednosti celotnega slovenskega gospodarstva in skoraj dve tretjini dodane vrednosti dejavnosti pretežno zasebnega sektorja (A-N, R-T).

V delovnem zvezku analiziramo statistične podatke iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida gospodarskih družb¹ predvsem z vidika posameznih dejavnosti slovenskega gospodarstva. Zanimajo nas (i) glavne značilnosti poslovanja in premoženjsko-finančnega položaja družb s poudarkom na dejavnikih, ki vplivajo na ustvarjeno dodano vrednost in konkurenčnost posameznih dejavnosti, in (ii) pomembnejše spremembe v strukturi dejavnosti. Tako dobimo podrobnejši pogled v posamezne dejavnosti, kar uporabljamo na eni strani kot podlago za napovedovanje bruto domačega proizvoda s strani proizvodnje (dodane vrednosti), ki je sestavni del napovedi gospodarskih gibanj Urada RS za makroekonomske analize in razvoj. Na drugi strani pa so te analize ena od osnov za spremljanje napredka pri razvoju in konkurenčnosti podjetniškega sektorja. V posameznih storitvenih dejavnostih, v katerih ob gospodarskih družbah razmeroma velik del dodane vrednosti dejavnosti ustvarijo še majhni samostojni podjetniki, dodajamo tudi kratko informacijo o njihovem poslovanju.

Delovni zvezek ima štiri poglavja in statistično prilogo. Uvodu sledi poglavje, v katerem predstavljamo nekatere skupne značilnosti poslovanja in premoženjsko-finančnega položaja gospodarskih družb v Sloveniji. Večino prostora pa v nadaljevanju namenjamo analizi poslovanja družb v posameznih dejavnostih klasifikacije SKD. Zaradi spremembe Standardne klasifikacije dejavnosti z letom 2008 v delovnem zvezku večinoma analiziramo obdobje po tem letu. Podatki za vsako od analiziranih let vključujejo gospodarske družbe, ki so v tistem letu dejansko poslovale. Vključene so večje dejavnosti zasebnega sektorja brez finančnih in zavarovalniških storitev (K), in sicer: kmetijstvo in nekatere z njim povezane dejavnosti (A, C 10 in C 11; zaradi povezanosti kmetijstva in živilsko-predelovalne industrije te dejavnosti obravnavamo skupaj), rudarstvo (B), predelovalne dejavnosti (C), oskrba z elektriko, plinom in paro (D), oskrba z vodo, ravnanje z odpadki in odplakami ter saniranje okolja (E), gradbeništvo (F), trgovina (G), promet in skladiščenje (H), gostinstvo (I), informacijske in komunikacijske dejavnosti (J), poslovanje z nepremičninami (L), strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (M) ter druge raznovrstne poslovne dejavnosti (N). Delovni zvezek končujemo s sklepnimi ugotovitvami, prilagamo pa mu še obsežnejšo statistično prilogo.

¹ Objavlja jih AJ PES na podlagi letnih poročil, ki jih enkrat letno predložijo gospodarske družbe.

2 Nekatere značilnosti poslovanja in premoženjsko-finančnega položaja gospodarskih družb v letu 2019

Tabela 1: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb

	2008	2010	2015	2018	2019
Število gospodarskih družb	51.997	55.734	65.214	66.749	67.178
Število zaposlenih ¹	510.754	462.643	444.839	503.326	519.505
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	1.657,0	-256,5	1.640,0	4.196,7	4.624,8
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	2.006	1.800	1.360	1.475	1.557
Število zaposlenih/podjetje	9,8	8,3	6,8	7,5	7,7
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	195	218	199	190	194
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,043	1,030	1,036	1,049	1,051
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	1,7	-0,3	1,9	4,4	4,6
Donosnost prihodkov (v %)	1,9	-0,3	2,0	4,2	4,5
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	35.279	36.044	41.124	44.415	46.752
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	21.376	22.719	24.758	26.967	28.149
Delež stroškov dela v dod. vrednosti (v %)	60,6	63,0	60,2	60,7	60,2
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	65,2	62,2	55,2	51,4	51,2
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	36,9	35,3	30,2	29,3	27,9
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	56,8	61,0	73,0	83,1	81,6
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	88,8	90,5	99,1	103,2	103,6
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	29,7	30,7	38,4	41,8	43,0
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	61,3	62,0	61,4	58,5	59,8
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolg. sredstvih (v %)	15,7	15,4	18,2	19,6	19,5

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

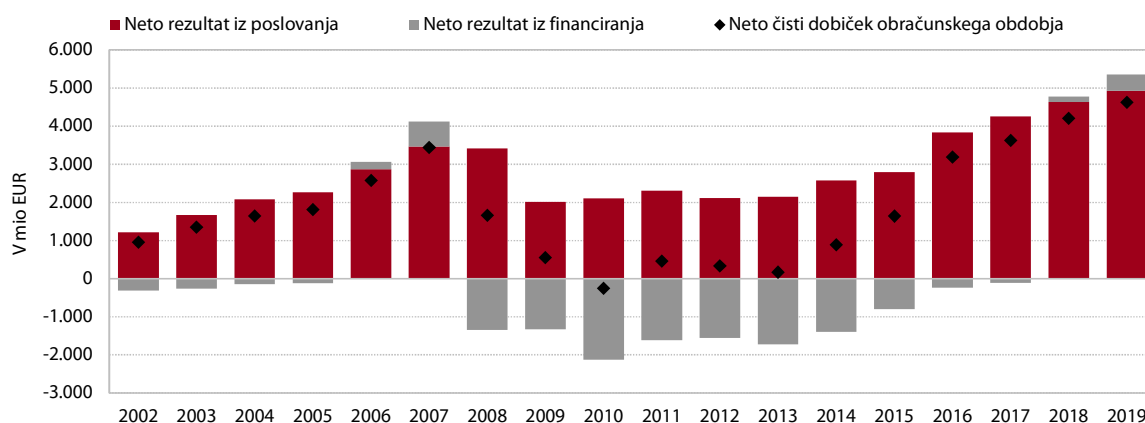
Opombe: ¹ Podatek o številu zaposlenih pomeni povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in je izračunan kot število delovnih ur v koledarskem (obračunskem) letu, za katere so zaposleni dobili plačo in nadomestilo plače /(deljeno) z možnimi delovnimi urami za koledarsko (poslovno) leto. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Poslovanje gospodarskih družb se je v letu 2019 nadalje izboljšalo, kazalci uspešnosti pa so bili večinoma tudi boljši kot pred ekonomsko in finančno krizo. Rast dodane vrednosti vseh družb je bila v letu 2019 8,6-odstotna in s tem za 1 o. t. višja kot prejšnje leto. Tako kot dodana vrednost se je tudi število zaposlenih v družbah v zadnjih letih povečevalo. Zaposlenost je raven iz leta 2008 preseгла le malo, za 2 %, dodana vrednost pa je bila višja kar za dobro tretjino, kar pomeni, da je bila tudi realno² za skoraj petino višja. V zadnjih šestih letih se je precej okrepil tudi dobiček družb. Neto čisti dobiček se je do leta 2019 povzpел na 4.625 mio EUR in je bil za 35 % višji kot pred krizo v najuspešnejšem letu 2007 (realno za preko 10 %), neto dobiček iz poslovanja pa je bil višji za več kot 42 %, kar pomeni še višjo realno rast kot pri dodani vrednosti. Po dolgih letih so družbe v letu 2018 spet zabeležile neto dobiček iz financiranja, ki so ga v letu 2019 še precej povečale. Vprašanju primerne deflatorja se izognemo z izračunom kazalcev donosnosti. V letu 2019 sta bili

² Z deflatorji za preračun rasti nominalnih kazalcev družb v realna gibanja ne razpolagamo, rast cen življenjskih potrebščin (inflacija), ki jo izračuna SURS, pa lahko služi kot približek deflatorja (2019/2008: 14,0 %, 2019/2007: 20,5 %).

donosnosti poslovnih prihodkov in sredstev s 4,8 % in 4,6 % že višji kot leta 2007, medtem ko je bila donosnost kapitala z 9,4 % še za slabo odstotno točko nižja³. Slednje je pričakovano, saj je ob naraščanju zadolževanja pred krizo kapital pomenil manjši del vseh sredstev oziroma virov družb, ki skupaj ustvarjajo poslovni rezultat. V letu 2019 so družbe že tretje leto zapored poslovale z neto čistim dobičkom v vseh dejavnostih. Čeprav se je v zadnjih letih močno skrčil obseg prevrednotovalnih odhodkov in odpisov finančnih naložb, občasno (ob tujih prevzemih, pred stečajem...) še prihaja do čiščenja bilanc posameznih družb s povečevanjem postavk odhodkovne strani. To, poleg splošnih in panožnih gospodarskih razmer, predvsem v primeru, ko gre za večje družbe, še vedno lahko pomembno vpliva na nihanja v uspešnosti poslovanja posameznih dejavnosti, vendar v letu 2019 tovrstna gibanja niso bila tako zelo izrazita, kot v prejšnjih nekaj letih. Pomemben pokazatelj okrevanja družb po ekonomski in finančni krizi je bilo tudi naraščanje vrednosti virov sredstev v obdobju 2016–2019, ki je v letu 2019 prvič preseгла raven iz leta 2008. Povečali sta se obe sestavini virov, tako vrednost dolga kot kapitala, njuno razmerje pa je malenkost nad 50 %, t. j. tako kot pred začetkom »napihovanja dolžniškega balona« v prvih letih po letu 2000.

Slika 1: Neto čisti dobiček in njegovi glavni sestavini¹ v obdobju 2002–2019^{2,3}

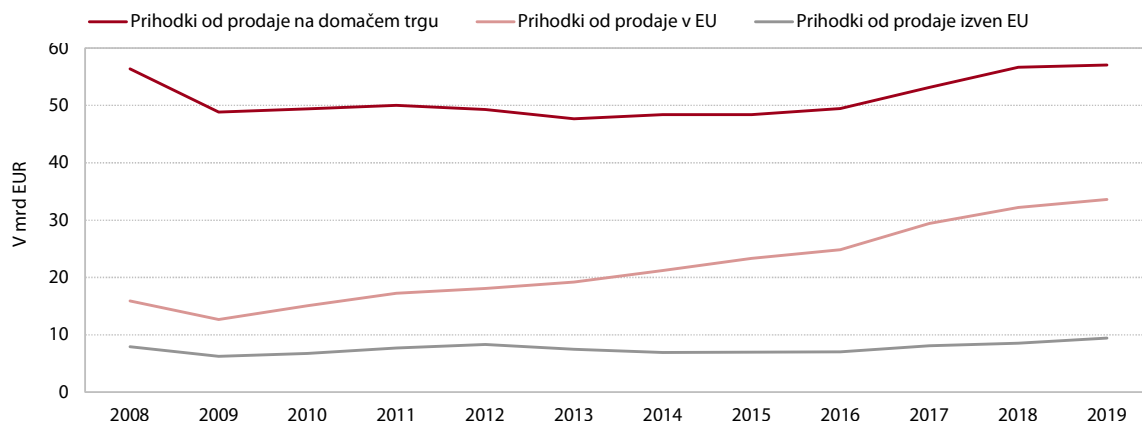
Vir podatkov: AJPEŠ (2020), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Poslovni rezultat obračunskega obdobja je rezultat poslovanja družb v njihovi osnovni dejavnosti (rezultat iz poslovanja), iz financiranja (rezultat iz financiranja) in iz drugega delovanja. Ker tretja komponenta predstavlja relativno manj pomemben del celotnega poslovnega rezultata, je v sliki ne prikazujemo posebej. ² Leta 2006 so se spremenili slovenski računovodski standardi, a po naši oceni spremembe niso bile tolikšne, da bi popolnoma onemogočile medletno primerjavo podatkov (glej tudi pojasnila v uvodu v Kmet Zupančič in drugi, 2007). ³ Podatki za vsa leta se nanašajo na gospodarske družbe, ki so dejansko poslovale v posameznem letu, kar pomeni, da so pridobljeni iz bilanc za tekoče leto.

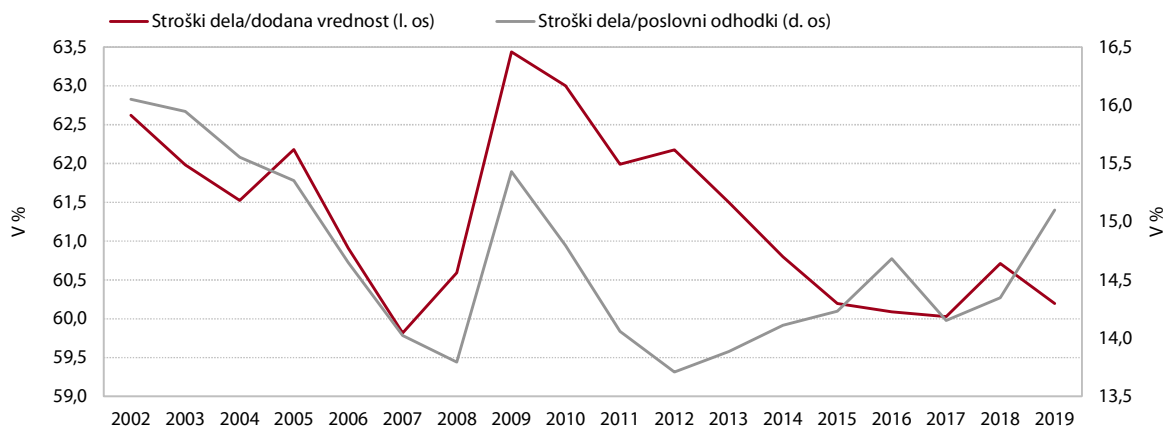
Rast prihodkov od prodaje se je v letu 2019 v primerjavi s prejšnjima dvema letoma upočasnila, izvozna usmerjenost družb je še narasla, pa tudi gospodarnost poslovanja⁴. Zmanjšano rast prihodka na tujih trgih povezujemo s šibkejšo rastjo tujega povpraševanja zlasti na trgu EU, medtem ko se je prihodek s trgov izven EU bolj okreplil kot v predhodnem letu. Z upočasnitvijo mednarodnega poslovanja se je umirila tudi domača gospodarska aktivnost, kar se je pokazalo na močnem znižanju rasti prihodka na domačem trgu, ki pa je leto prej že presegl raven iz leta 2008. Največ prihodka družbe še vedno ustvarijo doma, a se je delež njihovih izvoznih prihodkov v vseh prihodkih v obdobju 2008–2019 povečal za skoraj polovico in dosegel 43 %. Poslovni prihodki so se v letu 2019 povečali za 2,9 %. Ker so se poslovni odhodki povečali malo manj, je gospodarnost poslovanja s koeficientom 1,051 preseгла tako raven iz leta 2018 kot pred tem najvišjo raven v letu 2007 (1,049 in 1,048).

³ Le pri izračunu donosnosti poslovnih prihodkov je v števcu neto dobiček iz poslovanja, drugod pa neto čisti dobiček; pri donosnostih sredstev in kapitala upoštevamo povprečna sredstva in povprečni kapital v letu.

⁴ Gospodarnost poslovanja je razmerje med poslovnimi prihodki in poslovnimi odhodki.

Slika 2: Prihodki od prodaje doma in na tujem trgu v obdobju 2008–2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Slika 3: Stroški dela v dodani vrednosti in poslovnih odhodkih v obdobju 2002–2019

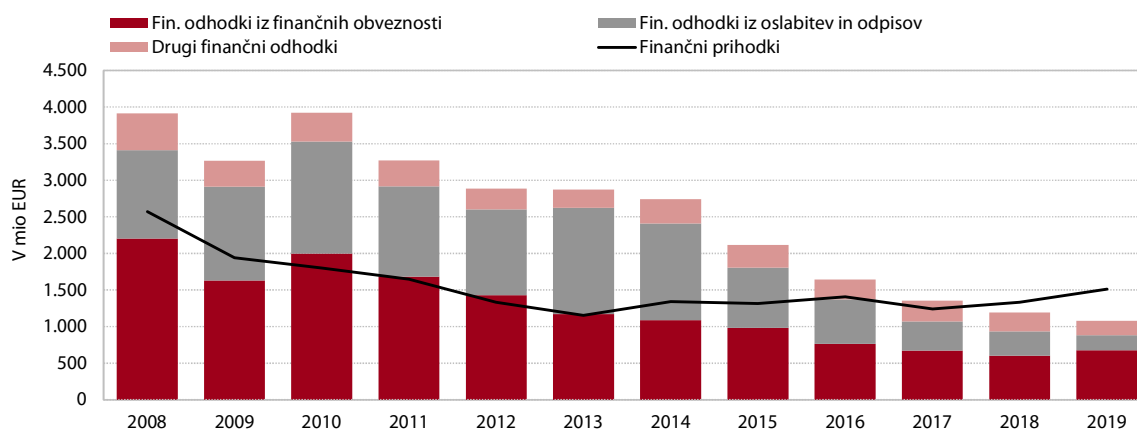
Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Delež stroškov dela v dodani vrednosti in poslovnih odhodkih ostajata na primerljivi ravni kot pred gospodarsko in finančno krizo, čeprav se je slednji nekoliko povečal. Deleži stroškov dela se s tehnološkim napredkom na daljši rok običajno znižujejo. V primeru slovenskih gospodarskih družb se je delež stroškov dela v dodani vrednosti v obdobju 1995–2019 znižal za več kot 14 o. t. V vmesnem kriznem obdobju je bilo za krajši čas ravno obratno. Ob visokem padcu aktivnosti z začetkom krize sta se v letu 2009 deleža stroškov dela v dodani vrednosti in poslovnih odhodkih močno povečala⁵. V naslednjih letih pa je njihovo zniževanje oziroma prilagajanje dejanskim razmeram v gospodarstvu izboljševalo poslovni izid. Po letu 2012 so stroški dela naraščali bolj od ostalih poslovnih odhodkov, vse do leta 2017, ko so se tudi zaradi močne rasti svetovnih cen energije in kovin dosti bolj povečali stroški blaga, materiala in storitev. Stroški dela v poslovnih odhodkih so se v razmerah visoke gospodarske konjunktore in omejene ponudbe delovne sile v letu 2019 nekoliko okrepili (na dobrih 15 %), a so ostali blizu relativno nizkim predkriznim ravnam. Na nizkih ravneh so z znižanjem v letu 2019 ostali tudi stroški dela na enoto dodane vrednosti. V obdobju 2008–2019 so se stroški dela povišali za 33,9 %, kar je precej bolj od inflacije, ki je bila 14-odstotna, nekoliko bolj pa tudi od rasti produktivnosti dela, ki se je v tem času povečala za 32,5 %.

⁵ Stroški dela se v takih razmerah prilagodijo z zamikom. Takojšnje znižanje plač ob upadu posla zavirajo obstoječe kolektivne pogodbe, obseg odpuščenja zaposlenih pa je v začetku manjši zaradi negotovosti podjetnikov glede globine in časa trajanja krize. Zato so se stroški dela tudi pri nas sprva znižali dosti manj od dodane vrednosti in ostalih odhodkov. Na to pa je pomembno vplival tudi precejšen zakonski dvig minimalne plače v začetku krize (Zakon o minimalni plači, 2010).

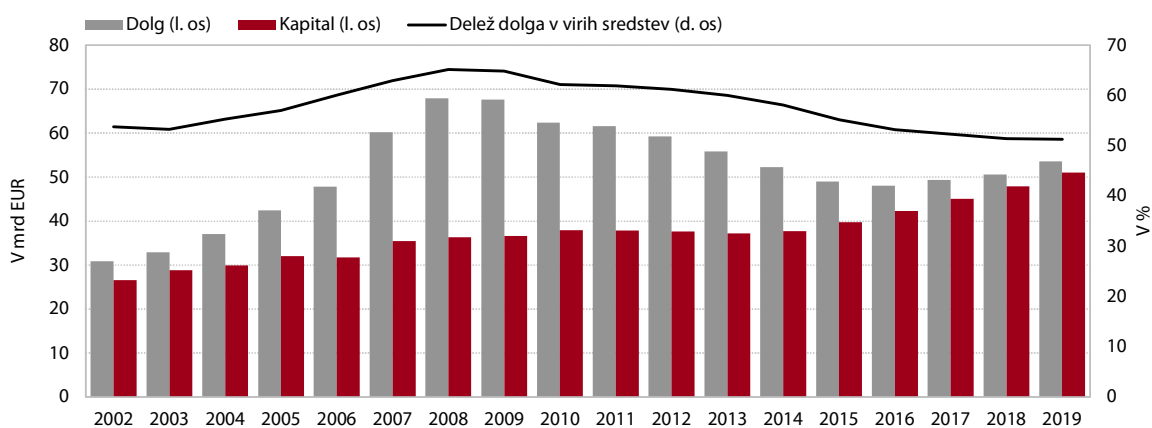
Družbe so v letu 2018 prvič po letu 2007 spet imele neto dobiček iz financiranja, ki so ga v letu 2019 še močno povečale. Zaradi visoke zadolženosti so imele družbe v začetku ekonomske in finančne krize visoke finančne obveznosti, ki so se kasneje v procesu razdolževanja zniževale. V letu 2019 so se po nekaj letih ugodne gospodarske aktivnosti prvič po krizi te finančne obveznosti spet nekoliko povečale. V zadnjih letih pa se je še posebej zmanjšala oslabitev finančnih naložb⁶, ki so med ekonomsko in finančno krizo prav tako vzdrževale visoko raven finančnih odhodkov. Finančni odhodki so se tako še nadalje znižali tudi v letu 2019, za 9,6 %, tako da se je ob 13,4-odstotni rasti finančnih prihodkov neto dobiček iz financiranja več kot trikratno povečal.

Slika 4: Finančni odhodki in finančni prihodki v obdobju 2008–2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Slika 5: Dolg, kapital ter delež dolga v virih sredstev v obdobju 2002–2019¹

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Opomba: ¹ Leta 2006 so se spremenili slovenski računovodski standardi, a po naši oceni spremembe niso bile tolikšne, da bi popolnoma onemogočile medletno primerjavo podatkov (glej tudi pojasnila v uvodu v Kmet Zupančič in drugi, 2007).

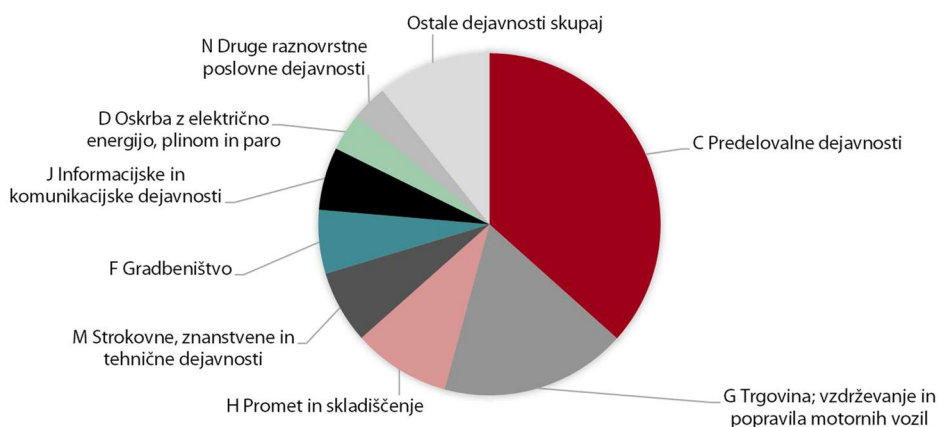
Stopnja zadolženosti družb se je po letu 2008 zniževala in se spustila pod raven iz začetka prejšnjega desetletja. Zadolženost družb, merjena z deležem dolga v virih sredstev, je ob ugodnih pogojih na finančnih trgih in visoki gospodarski aktivnosti v letih do 2008 močno narasla in je presegla 65 %. V naslednjih letih so se družbe razdolževale zlasti z odplačevanjem starih kreditov, z odprodajo premoženja, vrednost dolga vseh družb pa se je nižala tudi zaradi stečajev. Na ta način se je zniževala tudi vrednost sredstev. Obseg kapitala je v letih po začetku ekonomske in finančne krize dolgo stagniral in se je šele v zadnjih petih letih spet bolj povečal. Ob trdnejši kapitalski osnovi in ugodnih napovedih za gospodarsko rast v prihodnjih letih se je po daljšem obdobju tudi dolg družb v obdobju 2017–2019 spet povečal, kar kaže na zaključevanje pokrizne konsolidacije

⁶ Te so bile med drugim posledica slabih kreditov in zmanjšanja vrednosti delnic.

poslovanja gospodarskih družb. Tudi vrednost sredstev je bila v letu 2019 že malenkost višja kot leta 2008 (realno še ne), delež dolga v virih sredstev pa se je zmanjšal na 51,2 %, kar je bila najnižja stopnja zadolženosti v obdobju 2000–2019.

3 Pregled poslovanja gospodarskih družb po dejavnostih

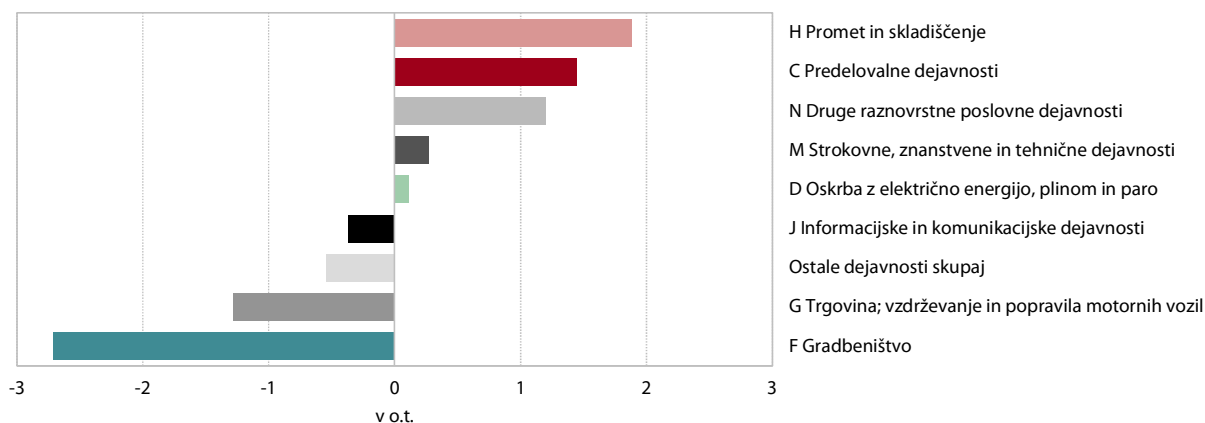
Slika 6: Struktura dodane vrednosti gospodarskih družb po dejavnostih v letu 2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Od začetka ekonomske in finančne krize v letu 2008 se je struktura dodane vrednosti gospodarskih družb spreminjala v smeri povečevanja deleža bolj izvozno usmerjenih dejavnosti. Od leta 2008 se je močno skrčil delež gradbeništva (F), pa tudi trgovine (G) in finančnega posredništva (K; brez bank in drugih finančnih posrednikov). Hkrati se je povečal delež dejavnosti, ki velik del svojih prihodkov ustvarijo na tujih trgih oziroma so se nanje začele intenzivneje preusmerjati v času ekonomske in finančne krize. V strukturi dodane vrednosti družb se je tako najbolj povečal delež prometa⁷ (H) in predelovalnih dejavnosti (C), to je dveh tradicionalno visoko izvozno usmerjenih dejavnosti, v zadnjih letih pa se je zaradi povečanja aktivnosti agencij za zaposlovanje, ki se odzivajo na povečano povpraševanje podjetij po bolj fleksibilnih oblikah zaposlitve, okrepil tudi delež raznovrstnih storitvenih dejavnosti (N). V drugih dejavnostih so bile spremembe manjše. Največje dejavnosti po ustvarjeni dodani vrednosti sicer ostajajo predelovalne dejavnosti (C), trgovina (G), promet (H), strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (M) ter gradbeništvo (F), ki skupno ustvarijo več kot tri četrtine dodane vrednosti gospodarskih družb.

Slika 7: Sprememba v strukturi dodane vrednosti družb v obdobju 2008–2019

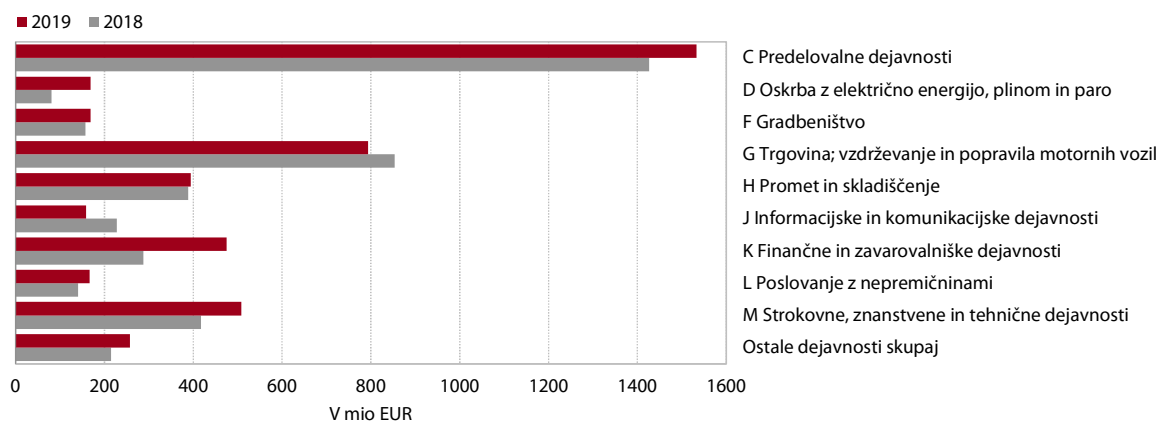

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

⁷ Na povečanje deleža prometa je pomembno vplivala tudi statusna sprememba večje družbe v letu 2010, njegov delež pa je naraščal tudi po tem letu. V letu 2016 pa je v smeri zniževanja deleža prometa vplivalo preregistriranje večje družbe, ki skrbi za infrastrukturo, v dejavnost L: Poslovanje z nepremičninami.

Tudi lani so z dobičkom poslovali v vseh dejavnostih, ta je bil pri večini višji kot leto pred tem. Na obseg dobička v posameznih dejavnostih so močno vplivali konjunktura in uspešnost poslovanja družb na konkurenčnem trgu, na spremembe dobička pa tudi prestrukturiranje, ki je v pokriznem obdobju potekalo v številnih družbah (prevzemi, sanacije, čiščenje bilanc, stečaji). S tovrstnimi procesi je bilo na primer še vedno precej povezano izboljšanje poslovanja v gradbeništvu leta 2017, kot tudi v trgovini leta 2018. Obe omenjeni dejavnosti sta v teh letih kar do polovice prispevali k povečanju neto čistega dobička vseh družb, v letu 2019 pa tovrstni vplivi niso bili zelo izraziti. V tem letu se je dobiček najbolj povečal v finančnih in zavarovalniških dejavnostih, pa tudi v predelovalnih, strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih ter pri oskrbi z električno energijo, upadel pa v informacijskih in komunikacijskih dejavnostih ter v trgovini. Leta 2019 so največ dobička še vedno ustvarili v predelovalnih dejavnostih, ki pa se je po deležu v vseh družbah še malo znižal, na slabo tretjino.

Slika 8: Neto čisti dobiček obračunskega obdobja po dejavnostih v letih 2018 in 2019

Vir podatkov: AJ PES (2020), lastni izračuni.

V nadaljevanju poglavja predstavljamo podrobnejšo analizo poslovanja družb ter strukturnih sprememb v posameznih nefinančnih dejavnostih zasebnega sektorja (A–N, brez K). Poslovanja družb na področjih javnih storitev (dejavnosti O–Q), manjšega dela tržnih storitev (R in S) in finančnega posredništva (K) pa zaradi izjemno nizke zastopanosti gospodarskih družb v ustvarjeni dodani vrednosti teh dejavnosti v delovnem zvezku podrobneje ne obravnavamo.

3.1 Kmetijstvo in z njim povezane dejavnosti (A, C 10,11)

3.1.1 Kmetijstvo, lov in gozdarstvo ter ribištvo (A)

Tabela 2: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb kmetijstva, lova in ribištva ter gozdarstva v izbranih letih

	2008	2010	2015	2018	2019
Število gospodarskih družb	356	354	454	463	463
Število zaposlenih ¹	4.022	3.793	3.105	2.952	3.068
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	0,8	0,8	0,7	0,6	0,6
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	0,6	0,7	0,6	0,6	0,5
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio. EUR)	-10,1	-0,3	7,0	29,0	22,3
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	1.721	1.798	1.269	1.221	1.260
Število zaposlenih/podjetje	11,3	10,7	6,8	6,4	6,6
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	147	162	184	185	185
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	0,994	1,011	1,031	1,071	1,064
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	-1,70	-0,06	1,23	5,30	3,94
Donosnost prihodkov (v %)	-2,34	-0,09	1,66	5,84	4,89
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	26.985	29.205	35.856	43.559	42.744
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	20.077	20.943	22.184	23.846	24.741
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	74,4	71,7	61,9	54,7	57,9
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	55,4	55,5	61,4	52,5	52,7
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	32,8	33,0	31,7	28,7	26,2
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	70,0	68,5	62,0	86,0	80,8
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	90,5	88,8	91,8	106,0	104,7
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	20,5	15,6	32,2	28,2	22,5
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	63,7	65,0	62,2	55,2	58,5
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	19,4	17,2	19,9	23,3	22,3

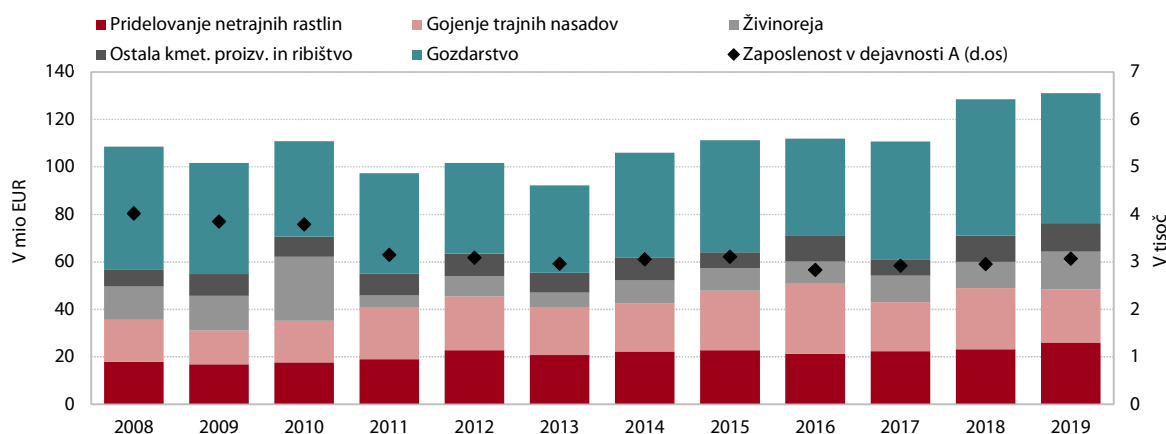
Vir podatkov: AJPEŠ (2020), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Gospodarske družbe s področja kmetijstva in lova, gozdarstva ter ribištva (A) so v letu 2019, ob manjši kmetijski pridelavi in nadaljevanju sanacije gozdov⁸, ponovno dosegle razmeroma visoko dodano vrednost.

Iz dejavnosti A je računovodske izkaze oddalo 463 gospodarskih družb s skupno 3.068 zaposlenimi. To je bilo enako število družb, a več zaposlenih kot v letu prej. Ustvarili so 131,1 mio EUR dodane vrednosti, kar je, po precejšnji rasti v letu 2018, pomenilo nadaljnjo rast, na najvišjo vrednost od leta 2008⁹. Gibanja v dveh osnovnih oddelkih niso bila enaka, rast je bila le v *družbah iz kmetijske proizvodnje*. To je bila v veliki meri posledica visoke rasti v živinoreji, kjer pa je bila vrednost še vedno precej nižja kot v letu 2010, ko je bila v opazovanem obdobju najvišja. V rastlinstvu je, ob zvišanju v pridelovanju netrajnih rastlin in znižanju v gojenju trajnih nasadov¹⁰, ostala približno enaka. V *družbah iz gozdarstva* se je dodana vrednost znižala, a še ostala na razmeroma visoki ravni. Gibanja v tej dejavnosti so bila šesto leto zapored pod vplivom obsežne sanacijske sečnje po vremenskih ujmah ter napadih gozdnih škodljivcev. V *družbah iz ribištva in gojenja vodnih organizmov*, ki pa imajo v dejavnosti skromen prispevek, se je dodana vrednost zvišala za več kot četrtino, a ravni iz leta 2016, ko je bila v opazovanem obdobju najvišja, ni dosegla. Skupna produktivnost dela dejavnosti A se je v letu 2019 ob nižji rasti dodane vrednosti od zaposlenosti nekoliko znižala. Zaostanek za produktivnostjo v družbah skupaj se je povečal z 2 % na 9 %. V strukturi je ostala precejšnja razlika: v primerjavi s produktivnostjo vseh družb je bila v kmetijstvu za 18 % nižja, v gozdarstvu pa za 9 % višja.

Slika 9: Dodana vrednost in zaposlenost v gospodarskih družbah dejavnosti A v obdobju 2008–2019

Vir podatkov: AJPEŠ (2020), lastni izračuni.

Opomba: Gojenje trajnih nasadov, Pridelovanje netrajnih rastlin, Živinoreja ter Ostala kmet. proizvodnja so skupine iz oddelka 01 Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve. V grafu so razvrščene glede na njihove deleže v dodani vrednosti dejavnosti v letu 2019. Gozdarstvo sodi v oddelek 02, ribištvo pa v oddelek 03.

Družbe področja A so v letu 2019 prihodke znižale za 8 %, odhodke pa za 7 %. Skupne prihodke so zniževali prihodki iz osnovnega in drugega delovanja, finančni prihodki pa so se zvišali. Čisti prihodki od prodaje so bili nižji za 7 %, predvsem zaradi slabših rezultatov na trgu EU¹¹. Na domačem trgu so ostali na ravni iz leta prej, zvišali pa so se na trgu izven EU. Delež prihodkov od prodaje na tujem trgu v skupnih prihodkih od prodaje se je posledično znižal na okoli 23 %, kar pa je (tudi zaradi narave dejavnosti) okoli polovica deleža, ki ga v povprečju dosegajo družbe skupaj. Nižje so bile tudi prejete skupne subvencije, tako da se je njihov delež v skupnem prihodku s 4,6 % znižal na 4,3 %. Med odhodki so se znižali le odhodki iz poslovanja. Stroški blaga, materiala in storitev so se znižali za okoli 12 %, v tem bolj stroški materiala, za okoli tretjino. Delež te skupine stroškov v skupnih poslovnih odhodkih se je znižal na 72 %, kar je nižja raven kot v družbah skupaj. Stroški dela

⁸ Vir: SURS (2020)a).

⁹ Celotna dodana vrednost dejavnosti A se je v letu 2019 znižala, za 3,2 %; (vir: SI-STAT). Iz tega lahko sklepamo, da se je znižala na kmetijah. Kmetije računovodskih izkazov ne izpolnjujejo, ustvarijo pa veliko večino skupne dodane vrednosti dejavnosti. Delež dodane vrednosti gospodarskih družb v skupni dodani vrednosti dejavnosti A znaša okoli 14 % (preračun Umar).

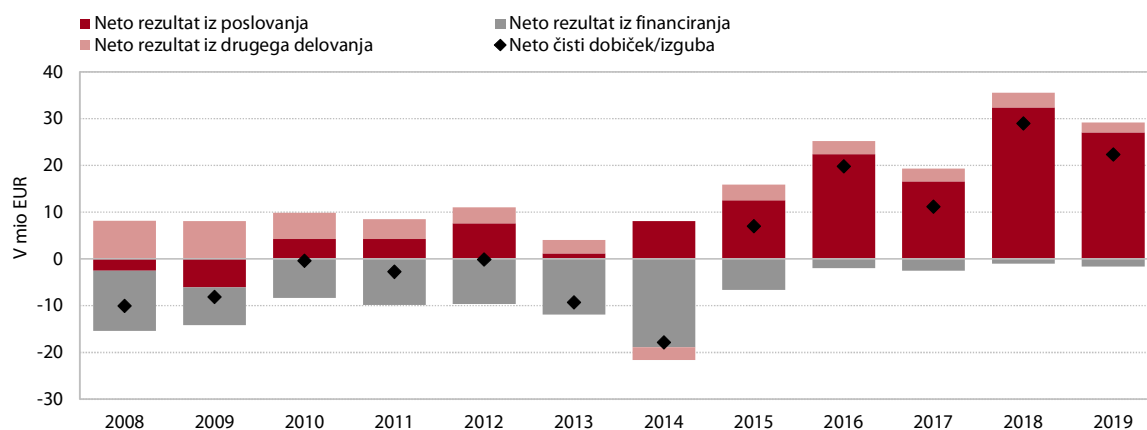
¹⁰ Zaradi pozebe je bil pridelek sadja za skoraj polovico manjši od količinsko izjemno dobre letine 2018, pridelek grozdja pa je bil nižji za okoli petino (SURS, 2020b).

¹¹ Na trg EU je usmerjenega večina skupnega izvoza dejavnosti A, v letu 2019 okoli 94 % vrednosti.

so se, podobno kot v družbah skupaj, zvišali za okoli 8 %, kot posledica višje zaposlenosti in višjih stroškov na zaposlenega. Zvišal se je tudi njihov delež v dodani vrednosti, na okoli 58 %, kar pa je bilo še vedno manj kot v družbah skupaj.

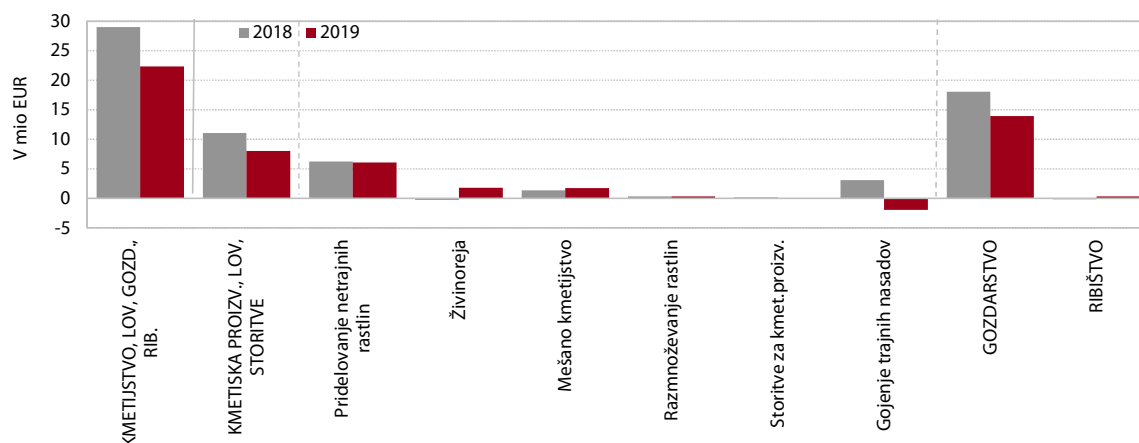
Kmetijske, gozdarske in ribiške družbe so poslovno leto 2019 ponovno zaključile s pozitivnim rezultatom. Po daljšem obdobju neto čiste izgube so peto leto zapored prikazale neto čisti dobiček, ki pa je bil za 23 % nižji kot v letu prej, ko je bil v opazovanem obdobju dvanajstih let najvišji. Poslabšanje je bilo izkazano na vseh treh ravneh delovanja. Neto dobiček iz poslovanja se je znižal za 17 % in iz izrednih dogodkov za okoli tretjino, hkrati pa se je povečala tudi neto izguba iz financiranja. Nižji neto čisti dobiček kot v letu prej so prikazale družbe iz obeh pomembnejših oddelkov. Družbe iz *kmetijske proizvodnje* so leto zaključile z 8,0 mio EUR neto čistega dobička, kar je za 27 % manj kot v letu prej. To je bila posledica poslabšanja v družbah gojenja trajnih nasadov, a ga je precej omililo izboljšanje v družbah iz živinoreje. V *gozdarstvu* so družbe izkazale 13,9 mio EUR neto čistega dobička, kar pa je za 23 % manj kot v letu prej. Poslovanje sta poslabšali obe podskupini, tako storitve za gozdarstvo kot tudi sečnja lesa. Z neto čistim dobičkom so poslovno leto 2019, v nasprotju z letom prej, zaključile tudi družbe iz ribištva.

Slika 10: Neto poslovni izid gospodarskih družb dejavnosti A v obdobju 2008–2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Slika 11: Neto poslovni izid gospodarskih družb dejavnosti A po oddelkih v letih 2018 in 2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Opomba: Skupine v oddelku 01 Kmetijska proizvodnja in lov ter storitve so razvrščene glede na izid v letu 2019.

3.1.2 Proizvodnja živil in pijač (C 10, 11)

Tabela 3: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb dejavnosti proizvodnje živil in pijač v izbranih letih

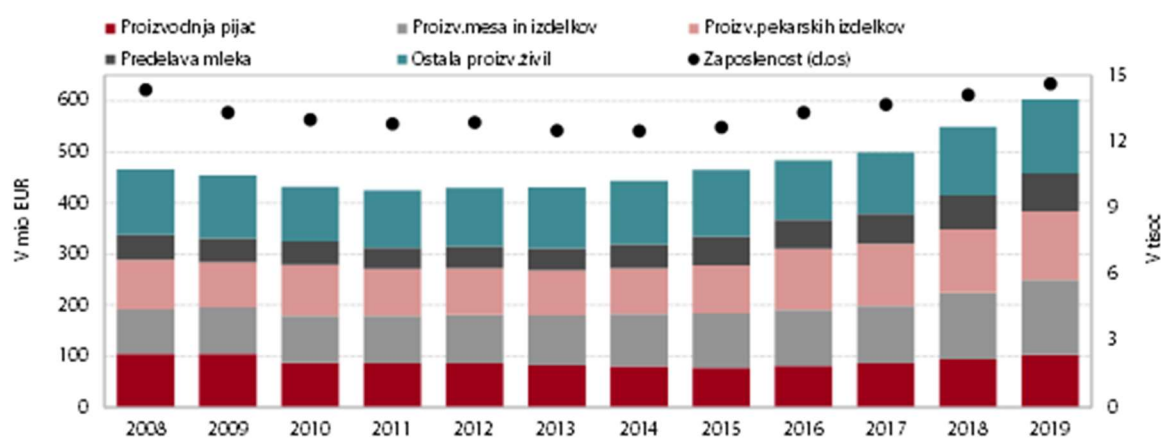
	2008	2010	2015	2018	2019
Število gospodarskih družb	532	592	704	755	745
Število zaposlenih ¹	14.358	13.007	12.658	14.125	14.628
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	2,8	2,8	2,9	2,8	2,8
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	2,6	2,6	2,6	2,5	2,5
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	11,9	7,7	70,2	100,4	128,7
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	5.632	4.143	3.115	2.920	3.083
Število zaposlenih/podjetje	27,0	22,0	18,0	18,7	19,6
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	206	191	173	156	154
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,028	1,033	1,035	1,058	1,065
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	0,40	0,31	3,21	4,59	5,72
Donosnost prihodkov (v %)	0,55	0,40	3,27	4,48	5,42
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	32.453	33.175	36.742	38.863	41.270
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	19.646	20.744	21.938	23.839	24.844
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	60,5	62,5	59,7	61,3	60,2
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	58,6	60,9	54,6	51,4	50,8
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	36,6	42,0	26,6	27,9	26,3
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	64,3	65,6	79,6	82,3	82,0
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	87,5	85,3	108,8	103,0	103,9
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	18,6	20,2	24,3	28,6	29,6
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	64,4	59,6	57,1	59,1	60,1
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	16,1	17,6	18,2	20,0	20,9

Vir podatkov: AJPEŠ (2020), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

V živilsko predelovalni industriji (ŽPI; C 10 in C 11) je bila v letu 2019 z višjo zaposlenostjo in višjo produktivnostjo ponovno dosežena razmeroma visoka rast dodane vrednosti. S področja ŽPI je računovodske izkaze oddalo 745 gospodarskih družb, ki so imele skupno 14.628 zaposlenih¹², kar je bilo manj družb in za 4 % več zaposlenih kot v letu prej. Tudi v tem letu so zaposleni v družbah ŽPI precej povečali dodano vrednost, za desetino, na 603,7 mio EUR. Rast je bila ponovno razmeroma visoka in višja kot v družbah skupaj. Pri tem se je dodana vrednost v proizvodnji živil, ki dodani vrednosti ŽPI prispeva veliko večino, povečala za 2 o. t. bolj kot v proizvodnji pijač. Višja dodana vrednost je bila ponovno dosežena tudi zaradi višje produktivnosti dela. Ta je sicer še vedno zaostajala za produktivnostjo v povprečju gospodarskih družb skupaj in tudi v predelovalnih dejavnostih, a se je zaostanek zmanjšal, v obeh primerjavah na okoli 12 %. Razlika v produktivnosti med skupinama ŽPI je kljub zmanjšanju ostala velika, saj je bila produktivnost v proizvodnji pijač okoli dvakrat tolikšna kot v proizvodnji živil. V primerjavi s povprečno produktivnostjo predelovalnih dejavnosti je bila v proizvodnji pijač za okoli dve tretjini višja, v proizvodnji živil pa za desetino nižja.

Slika 12: Dodana vrednost in zaposlenost v gospodarskih družbah ŽPI v obdobju 2008–2019

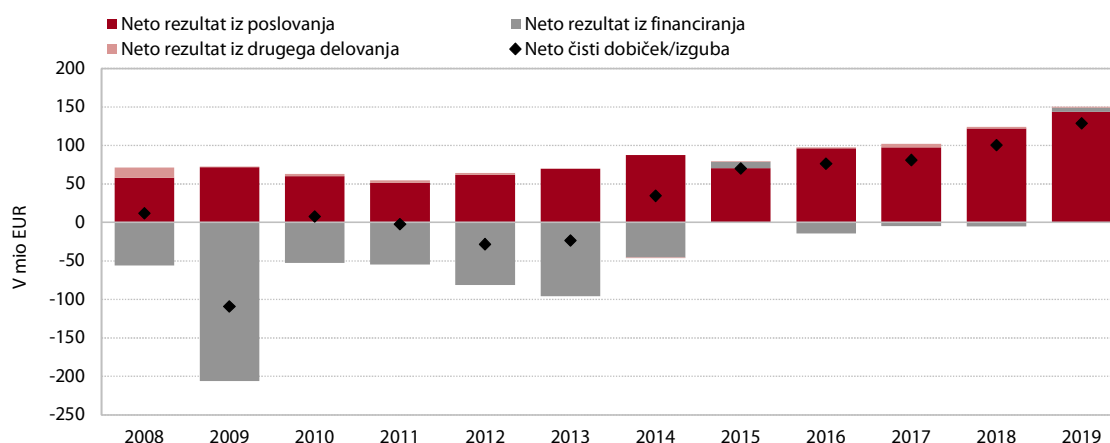

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

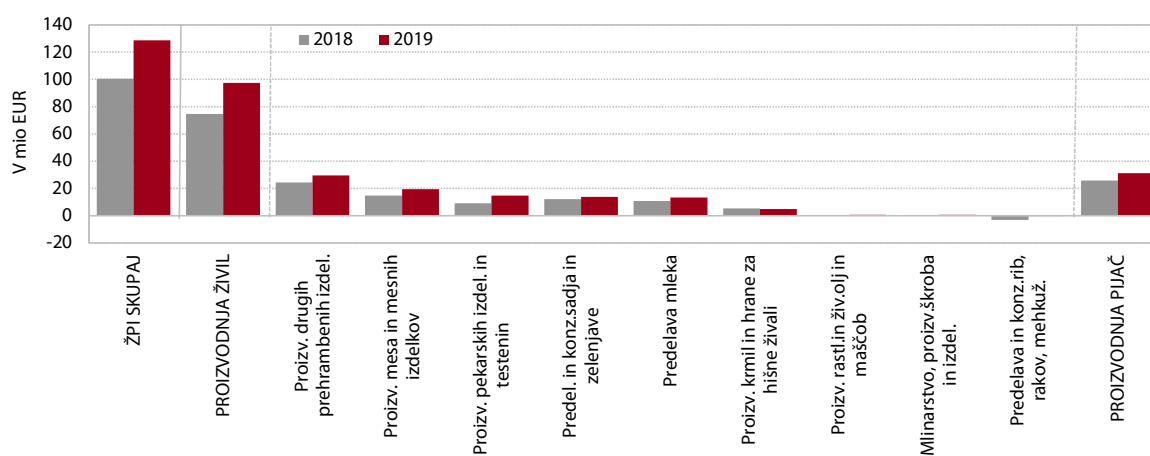
Opomba: Skupine v oddelku C 10 Proizvodnja živil so razvrščene glede na delež dodane vrednosti v letu 2019.

Poslovno leto 2019 so družbe ŽPI ponovno zaključile z najboljšim poslovnim izidom v zadnjem desetletju. Skupni neto čisti dobiček je bil znova za okoli četrtno višji kot v letu prej, saj se je ponovno razmeroma precej zvišal dobiček na ravni osnovnega delovanja, ki k skupnemu rezultatu zadnja leta prispeva veliko večino. Poslovanje se je izboljšalo tudi na ostalih dveh ravneh delovanja: na ravni financiranja je bil v nasprotju z leti prej prikazan dobiček, na ravni izrednih dogodkov pa se je dobiček zvišal. Skupno izboljšanje poslovanja gospodarskih družb ŽPI je posledica izboljšanja v obeh skupinah družb. V proizvodnji živil, kjer so ustvarjene tri četrtine neto čistega dobička ŽPI, se je ta zvišal za 31 %, v proizvodnji pijač pa za 10 o. t. manj. Okoli polovico neto čistega dobička so ustvarili zaposleni v štirih skupinah gospodarskih družb: v proizvodnji mesa in mesnih izdelkov, proizvodnji pekarskih izdelkov, predelavi mleka ter v predelavi sadja in zelenjave.

¹² Delež števila gospodarskih družb proizvodnje živil in pijač v gospodarskih družbah vseh predelovalnih dejavnosti (področje C) je bil v letu 2019 okoli 9-odstoten, delež zaposlenih 8-odstoten, delež dodane vrednosti pa 7-odstoten.

Slika 13: Poslovni izid gospodarskih družb ŽPI v obdobju 2008–2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Slika 14: Neto poslovni izid gospodarskih družb ŽPI po strukturi v letih 2018 in 2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Opomba: Skupine v oddelku C 10 Proizvodnja živil so razvrščene glede na neto poslovni izid v letu 2019.

3.2 Rudarstvo (B)

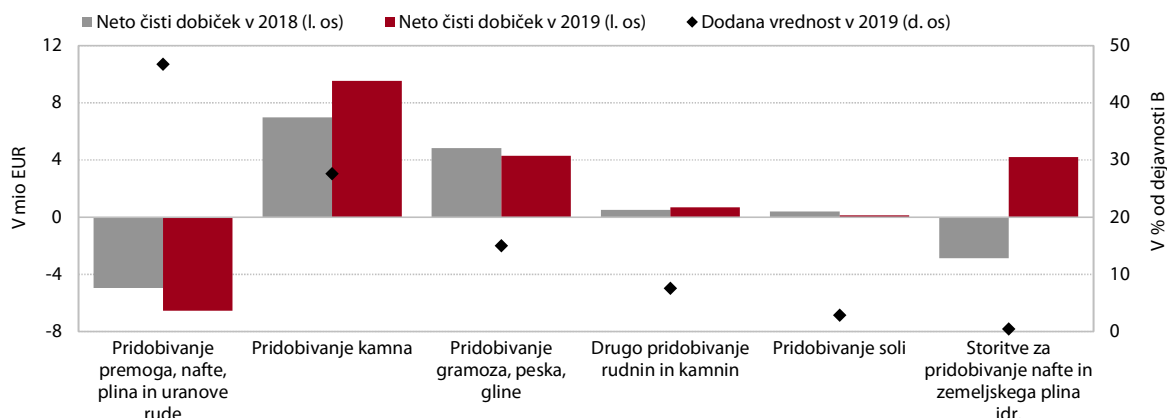
Tabela 4: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb rudarstva

	2008	2010	2015	2018	2019
Število gospodarskih družb	66	73	69	64	62
Število zaposlenih ¹	3.321	2.827	2.359	2.219	2.253
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	0,7	0,6	0,5	0,4	0,4
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	0,8	0,8	0,6	0,6	0,5
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	-3,3	-0,5	-60,6	4,8	12,3
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	7.333	7.129	6.140	6.587	6.818
Število zaposlenih/podjetje	50,3	38,7	34,2	34,7	36,3
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	144	180	186	189	185
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,013	1,017	0,843	1,036	1,017
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	-0,7	-0,1	-13,8	1,2	3,0
Donosnost prihodkov (v %)	-1,0	-0,2	-21,2	1,5	3,9
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	44.147	49.855	48.307	57.599	55.883
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	32.426	33.498	34.119	38.493	39.787
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	73,5	67,2	70,6	66,8	71,2
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	49,4	52,7	68,2	68,0	69,6
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	24,7	25,8	27,1	26,9	25,2
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	67,1	64,0	45,2	44,5	40,8
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	94,1	92,8	95,2	93,2	92,1
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	9,2	14,5	26,9	31,3	33,7
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	75,4	75,9	70,2	72,0	74,5
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	32,2	32,6	34,3	41,8	39,8

Vir podatkov: AJ PES (2020), lastni izračuni.

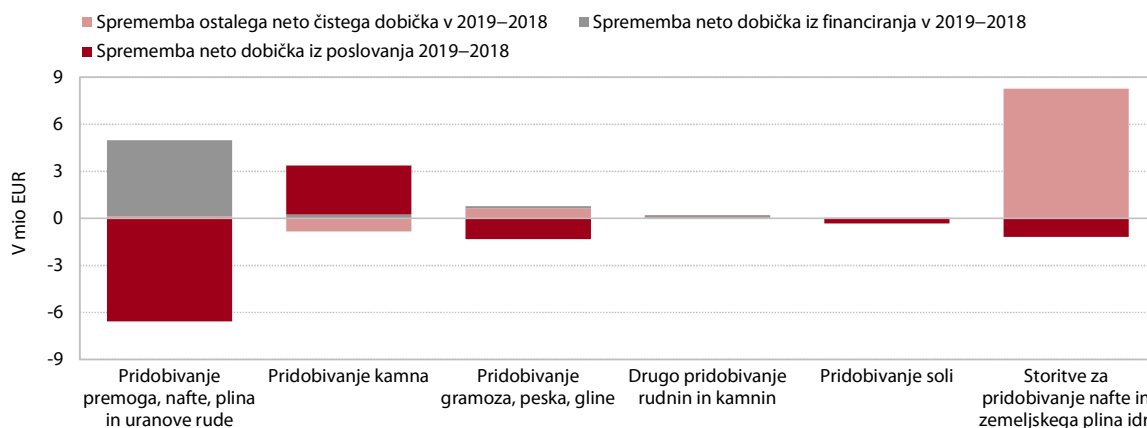
Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Dodana vrednost v gospodarskih družbah rudarstva (B) se je v obdobju 2014–2019 povečala, v daljšem obdobju pa je zaradi premogovništva upadla. Dodana vrednost v rudarstvu se je v letu 2019 nekoliko znižala, v primerjavi z letom 2008 pa je bila nižja za 14 %. Znižanje na daljši rok lahko v celoti pripišemo energetskega delu rudarstva oziroma premogovništvu, kjer se je dodana vrednost v omenjenem obdobju znižala za skoraj 39 %. To znižanje pa večinoma ni bilo povezano z ekonomsko in finančno krizo, saj krčenje dejavnosti premogovništva poteka že dlje časa. Večina znižanja dodane vrednosti se je zgodila v letu 2013, k čemur sta prispevala tako velenjski kot trboveljski premogovnik (prvi v povezavi s problematiko TEŠ 6, drugi pa s prenehanjem delovanja). Aktiven je tako le še Premogovnik Velenje, medtem ko je Rudnik Trbovlje–Hrastnik v postopku zapiranja. Dodana vrednost v neenergetskem delu rudarstva, ki se je v prvih petih letih krize malo znižala in potem vrnila na raven iz leta 2008, se je v zadnjih treh letih tudi pod vplivom povečane aktivnosti v gradbeni dejavnosti močno okrepila, za skoraj 33 %. V obdobju 2008–2019 se je delež dodane vrednosti neenergetskega dela rudarstva povečal za 19 o. t., na 53 %.

Slika 15: Struktura dodane vrednosti v gospodarskih družbah v dejavnosti rudarstvo v letu 2019 ter poslovni rezultat v letih 2018 in 2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

V rudarstvu se je v zadnjih letih ob povečani aktivnosti v neenergetskem delu rudarstva siceršnje zniževanje števila zaposlenih ustavilo. Od leta 1995 do leta 2019 se je število zaposlenih znižalo z 8.732 na 2.253, to je za okoli tri četrtine ali v povprečju za več kot 5 % letno, v letu 2019 pa se je število zaposlenih celo za 1,5 % povečalo. Vse manj je zaposlenih zlasti v premogovništvu. V zadnjih treh letih se je število zaposlenih spet znatno povečalo v neenergetskem delu rudarstva in prvič v pokriznem obdobju preseгло število zaposlenih iz leta 2008.

Slika 16: Sprememba poslovnega rezultata v gospodarskih družbah v dejavnosti rudarstvo v letu 2019 glede na leto 2018 po komponentah

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Po nekaj letih z veliko izgubo so v rudarstvu v zadnjih štirih letih dosegali manjši dobiček, ki je bil v letu 2019 najvišji. Neto čista izguba se je v rudarstvu že v letu 2013 povzpela nad 40 mio EUR, naslednje leto se je spustila malo pod 27 mio EUR, v letu 2015 pa je dosegla skoraj 61 mio EUR. K izgubi je v vseh treh letih največ prispeval slabši poslovni rezultat v Premogovniku Velenje¹³. Po letu 2015 je bil negativen vpliv energetskega dela na celotno dejavnost majhen, tako da so po šestih letih v dejavnosti rudarstva spet poslovali z neto čistim dobičkom. Ta je bil z več kot 12 mio EUR največji v letu 2019, ko so z izgubo sicer spet poslovali v premogovništvu, hkrati pa z visokim dobičkom v dejavnosti pridobivanja rudnin in kamnin. Kljub temu pa je imela glavno vlogo pri povečanju neto čistega dobička rudarstva v letu 2019 dejavnost storitev za pridobivanje

¹³ HSE (2016) ter poročila za prejšnja leta.

nafte in plina, kjer so z visoko obračunanimi terjatvami za odložene davke (prek 8 mio EUR), po vrsti let z negativnim poslovanjem, zabeležili visok dobiček.

V energetske delu rudarstva so v obdobju po letu 2008 le v letu 2017 poslovali z nekaj dobička, tudi v letu 2019 pa spet z manjšo izgubo. V energetske del rudarstva uvrščamo poleg premogovništva – to je pridobivanje rjavega premoga in lignita (podrazred B 05.200) – še dejavnosti pridobivanje nafte in zemeljskega plina, pridobivanje uranove in torijeve rude ter storitve za pridobivanje nafte in zemeljskega plina (podrazredi B 06.100, 06.200, 07.210 in 09.100). Potem ko so v letu 2015 energetske del rudarstva močno bremenili zlasti odpisi vrednosti ob povečanih prevrednotovalnih poslovnih odhodkih, kar je povzročilo veliko izgubo v višini preko 69 mio EUR, se je v naslednjih letih poslovanje, kljub povečini ohranjanju izgube, izboljšalo. V letu 2019 je neto čista izguba znašala nekaj čez 2 mio EUR, pri čemer so jo skoraj 7 mio EUR ustvarili v premogovništvu, v dejavnosti storitev za rudarstvo pa je neto čisti dobiček presegal 4 mio EUR.

V neenergetskem delu rudarstva so v letih od 2011 do 2013 poslovali z manjšo izgubo, v nadaljevanju pa so dosegli zelo dobre poslovne rezultate, še posebej v zadnjih letih. Neenergetski del rudarstva je do leta 2010 vseskozi posloval pozitivno. Do ekonomske in finančne krize leta 2008 je najbolje poslovala dejavnost pridobivanja gramoza, peska in gline, povezano s tedaj še intenzivno izgradnjo avtocest, pozneje pa je postala bolj dobičkonosna dejavnost pridobivanja kamna. Po manjši izgubi v naslednjih treh letih so pozneje vse do predlani v neenergetskem delu rudarstva dosegali po blizu 10 mio EUR neto čistega dobička letno, ki se je do leta 2019 še precej povečal, na skoraj 15 mio EUR. V okviru neenergetskega dela rudarstva sta v letu 2018 največji neto čisti dobiček ustvarili dejavnosti pridobivanja kamna ter pridobivanja gramoza, peska in gline, skoraj 10 mio EUR in več kot 4 mio EUR.

3.3 Predelovalne dejavnosti (C)

Tabela 5: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb predelovalnih dejavnosti v izbranih letih

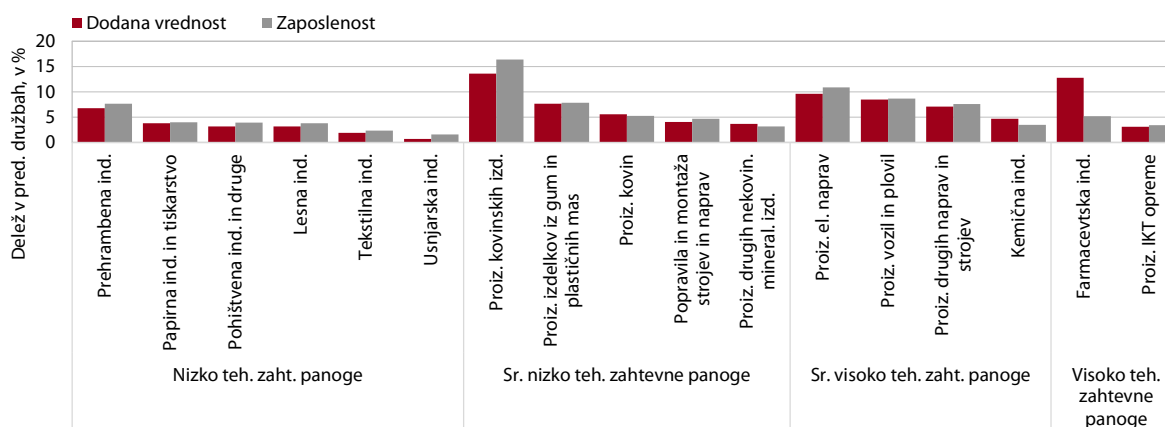
	2008	2010	2015	2018	2019
Število gospodarskih družb	6.676	6.906	7.879	8.199	8.234
Število zaposlenih ¹	198.011	166.685	163.597	185.967	190.581
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	38,8	36,0	36,8	36,9	36,7
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	35,2	34,2	37,5	36,9	36,6
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	588,1	360,8	1.111,9	1.426,7	1.532,7
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	3.512	3.259	2.825	3.160	3.307
Število zaposlenih/podjetje	29,7	24,1	20,8	22,7	23,1
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	114	132	134	136	139
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,05	1,04	1,06	1,06	1,06
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	2,6	1,6	5,1	5,7	5,8
Donosnost prihodkov (v %)	2,3	1,6	4,4	4,6	4,8
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	32.003	34.205	41.884	44.808	46.663
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	20.135	21.955	25.288	27.835	29.124
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	62,9	64,2	60,4	62,1	62,4
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	57,9	57,3	50,0	47,5	47,0
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	36,7	37,2	30,7	31,5	30,5
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	76,5	78,7	92,2	99,7	100,5
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	87,3	91,6	100,2	98,4	100,5
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	62,6	64,8	69,5	71,5	71,8
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	55,0	54,2	54,3	52,7	52,7
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	30,1	30,4	31,0	31,0	32,2

Vir podatkov: AJPEŠ (2020), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Poslovanje gospodarskih družb predelovalnih dejavnosti se je od leta 2014 izboljševalo, do leta 2019 se je njihov neto čisti dobiček povečal za več kot tri četrtine. Neto dobiček iz poslovanja, ki do leta 2013 še ni dosegel ravni iz leta 2008, se je v zadnjih petih letih (2014–2019) povečal za skoraj tretjino. K temu je pomembno prispevala predvsem rast tujega povpraševanja, saj predelovalne družbe večino prodaje ustvarijo na tujih trgih (skoraj 72 % v letu 2019). Prihodki od prodaje v tujini so se med letoma 2014 in 2019 povečali za okoli 40 %, prihodki od prodaje doma pa le za nekaj več kot desetino. V tem obdobju se je močno izboljšal tudi neto finančni rezultat. Predelovalne družbe, ki so leta 2013 ustvarile največjo neto finančno izgubo (550 mio EUR) v opazovanem obdobju (od leta 2008 dalje), so jo do leta 2019 zmanjšale na minimalno (2,9 mio EUR). Prav tako so v opazovanem obdobju zmanjšale svojo zadolženost oz. delež dolga v virih sredstev, predvsem zaradi rasti kapitala od leta 2014 dalje. V predelovalnih dejavnostih je več kot 8.000 gospodarskih družb, večina je mikro ali majhnih družb. Na poslovanje predelovalnih dejavnosti kot celote pa je v posameznih letih pomembno vplivalo manjše število velikih družb (z več kot 250 zaposlenimi) ali poslovanje posameznih dejavnosti. Na interpretacijo nekaterih kazalnikov poslovanja tako pomembno vplivajo farmacevtske družbe (kljub majhnemu številu predstavljajo pomemben del dodane vrednosti), v zadnjem obdobju pa tudi večja podjetja iz proizvodnje motornih vozil in proizvodnje električnih naprav.

Slika 17: Dodana vrednost in zaposlenost v družbah predelovalnih dejavnosti v letu 2019, struktura

Vir podatkov: AJPEŠ (2020), lastni izračuni.

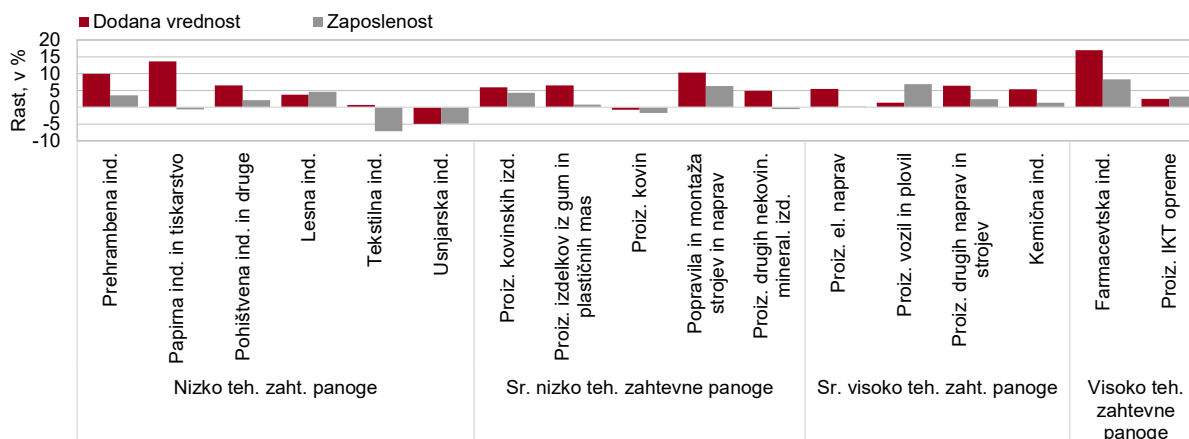
Opombi: Panoge so v skupinah po tehnološki zahtevnosti razporejene po deležu v dodani vrednosti predelovalnih družb. V usnjarskih družbah sta se dodana vrednost iz zaposlenost zmanjšali za 4,9 % oz. 4,8 %.

V letu 2019 se je rast dodane vrednosti v gospodarskih družbah predelovalnih dejavnosti nekoliko okrepila (6,7 %), kar je ob upočasnitvi rasti zaposlenosti (2,5 %) prispevalo k večjemu izboljšanju produktivnosti dela kot v letih 2015–2018. K višji rasti dodane vrednosti predelovalnih družb je za razliko od preteklih let več prispevala nizka rast vmesne porabe (0,8 %), rast poslovnih prihodkov je bila namreč najnižja v zadnjih petih letih (2,4 %). K skromni rasti vmesne porabe je prispevala 0,9-odstotna rast stroškov blaga, materiala in storitev, ki predstavljajo večino vmesne porabe in so se v obdobju 2014–2018 v povprečju letno povečevali za 6,0 %.¹⁴ Nižja rast poslovnih prihodkov je bila posledica umiritve rasti prihodkov od prodaje na trgu EU, kjer predelovalne družbe ustvarijo več kot polovico prihodkov od prodaje. ¹⁵ K izboljšanju produktivnosti dela je pozitivno prispevala tudi nižja rast števila zaposlenih v predelovalnih družbah, ki se je od leta 2015 krepila. Čeprav se je rast zaposlenosti upočasnila, pa so se stroški dela nadalje povečali (7,2 %). Povečanje je bilo podobno kot v predhodnih letih, tako kot v letu 2018 pa je k rasti precej prispeval dvig minimalne plače.

¹⁴ Manj kot odstotek vmesne porabe predstavljajo drugi poslovni odhodki, ki so se v letu 2019 po dveh letih precejšnjih rasti zmanjšali za 6,0 %.

¹⁵ Na trgih izven EU se je rast prihodkov od prodaje v letu 2019 pospešila. Rast na domačem trgu, kjer predelovalne družbe v povprečju ustvarijo okoli 30 % prihodkov od prodaje, pa se je umirila (1,8 %).

Slika 18: Dodana vrednost in zaposlenost v družbah predelovalnih dejavnosti v letu 2019, rast

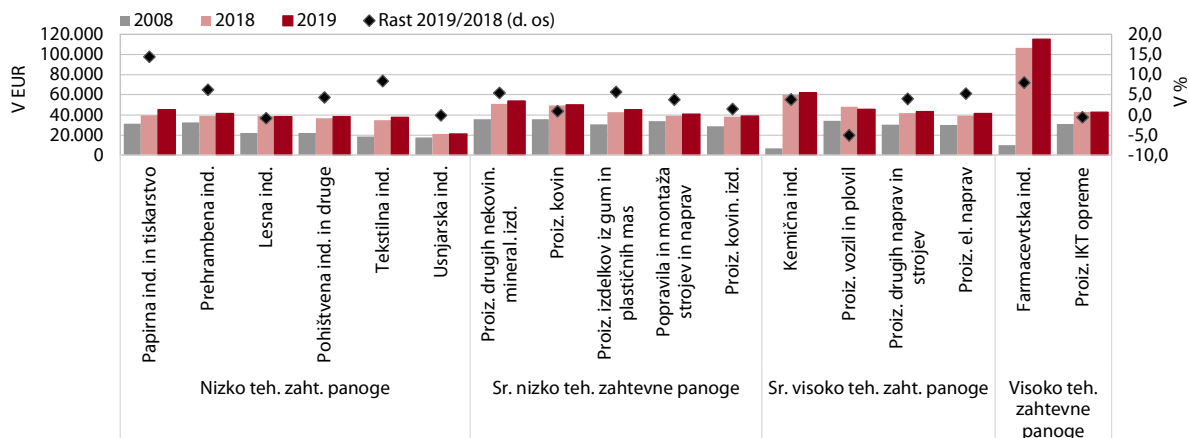

Vir podatkov: AJPEŠ (2020), lastni izračuni.

Produktivnost dela se je v povprečju znova najbolj izboljšala v nizko in visoko tehnološko zahtevnih panogah¹⁶. Ob nadalje visoki rasti dodane vrednosti se je znova izboljšala produktivnost v sicer najbolj produktivnih visoko tehnološko zahtevnih farmacevtskih družbah, v katerih se je okrepila tudi rast števila zaposlenih. Zvišanje produktivnosti nizko tehnološko zahtevnih panog pa je v veliki meri izhajalo iz nadaljnega prestrukturiranja teh dejavnosti. K rasti produktivnosti v družbah iz nizko tehnološko zahtevnih panog je poleg višje rasti dodane vrednosti kot v letu 2018 prispevala tudi nižja rast zaposlenosti (0,8 %): število zaposlenih se je zmanjšalo predvsem v najmanj produktivnih usnjarskih, kjer je odpuščalo predvsem največje podjetje v panogi, in tekstilnih družbah, predvsem zaradi stečaja pomembnejšega podjetja. Rast produktivnosti srednje, nizko in visoko tehnološko zahtevnih panog je bila ob skromnejši rasti dodane vrednosti nižja, k čemur so pomembno prispevale nekatere večje panoge. V srednje nizko tehnološko zahtevnih panogah je rast produktivnosti ostala nizka v kovinskih družbah, se je pa po dveh letih skromne rasti povečala produktivnost v gumarskih družbah. Nizka rast produktivnosti srednje visoko tehnološko zahtevnih panog pa je bila predvsem posledica zmanjšanja produktivnosti v proizvodnji motornih vozil. Nižjo dodano vrednost sta ustvarili predvsem največji dve podjetji iz panoge, ki sta hkrati povečali oz. ohranili število zaposlenih.

¹⁶ Na podlagi Eurostatove klasifikacije ločimo 4 skupine panog po tehnološki zahtevnosti: (i) visoko tehnološko zahtevni farmacevtska industrija (C21), proizvodnja IKT opreme (C26), (ii) srednje visoko tehnološko zahtevne kemična industrija (C20), proizvodnja električnih naprav (C27), proizvodnja drugih strojev in naprav (C28), proizvodnja vozil in plovil (C29-30), (iii) srednje nizko tehnološko zahtevne proizvodnja koka in naftnih derivatov (C19), proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas (C22), proizvodnja drugih nekovinskih mineralnih izdelkov (C23), kovinska industrija (C24-25), popravila in montaža strojev in naprav (C33), (iv) nizko tehnološko zahtevne prehrambena industrija (C10-11), proizvodnja tobačnih izdelkov (C12), tekstilna industrija (C13-14), usnjarska industrija (C15), lesna industrija (C16), papirna industrija in tiskarstvo (C17-18), pohištvena industrija in druge raznovrstne predelovalne dejavnosti (C31-32). V nadaljnji analizi ne prikazujemo in analiziramo družb v proizvodnji tobačnih izdelkov ter proizvodnji koka in naftnih derivatov, ki predstavljajo le 0,01 % dodane vrednosti in zaposlenosti predelovalnih družb.

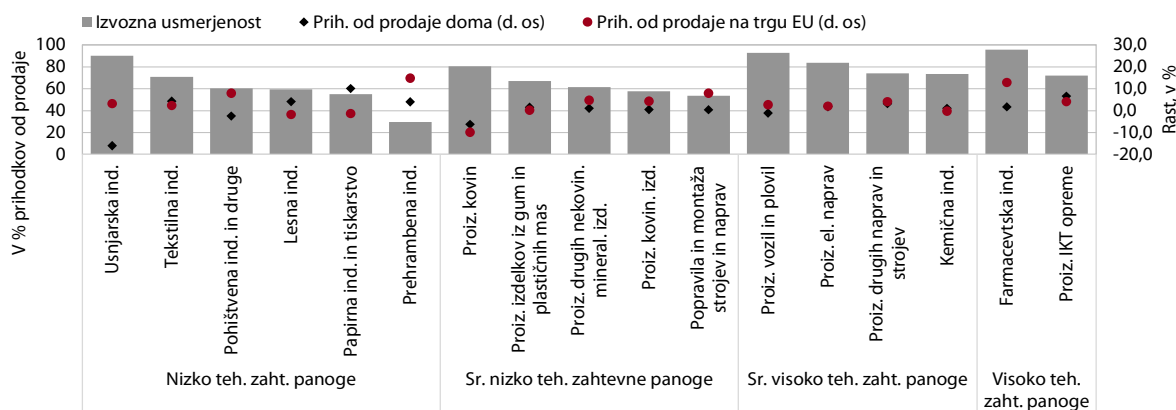
Slika 19: Produktivnost dela v družbah predelovalnih dejavnosti

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Opomba: Panoge so v skupinah po tehnološki zahtevnosti razporejene po produktivnosti dela v letu 2019.

Slika 20: Prihodki od prodaje in izvozna usmerjenost predelovalnih družb v letu 2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

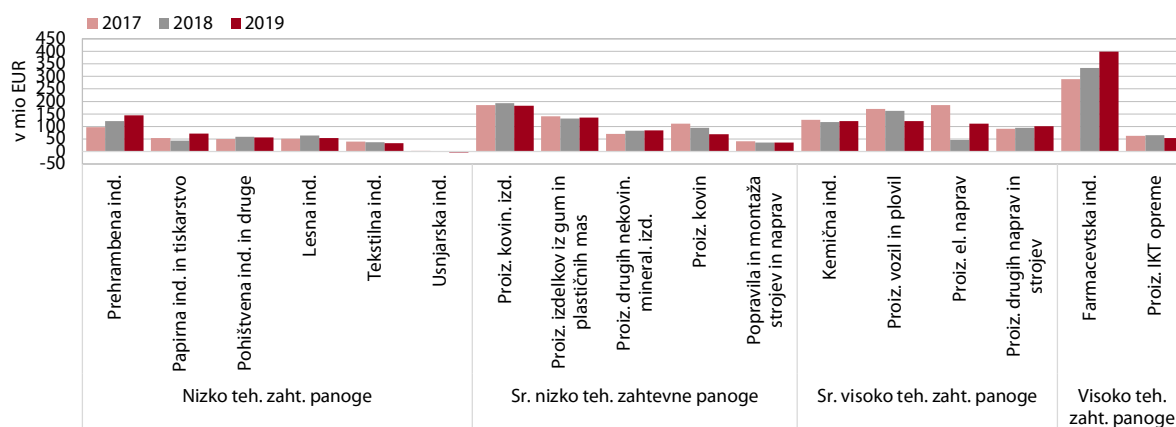
Opomba: Stroški blaga, materiala in storitev prehrabnih družb so bili nižji za 0,9 %.

Neto dobiček iz poslovanja predelovalnih družb, ki se je v letu 2018 predvsem na račun močnega poslabšanja poslovnega rezultata v pomembnejši družbi iz proizvodnje električnih naprav zmanjšal, se je v letu 2019 znova povečal (5,2 %). V letu 2019 so družbe v proizvodnji električnih naprav ob 2,2-odstotni rasti poslovnih prihodkov ohranile poslovne odhodke na ravni predhodnega leta (predvsem zaradi nižjih stroškov storitev). Njihov neto poslovni dobiček se je več kot podvojil, a ostal za skoraj polovico nižji kot leta 2017. K temu je prispevalo isto podjetje kot v letu 2018, ki je v letu 2019 razpolovilo neto poslovno izgubo. Družbe iz proizvodnje električnih naprav so tako v letu 2019 ustvarile 6,2 % neto poslovnega dobička predelovalnih družb (v letu 2018 2,7 %), kar je še za okoli 40 % manj kot pred poslabšanjem poslovanja do leta 2017 najpomembnejšega podjetja v panogi.¹⁷ V tem obdobju se je še povečal pomen farmacevtskih družb, ki so v letu 2019 ustvarile več kot petino neto poslovnega dobička predelovalnih družb. Ostale tehnološko zahtevnejše panoge so neto poslovni dobiček povečale skromneje, v proizvodnji IKT opreme in proizvodnji motornih vozil pa se je neto poslovni dobiček precej zmanjšal. V obeh je povečanje poslovnih odhodkov preseglo rast poslovnih prihodkov. V proizvodnji motornih vozil pa je k poslabšanju prispevala tudi nadaljnja umiritev rasti prihodkov od prodaje, predvsem na trgu EU, kar je povezano tudi s prestrukturiranjem avtomobilske industrije v smeri večje ekološke prijavnosti vozil in umirjanjem povpraševanja. Precej nižji je bil tudi neto poslovni dobiček v proizvodnji kovin in tekstilij ter lesni industriji. V vseh naštetih se je tako precej

¹⁷ V letu 2018 bi se neto poslovni dobiček predelovalnih družb ob izločitvi pomembnejšega podjetja iz proizvodnje električnih naprav povečal za 1,6 %, v letu 2019 pa bi se povečal za 1,9 %.

zmanjšala gospodarnost poslovanja, ki je v proizvodnji motornih vozil in kovin tudi nižja kot v povprečni predelovalni družbi.

Slika 21: Neto poslovni rezultat družb predelovalnih dejavnosti v izbranih letih

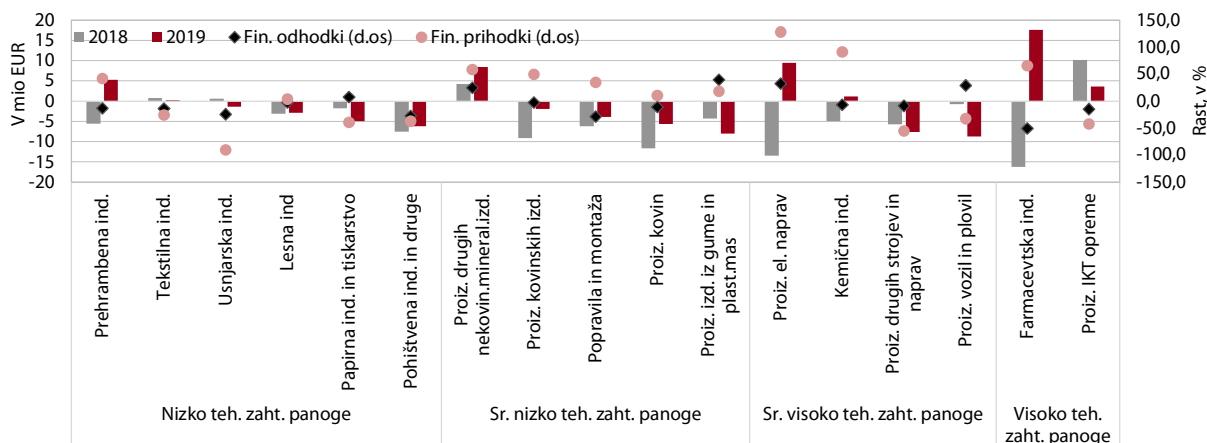

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Neto izguba iz financiranja predelovalnih družb se je močno zmanjšala, nekatere pomembnejše panoge so ustvarile neto dobiček iz financiranja ali več kot prepolovile izgubo. Neto izguba iz financiranja predelovalnih družb je bila v letu 2019 najnižja v analiziranem obdobju (od leta 2008), in sicer v višini 2,9 mio EUR (v letu 2018 71,3 mio EUR). Zmanjšanje izgube je večinoma izhajalo iz večjih finančnih prihodkov (30,6 %), zlasti iz deležev v družbah v skupini, pa tudi iz drugih naložb. Finančni odhodki se znižujejo od leta 2014, v 2019 so upadli za 4,2 %. Nadalje so se znižali finančni odhodki iz poslovnih obveznosti. Nekoliko so se povečali odhodki iz finančnih obveznosti. Precej višji pa so bili odhodki iz oslabitev in odpisov finančnih naložb (55 %), ki so se zniževali od leta 2014. K povišanju je prispevala predvsem rast v družbah iz proizvodnje električnih naprav, ki so sicer poleg farmacevtskih najbolj izboljšale finančno poslovanje. Te družbe so precej povečale finančne prihodke in po precejšnji neto finančni izgubi v letu 2018 ustvarile dobiček. Visoka rast finančnih prihodkov je ob zmanjšanju finančnih odhodkov pomembno prispevala tudi k nižji neto finančni izgubi kovinskih družb. V preostalih panogah je bilo izboljšanje (ali poslabšanje) finančnega poslovanja manj opazno, se je pa očitno poslabšalo družbam v proizvodnji motornih vozil¹⁸. Neto finančni dobiček teh družb iz leta 2018 se je zaradi tretjino nižjih finančnih prihodkov (najbolj so se znižali finančni prihodki iz danih posojil) in rasti finančnih odhodkov (29,2 %; višji so bili finančni odhodki iz oslabitev in odpisov finančnih naložb ter finančnih odhodki iz finančnih obveznosti) prevesil v neto finančno izgubo.

¹⁸ V sliki prikazujemo proizvodnjo motornih vozil skupaj s proizvodnjo drugih vozil in plovil. Leta 2019 so te družbe ustvarile manj kot desetino neto finančne izgube vseh družb v proizvodnji vozil, v primerjavi z letom prej so jo zmanjšale za več kot tretjino.

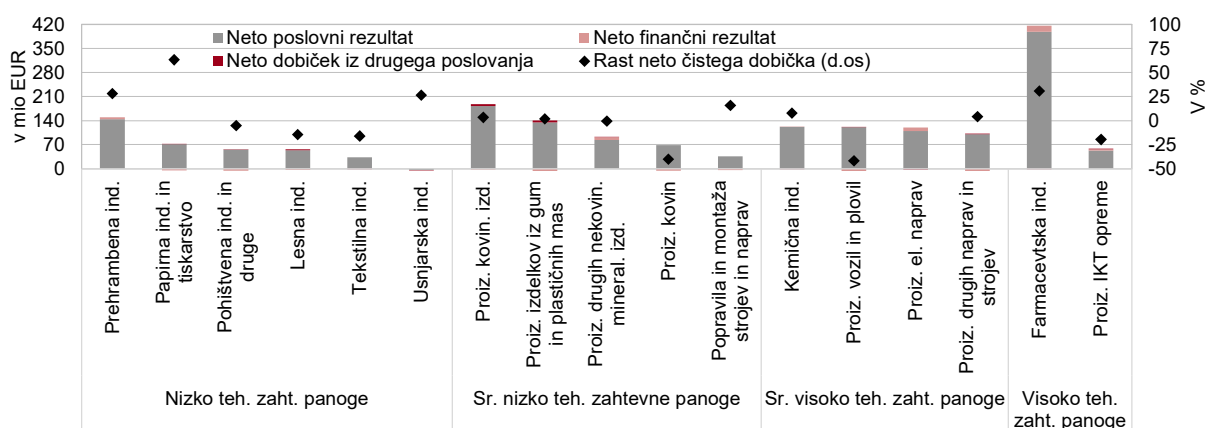
Slika 22: Neto finančni rezultat družb predelovalnih dejavnosti

Vir podatkov: AJ PES (2020), lastni izračuni.

Neto čisti dobiček predelovalnih družb, ki se je v letu 2018 ob manjšem netu poslovnem dobičku nekoliko zmanjšal, se je lani ob izboljšanju poslovnih in finančnih rezultatov znova povečal. Ob višjem neto poslovnem dobičku in precej nižji neto finančni izgubi so predelovalne družbe ustvarile 1.532,7 mio EUR neto čistega dobička oz. 7,4 % več kot pred letom. Poleg nadaljnega precejšnjega povečanja pri farmacevtskih družbah (31 %), se je po zmanjšanju v 2018 močno povečal tudi neto čisti dobiček družb iz proizvodnje električnih naprav (336,7 %). Precej se je povečal tudi neto čisti dobiček nekaterih nizko tehnološko zahtevnih panog (družbe iz prehrambene in papirne industrije s tiskarstvom), ki sicer skupaj ustvarijo manj kot petino neto čistega dobička predelovalnih družb. Zaradi neto finančne izgube in nižjega neto poslovnega dobička pa se je neto čisti dobiček precej znižal družbam iz proizvodnje motornih vozil (-44,7 %) in družbam iz proizvodnje kovin (-40,1 %). Donosnost prihodkov predelovalnih družb se je nekoliko izboljšala in ostaja primerljiva vrednostim preteklih petih let, ki so dvakrat višje kot v letih po zadnji krizi. V družbah iz proizvodnje motornih vozil in proizvodnje kovin, v katerih je donosnost prihodkov tudi med najnižjimi v primerjavi s povprečno predelovalno družbo, pa je vrednost tega kazalnika dosegla najnižje ravni po letu 2013.

Slika 23: Neto čisti dobiček družb predelovalnih dejavnosti v letu 2019

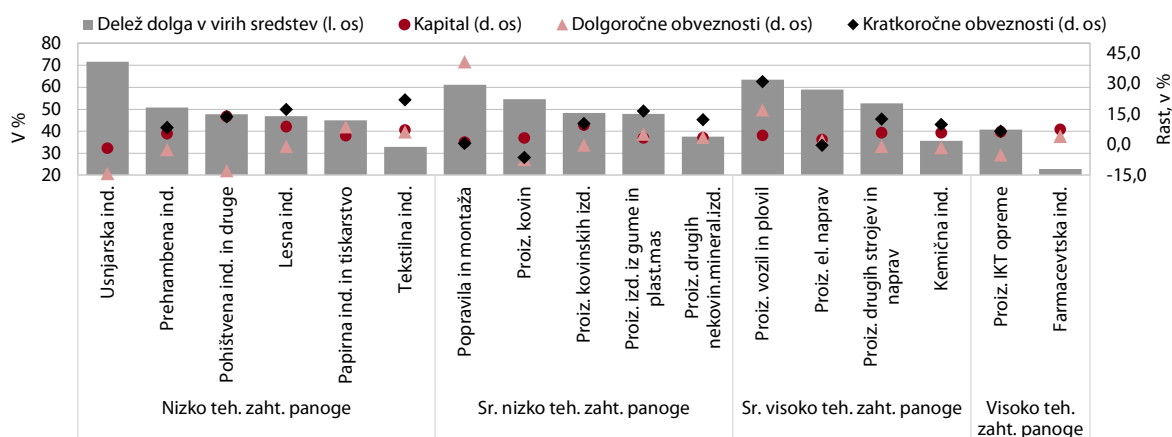

Vir podatkov: AJ PES (2020), lastni izračuni.

Opombe: Usnjarske družbe so ustvarile neto čisto izgubo v višini 4,7 mio EUR. Rast neto čistega dobička družb v proizvodnji električnih naprav je bila 336,7-odstotna.

Zadolženost¹⁹ predelovalnih družb se je v letu 2019 še nekoliko zmanjšala; poleg nekoliko višje rasti kapitala se je precej upočasnila rast kratkoročnih obveznosti, ki predstavljajo največji del dolga. V letu 2019 se je nadaljevala precej visoka rast kapitala (6,1 %). Kratkoročne obveznosti pa so se povišale precej manj kot v predhodnih dveh letih (1,8 %). Izjema so bile, poleg družb iz tekstilne industrije, družbe iz proizvodnje motornih vozil, ki so povečale predvsem obveznosti do družb v skupini. Delež kratkoročnih obveznosti v virih sredstev družb iz proizvodnje motornih vozil, ki je večji kot v povprečni predelovalni družbi, se je zato povečal. Večji je bil še v usnjarskih družbah, ki so prav tako nadpovprečno zadolžene. Po dveh letih skromne rasti so se v letu 2019 močnejše povečale dolgoročne obveznosti (8,9 %) predelovalnih družb, ki sicer predstavljajo manjši del obveznosti – v letu 2019 so bile okoli polovico manjše od kratkoročnih obveznosti. So pa ob skromnejši rasti kapitala kot v letu 2018 prispevale k povečanju zadolženosti v nekaterih srednje nizko tehnološko zahtevnih panogah (družbe iz proizvodnje izdelkov iz gume in plastičnih mas ter drugih nekovinskih mineralnih izdelkov, družbe iz dejavnosti popravil in montaže strojev in naprav).

Slika 24: Zadolženost družb predelovalnih dejavnosti v letu 2019

Vir podatkov: AJPEŠ (2020), lastni izračuni.

Opomba: Dolgoročne obveznosti farmacevtskih družb so bile večje za 130,3 %; v usnjarskih družbah pa so bile dolgoročne obveznosti nižje za 43,6 %.

¹⁹ Gre za delež dolga v virih sredstev.

3.4 Oskrba z elektriko, plinom in paro (D)

Tabela 6: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb oskrbe z elektriko, plinom in paro

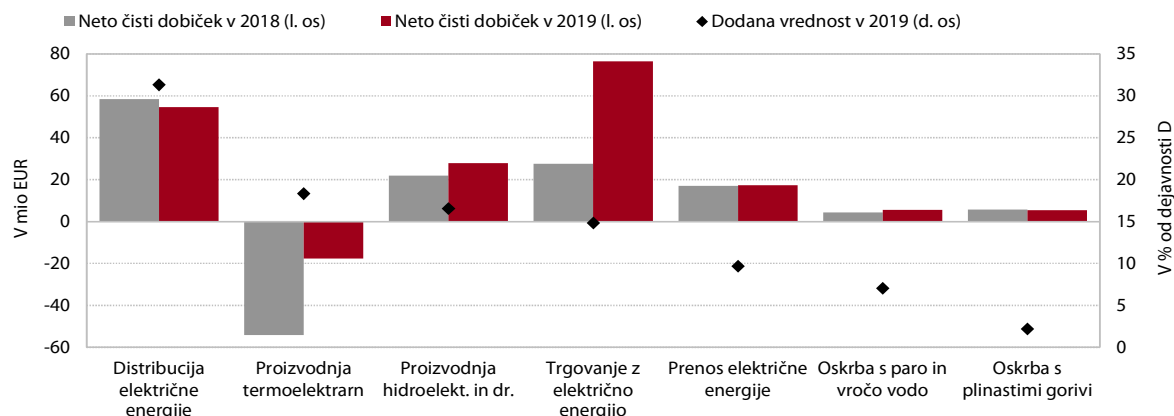
	2008	2010	2015	2018	2019
Število gospodarskih družb	206	379	659	625	621
Število zaposlenih ¹	7.542	7.600	7.446	7.289	7.263
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	1,5	1,6	1,7	1,4	1,4
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	3,5	4,4	4,2	3,5	3,6
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	104,9	173,5	-670,4	81,0	169,3
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	23.681	17.489	12.023	12.971	13.229
Število zaposlenih/podjetje	36,6	20,1	11,3	11,7	11,7
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	614	846	1.101	1.102	1.124
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,052	1,052	0,959	1,025	1,032
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	2,3	2,7	-8,2	1,0	2,1
Donosnost prihodkov (v %)	3,6	4,2	-11,2	1,2	2,4
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	82.690	97.191	104.115	108.381	119.442
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	31.831	34.813	38.877	42.815	44.331
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	38,5	35,8	37,3	39,5	37,1
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	28,5	29,4	40,3	37,8	37,5
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	15,1	15,8	16,9	13,3	12,9
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	88,5	87,2	74,1	76,2	75,2
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	101,5	101,6	101,5	103,9	102,8
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	8,6	25,3	45,6	55,3	54,1
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	80,8	83,5	80,6	81,7	83,0
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	33,1	27,9	38,5	36,9	36,1

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

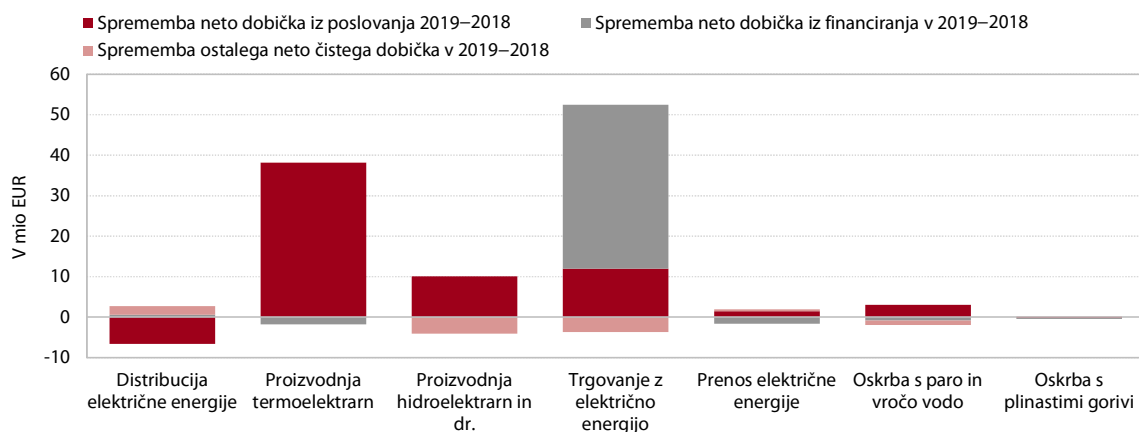
V dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro (D) je dodana vrednost tudi med gospodarsko in finančno krizo naraščala, po letu 2013 se je večinoma nekoliko zniževala, v letu 2019 pa se je spet močno povečala. V letu 2019 se je dodana vrednost povečala za skoraj 10 %, k čemur ja več kot polovico prispevala dejavnost proizvodnje električne energije v termoelektrarnah, vsaka po četrtno pa dejavnosti proizvodnje električne energije v hidroelektrarnah in trgovanja z električno energijo. Kljub vmesnemu znižanju se je v obdobju 2008–2019 dodana vrednost v dejavnosti D povečala za skoraj 40 %, slabo polovico je k rasti prispevala dejavnost trgovanja z električno energijo²⁰, malo manj kot tretjino pa dejavnost distribucije električne energije. Daleč največ dodane vrednosti v dejavnosti D so, podobno kot že vsa leta, tudi v letu 2019 ustvarili v distribuciji električne energije (31 %), nato pa sta v strukturi s približno enakima deležema (18 % in 17 %) sledili dejavnost proizvodnje termoelektrarn ter dejavnost proizvodnje hidroelektrarn in druge proizvodnje električne energije (v glavnem obnovljivi viri).

²⁰ K rasti dodane vrednosti v D in še posebej v trgovanju z elektriko je precej vplivala tudi preregistracija družbe HSE v to dejavnost v letu 2009 (prej v dejavnosti holdingov), v letu 2011 pa tudi prerazvrstitev družb za trženje elektrike v maloprodaji, ki so bile prej sestavni deli enovitih družb za distribucijo elektrike.

Slika 25: Struktura dodane vrednosti v gospodarskih družbah v dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro v letu 2019 ter poslovni rezultat v letih 2018 in 2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Dejavnost oskrba z elektriko, plinom in paro je, po veliki izgubi v letu 2015, nato spet uspešneje poslovala, v letu 2019 pa je dobiček več kot podvojila. Uspešnost poslovanja v letih pred veliko izgubo se je kazala skozi visok neto čisti dobiček, ki se je v omenjenem obdobju gibal med 130 mio EUR in 175 mio EUR. V letu 2015 so v dejavnostih proizvodnje termoelektrarn in trgovanju z električno energijo obračunali velik odpis vrednosti (povezano s TEŠ 6), kar je povzročilo v dejavnosti D izredno veliko neto čisto izgubo v višini 670 mio EUR. V naslednjem letu je bil poslovni rezultat spet močno pozitiven, ki pa se je nato malo nižal, v letu 2019 pa se je povečal na 169 mio EUR (ali za 109 %). Največ neto čistega dobička so ustvarili v dejavnosti trgovanja z elektriko, 76 mio EUR, največjo neto čisto izgubo pa še vedno v proizvodnji termoelektrarn, skoraj 18 mio EUR. Obe omenjeni dejavnosti pa sta z izboljšanim poslovanjem (za 49 mio EUR in za 36 mio EUR) skoraj v celoti prispevali k povečanju skupnega poslovnega rezultata v dejavnosti D, čeprav se je dobiček znatno povečal tudi v proizvodnji hidroelektrarn. V obdobju 2008–2019 se je izvozna usmerjenost družb dejavnosti D večkratno povečala in s prek 54 % močno presega izvozno usmerjenost vseh družb. Vrednost sredstev se je v tem obdobju, zaradi že omenjenih »vstopov« večjih družb v dejavnost ter večjih investicij (tudi TEŠ 6), v družbah dejavnosti D povečala za več kot dve tretjini, delež dolga v virih sredstev pa je s pod 38 % ostal dosti nižji kot pri vseh družbah (kjer je nadpolovičen).

Slika 26: Sprememba poslovnega rezultata v gospodarskih družbah v dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro v letu 2019 glede na leto 2018 po komponentah

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

V okviru dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro je največja dejavnost oskrba z elektriko (skupina D 35.1), kjer so po veliki izgubi zadnja štiri leta in zlasti v letu 2019 ponovno uspešneje poslovali. V tej dejavnosti so v letu 2019 ustvarili 91 % dodane vrednosti dejavnosti oskrbe z elektriko, plinom in paro. Ob koncu leta so vpisali prek 158 mio EUR neto čistega dobička. Neto dobiček iz poslovanja družb dejavnosti D 35.1 se je za več kot tretjino povečal in dosegel 210 mio EUR, kljub velikemu izboljšanju pa je neto izguba iz financiranja še vedno dosegla 24 mio EUR.

Oskrba s plinom (skupina D 35.2) ter oskrba s paro in vročo vodo (skupina D 35.3) sta manjši dejavnosti, ki vseskozi poslujeta pozitivno, v zadnjih dveh letih s po okoli 5 mio EUR neto čistega dobička. V dejavnosti oskrba s plinastimi gorivi je bil neto čisti dobiček po letih v primerjavi z drugo dejavnostjo malo nižji in stanovitejši in v letu 2019 je bil enak povprečnemu v zadnjih dvanajstih letih. V dejavnosti oskrba s paro in vročo vodo je končni poslovni rezultat po letih zelo nihal, v letu 2019 pa je bil med nižjimi, oziroma za 4 mio EUR nižji od povprečnega.

3.5 Oskrba z vodo; ravnanje z odplakami in odpadki; saniranje okolja (E)

Tabela 7: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti oskrbe z vodo, ravnanja z odplakami in odpadki ter saniranja okolja v izbranih letih

	2008	2010	2015	2018	2019
Število gospodarskih družb	260	287	333	324	323
Število zaposlenih ¹	8.693	8.896	8.895	9.154	9.224
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	1,7	1,9	2,0	1,8	1,8
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	1,7	1,8	1,7	1,5	1,5
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	18,4	24,1	11,5	20,7	30,9
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	8.637	3.868	3.524	3.292	3.300
Število zaposlenih/podjetje	33,4	31,0	26,7	28,3	28,6
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	251,2	191,2	133,8	115,2	112,4
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,00	1,03	1,02	1,019	1,028
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	0,8	1,4	1,0	1,96	2,98
Donosnost prihodkov (v %)	2,0	2,3	1,0	1,49	2,33
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	35.927	34.099	34.547	35.977	38.717
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	22.909	23.765	24.896	27.177	28.210
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	63,8	69,7	72,1	75,5	72,9
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	79,6	56,5	45,5	50,2	49,5
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	13,6	33,1	23,7	28,8	28,3
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	24,6	72,1	83,3	82,7	83,7
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	102,7	105,0	109,9	109,7	110,6
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	10,3	16,1	16,5	17,7	17,0
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	82,9	60,4	65,4	60,3	60,3
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	13,8	23,5	19,2	22,6	24,6

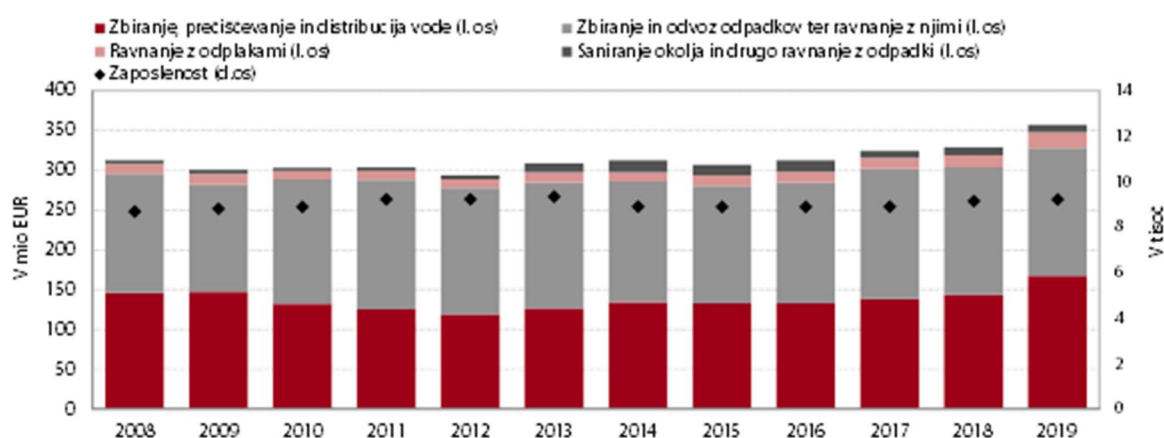
Vir podatkov: AJ PES (2020), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Gospodarske družbe s področja oskrbe z vodo, ravnanja z odplakami in odpadki ter saniranja okolja (E) so v letu 2019 pospešile rast produktivnosti in dodane vrednosti, ki je prisotna od leta 2016.

Računovodske izkaze je oddalo 323 gospodarskih družb s skupno 9.224 zaposlenimi. Število družb je bilo ponovno za eno manjše, število zaposlenih pa se je po nekaj letih približno enake ravni in 3-odstotnem povečanju v letu 2018 nadalje povečalo za 1 %. Zaposleni so v poslovnem letu 2019 izboljšali produktivnost dela za 8 % in s tem nekoliko zmanjšali razmeroma velik zaostanek za povprečno produktivnostjo v vseh družbah skupaj, z 19 % na 17 %²¹. Predvsem z višjo produktivnostjo so zvišali ustvarjeno dodano vrednost za 9 %, na 357,1 mio EUR, kar je ponovno najvišja raven v opazovanem obdobju. Dodana vrednost je bila v primerjavi z letom prej višja v treh od štirih skupin, najvišja rast pa je bila v družbah ravnanja z odplakami ter zbiranja, prečiščevanja in distribucije vode. Družbe iz dejavnosti ravnanja z odplakami k skupni dodani vrednosti dejavnosti prispevajo razmeroma malo, a se njihov delež v zadnjih letih povečuje, prispevek družb zbiranja, prečiščevanja in distribucije vode pa je bil v letu 2019 že nekoliko višji od deleža družb zbiranja in odvoza odpadkov ter ravnanja z njimi.

Slika 27: Dodana vrednost in zaposlenost v gospodarskih družbah dejavnosti E v obdobju 2008–2019

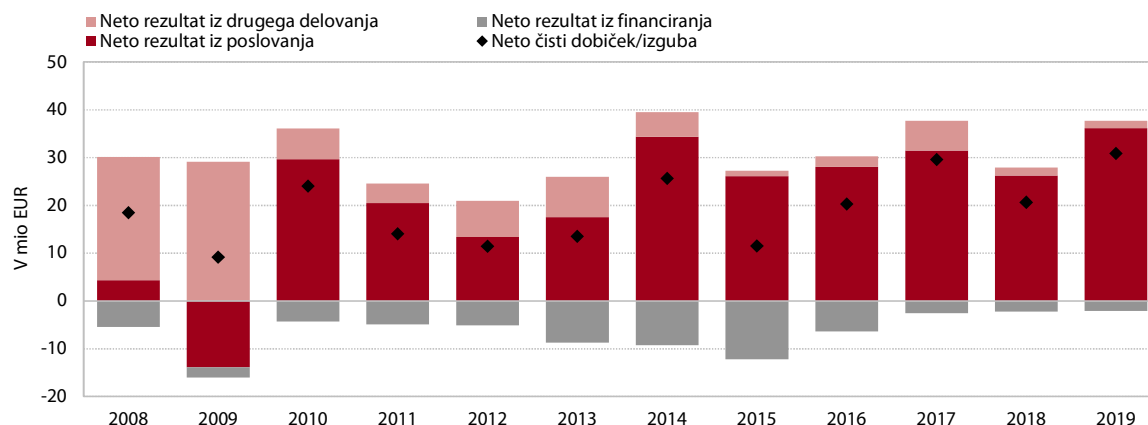
Vir podatkov: AJ PES (2020), lastni izračuni.

Opomba: Skupine so razvrščene glede na delež dodane vrednosti v letu 2019.

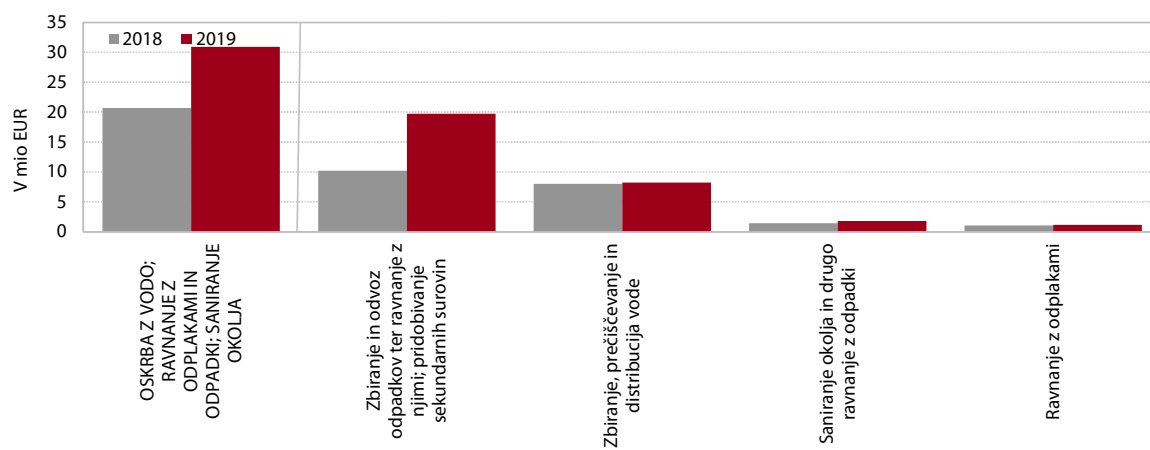
V poslovnem letu 2019 so se prihodki družb dejavnosti E znižali manj kot njihovi odhodki. Skupni prihodki so bili v primerjavi z letom prej nižji za okoli 4 %. Za toliko so se znižali prihodki iz poslovanja, ki predstavljajo veliko večino vseh prihodkov, hkrati pa so se za četrtno znižali tudi prihodki iz drugega delovanja. Čisti prihodki od prodaje na domačem trgu, ki so v veliki večini, so se znižali manj kot na tujem trgu. Skupna izvozna usmerjenost družb dejavnosti E se je s tem znižala na 17 %. Višja je v skupini družb, ki se ukvarjajo z zbiranjem in odvozom odpadkov, okoli 29-odstotna, v ostalih treh skupinah pa je precej nižja. V poslovnem letu 2019 so družbe dejavnosti E znižale tudi skupne odhodke, za 5 %. Za toliko so se znižali poslovni odhodki, ki k skupnim odhodkom prispevajo glavnino, hkrati pa so se za tretjino znižali tudi odhodki iz drugega delovanja.

Poslovno leto 2019 so družbe dejavnosti E zaključile z najvišjim neto čistim dobičkom v opazovanem obdobju dvanajstih let. V primerjavi z letom prej, v katerem se je znižal, je bil višji za 49 %. Izboljšanje poslovnega rezultata so družbe prikazale na ravni osnovnega poslovanja in sicer za 38 %, na ravni financiranja in izrednih dogodkov pa slabšega. Poslovno leto so z neto pozitivnim izidom, višjim kot v letu prej, ponovno zaključile vse štiri skupine družb. Pri tem so dobiček razmeroma precej zvišale družbe zbiranja in odvoza odpadkov ter ravnanja z njimi, za 94 %. V teh družbah je bila ustvarjena velika večina skupnega neto čistega dobička dejavnosti, skoraj dve tretjini, nadaljnja četrtnina pa v družbah zbiranja, prečiščevanja in distribucije vode.

²¹ Delež dodane vrednosti gospodarskih družb v skupni dodani vrednosti dejavnosti E, ocenjeni po metodologiji nacionalnih računov, je znašal okoli 98 % (preračun Umar).

Slika 28: Poslovni izid gospodarskih družb dejavnosti E v obdobju 2008–2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Slika 29: Poslovni izid gospodarskih družb dejavnosti E po oddelkih v letih 2018 in 2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Opomba: Skupine so razvrščene glede na izid v letu 2019.

3.6 Gradbeništvo (F)

Tabela 8: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb gradbeništva v izbranih letih

	2008	2010	2015	2018	2019
Število gospodarskih družb	6.746	6.803	7.407	7.206	7.283
Število zaposlenih ¹	56.817	46.535	36.001	41.012	45.594
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	11,1	10,1	8,1	8,1	8,8
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	8,7	6,8	5,5	5,8	6,0
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	152,9	-236,3	48,6	157,0	168,7
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	1.120	1.077	548	586	617
Število zaposlenih/podjetje	8,4	6,8	4,9	5,7	6,3
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	122	156	113	99	94
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,043	0,986	1,036	1,046	1,045
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	2,2	-3,2	1,2	3,9	3,9
Donosnost prihodkov (v %)	2,0	-4,4	1,3	3,2	3,3
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	27.685	24.257	27.927	31.567	32.054
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	18.195	18.977	19.784	22.426	23.317
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	65,7	78,2	70,8	71,0	72,7
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	81,6	82,0	72,8	62,1	61,1
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	64,4	60,7	51,6	44,7	42,5
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	58,8	49,1	62,5	93,2	94,1
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	67,3	66,3	87,5	106,7	107,9
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	5,5	5,3	12,5	15,3	16,6
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	31,4	36,6	43,5	40,7	41,4
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	23,6	15,1	15,0	23,5	24,7

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Aktivnost gospodarskih družb v gradbeništvo se je, po visoki rasti v prejšnjem letu, leta 2019 še povečala in je bila, tako kot poslovni rezultati, najvišja v zadnjih dvanajstih letih. Rast prihodkov družb, ki je leta 2018 dosegla skoraj 23 %, je bila tudi leta 2019 znatna in je presegla 5 %. Višja aktivnost na ravni celotne dejavnosti je povezana z ohranjenim optimizmom zasebnega sektorja ter z nekoliko nižjo rastjo investicij države. V letu 2019 se je izboljšal skupni poslovni rezultat, ki je bil relativno na vložene inpute že drugo leto zapored boljši kot leta 2008. Z investicijami države povezujemo zlasti rast poslovnih prihodkov v oddelku *gradnja inženirskih objektov* (3,5 %) ²². Po zelo visoki rasti poslovnih prihodkov v oddelku *gradnja stavb* v prejšnjem letu (42,9 %) se je ta ob manjši rasti bruto investicij v letu 2019 povsem umirila (-1,8 %). Živahna rast se je nadaljevala v oddelku *specializirana gradbena dela* (12,9 %).

²² Gospodarske družbe so po oddelkih razvrščene glede na pretežno dejavnost. Ocenjujemo, da kar nekaj prihodkov ustvarijo v aktivnostih, ki se sicer uvrščajo v druge oddelke.

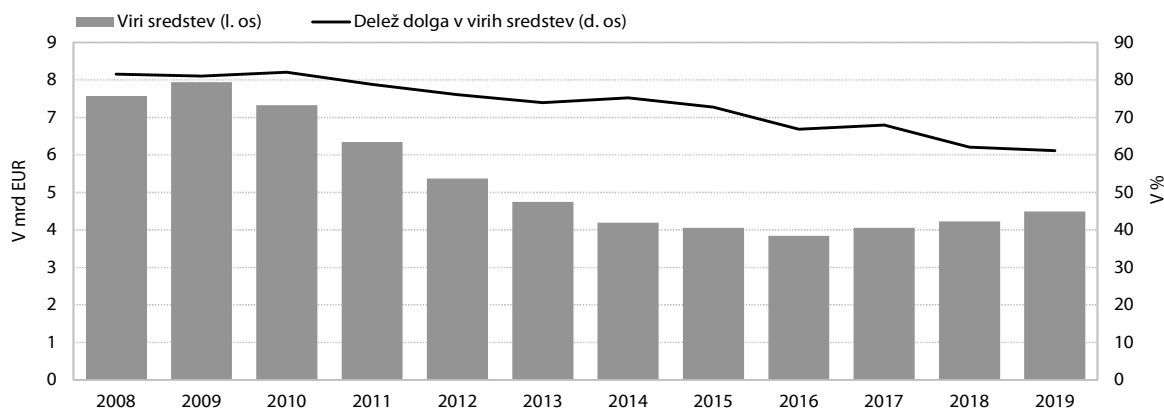
Z večanjem aktivnosti se je povečala tudi zaposlenost v gradbenih družbah. Gospodarske družbe gradbeništva so v času globalne ekonomske krize zaposlenost skoraj preplovile. Potem je zaposlovanje počasi okrevalo in se je predvsem v zadnjih dveh letih spet močneje okrepilo, skupaj za skoraj četrtno, v primerjavi z letom 2008 pa je bilo število zaposlenih še vedno za 20 % nižje. V letu 2019 se je zaposlenost v gradbeništvu povečala za 11,2 %, v treh oddelkih pa po vrsti takole: specializirana gradbena dela (12,3 %), gradnja stavb (za 10,6 %) in gradnja inženirskih objektov (8,5 %).

Prihodki so se leta 2019 spet bolj povečali na tujih trgih, kot na domačem. Po začetku krize v letu 2008 in drastičnem upadu domačega povpraševanja so gradbene družbe povečale izvoz in delež prihodkov od prodaje na tujih trgih. Slednji je zadnja štiri leta presegal 15 % in bil trikrat višji kot leta 2008. Potem ko so se prodajni prihodki v letu 2017 povečali uravnoteženo tako doma kot v tujini in je bila v letu 2018 višja rast prihodkov doma, se je v letu 2019 spet nadaljevala višja rast prihodkov na tujih trgih (14,1 %; 3,4 % na domačem trgu).

V letu 2019 se je produktivnost v gospodarskih družbah gradbeništva še povečala. Produktivnost dela, merjena z dodano vrednostjo na zaposlenega se je z ekonomsko krizo do leta 2010 malo znižala, potem pa večinoma naraščala, zlasti v letih 2014 in 2018. V letu 2019 se je povečala skromno, za 1,5 %, glede na leto 2008 pa za 15,8 %. V oddelku gradnja stavb se je sicer malenkost znižala, a v primerjavi z letom 2008 narasla najbolj, skoraj za tretjino. Relativno nizka je bila v tem obdobju rast v oddelku gradnja inženirskih objektov (6,6 %).

Gospodarske družbe gradbeništva so, po visoki rasti v prejšnjem letu, v letu 2019 dobiček iz poslovanja še nekoliko povečale. Visoka, 33-odstotna rast dobička iz poslovanja v letu 2018 je bila povezana z že omenjeno visoko rastjo prihodkov, na odhodkovni strani pa z nižjimi poslovnimi odhodki, s stagnacijo pred tem višjih odpisov vrednosti in nižjo rastjo stroškov dela. V letu 2019 pa je k zmerni rasti dobička iz poslovanja (4,9 %) na odhodkovni strani prispevala tudi bolj umirjena rast stroškov blaga, materiala in storitev (2,8 %).

Slika 30: Viri sredstev ter delež dolga v virih sredstev gradbeništva v obdobju 2008–2019

Vir podatkov: AJPEŠ (2020), lastni izračuni.

Izguba iz financiranja se je leta 2019 še nadalje zmanjšala. V predhodnih letih so izgubo iz financiranja višale predvsem slabitve finančnih naložb. V zadnjih letih večjih slabitev ni bilo, tako da se je izguba iz financiranja leta 2019 znižala pod 19 mio EUR, med tremi oddelki pa so je največ izkazali pri specializiranih gradbenih delih.

Družbe v gradbeništvu so se leta 2019 še nekoliko razdolžile. Delež dolga v virih sredstev, ki sicer ostaja višji kot v povprečju pri vseh družbah, se je od začetka prejšnjega desetletja z ravni prek 80 % večinoma zniževal in v letu 2019 znašal 61,1 %. Delež dolga je pri tem ostal malo višji v oddelku gradnja stavb ter malo nižji pri specializiranih gradbenih delih.

3.7 Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil (G)

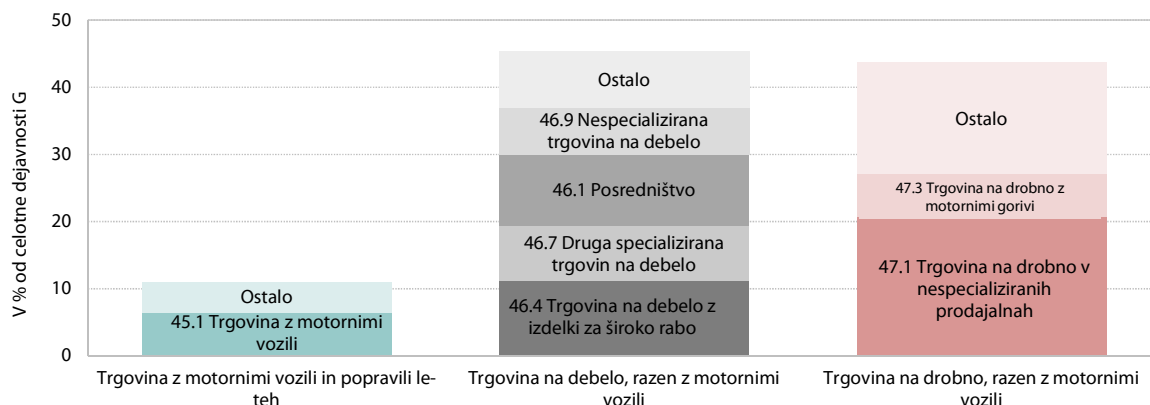
Tabela 9: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil v izbranih letih

	2008	2010	2015	2018	2019
Število gospodarskih družb	13.456	13.947	15.354	15.206	15.084
Število zaposlenih ¹	90.311	86.871	79.770	86.953	88.872
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	17,7	18,8	17,9	17,3	17,1
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	18,9	18,7	17,1	17,3	17,6
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	443,5	155,0	521,3	853,3	793,7
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	1.356	1.274	1.038	1.165	1.292
Število zaposlenih/podjetje	6,7	6,2	5,2	5,7	5,9
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	190	202	198	198	208
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,032	1,025	1,026	1,032	1,032
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	2,6	0,9	3,3	5,0	4,3
Donosnost prihodkov (v %)	1,5	0,6	1,9	2,5	2,3
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	37.698	35.908	39.126	44.403	48.125
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	21.170	22.142	24.053	26.314	27.547
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	56,2	61,7	61,5	59,3	57,2
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	66,0	65,7	59,6	57,0	59,0
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	48,7	47,1	41,3	42,0	39,3
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	73,1	68,0	92,2	105,6	90,5
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	79,4	80,3	96,2	96,4	94,6
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	17,2	15,2	21,4	24,3	26,9
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	46,6	50,4	43,8	40,7	45,3
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	10,2	9,3	10,8	12,8	12,0

Vir podatkov: AJPEŠ (2020), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

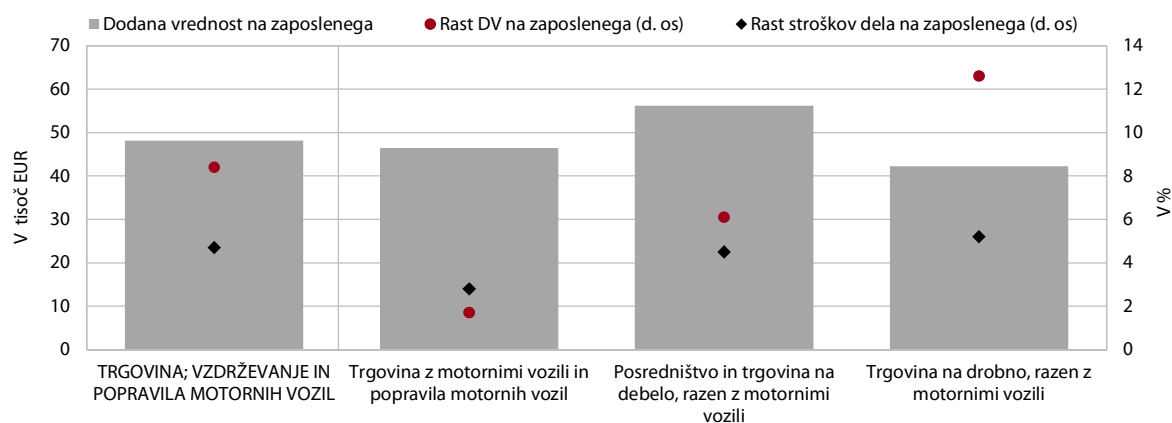
Dodana vrednost in število zaposlenih v družbah trgovine ter vzdrževanja in popravil motornih vozil (G) sta se leta 2019 še povečala. Po zmanjševanju v obdobju 2011–2013 se je dodana vrednost trgovinskih družb v naslednjih šestih letih povečevala; leta 2019 je dosegla 17,6-odstotni delež v dodani vrednosti vseh družb. Nekoliko manj se je v letih 2015–2019 povečala produktivnost (dodana vrednost na zaposlenega), saj se je, po zmanjševanju od leta 2009, v zadnjih petih letih povečalo tudi število zaposlenih. Ob manjšem povečanju stroškov dela na zaposlenega se je leta 2019 nadalje zmanjšal delež stroškov dela v dodani vrednosti.

Slika 31: Struktura dodane vrednosti po oddelkih dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil v letu 2019

Vir podatkov: AJPEŠ (2020), lastni izračuni.

Rast dodane vrednosti in produktivnosti so dosegle družbe vseh treh oddelkov trgovinske dejavnosti.

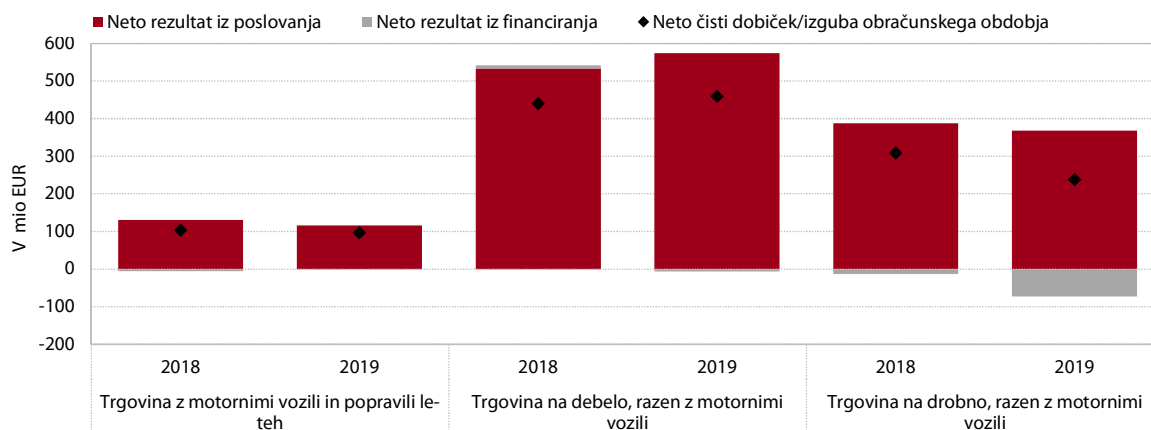
Najbolj, za skoraj 15 %, se je dodana vrednost povečala v družbah oddelka trgovine na drobno, razen z motornimi vozili (G 47), ki imajo polovico vseh zaposlenih in so leta 2019 ustvarile približno 40 % čistih prihodkov od prodaje celotne trgovske dejavnosti (G). Za skoraj desetino se je dodana vrednost povečala v največjem oddelku - v družbah, ki se ukvarjajo s posredništvom in trgovino na debelo, razen z motornimi vozili (G 46), ki ustvarijo nekaj manj kot polovico dodane vrednosti in imajo skoraj 40 % vseh zaposlenih celotne trgovinske dejavnosti. Po visoki rasti v letu 2018, se je dodana vrednost leta 2019 še nekoliko povečala tudi v najmanjšem oddelku - v družbah trgovine z motornimi vozili in njihovimi popravili (G 45).

Slika 32: Dodana vrednost ter rasti dodane vrednosti in stroškov dela na zaposlenega v gospodarskih družbah dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil v letu 2019

Vir podatkov: AJPEŠ (2020), lastni izračuni.

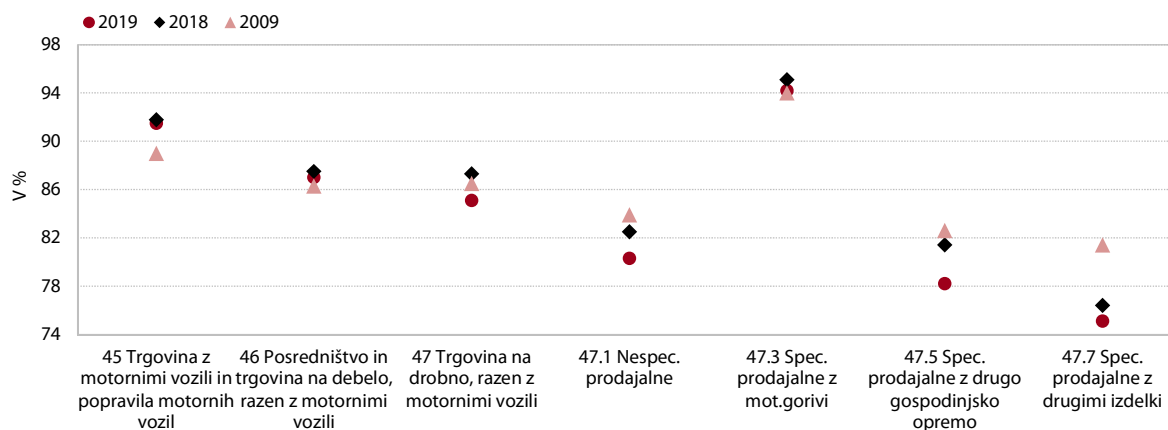
Neto čisti dobiček trgovskih družb se je, po močnem povečanju v predhodnem letu, leta 2019 nekoliko zmanjšal, a ostal visok. Družbe so leta 2008 dosegle visok neto čisti dobiček (443,5 mio evrov), ki se je v naslednjih letih zmanjševal. Leta 2013 so poslovno leto prvič zaključile z neto čisto izgubo v višini 31,4 mio evrov, kar je bila posledica za več kot polovico večje neto izgube iz financiranja²³. Ta se je v letih do 2016 močno zmanjšala²⁴, tako da so družbe, ob večjem neto dobičku iz poslovanja vseh treh oddelkov, leto 2016 zaključile z neto čistim dobičkom v višini 628,7 mio evrov. Na poslovanje v naslednjih treh letih je ponovno najbolj vplivalo poslovanje družb trgovine na drobno²⁵, zaradi katerega se je neto čisti dobiček po zmanjšanju leta 2017, leta 2018 precej povečal, leta 2019 pa spet nekoliko zmanjšal, a bil s 793,7 mio evrov drugi najvišji v celotnem obdobju.

Slika 33: Poslovni izid družb trgovskih oddelkov v letih 2018 in 2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Slika 34: Obremenjenost poslovnih prihodkov z nabavno vrednostjo prodanega blaga, materiala in storitev v trgovinskih družbah v letih 2009, 2018 in 2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

²³ Gibanje neto finančne izgube je bilo v teh letih v veliki meri posledica finančnega poslovanja večje družbe posredništva in trgovine na debelo, ki od leta 2014 zaradi stečaja ni več poslovala. Na povečanje neto finančne izgube so poleg omenjene družbe leta 2012 in 2013 vplivale tudi družbe trgovine na drobno.

²⁴ Izboljšanje je bilo predvsem posledica precejšnjega zmanjšanja neto finančne izgube družb posredništva in trgovine na debelo leta 2014 in nadalje leta 2016 ter družb trgovine na drobno leta 2015.

²⁵ Na poslovanje v letu 2017 je vplivalo poslovanje največje trgovske družbe na drobno, ki je, podobno kot leta 2012, izvedla oslavitve nepremičnin in odpise zaradi prevrednotenja finančnih naložb. Na poslovanje v letih 2018 in 2019 pa je vplivalo predvsem nihanje finančnega poslovanja večje družbe, ki se ukvarja s prodajo motornih goriv, v letu 2019 pa večji odpisi vrednosti enega izmed diskontov.

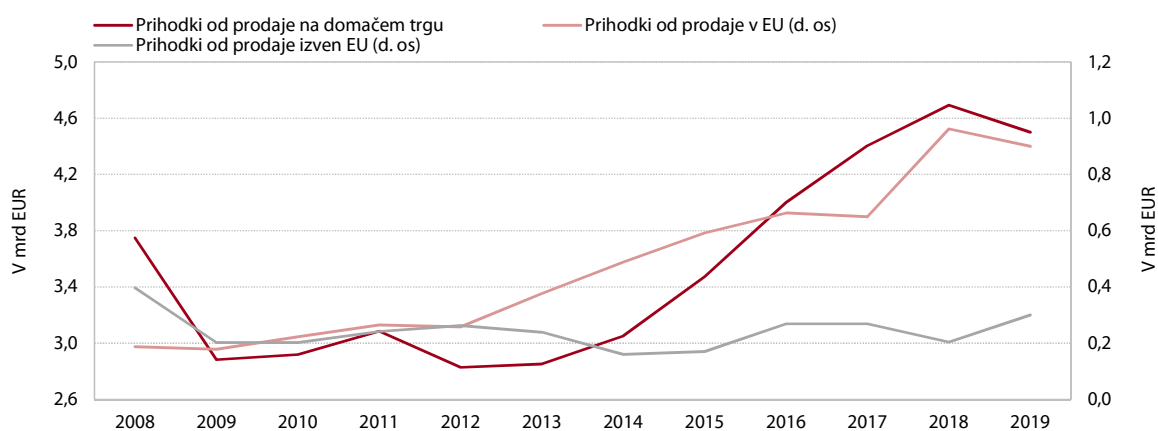
Gospodarnost poslovanja trgovinskih družb je po nekajletnem izboljševanju leta 2019 ostala podobna kot leto pred tem.

Po precejšnji rasti v preteklih letih so se poslovni prihodki lani povečali le za 0,7 %. Od tega se je prodaja na domačem trgu zmanjšala za 2,8 %, prodaja na tujih trgih (predvsem v EU), kjer je bilo ustvarjene 26,9 % vse prodaje, pa se je povečala za desetino. Enako kot poslovni prihodki so se lani za 0,7 % povečali tudi poslovni odhodki, na kar so vplivali za 7 % višji stroški dela (ob povečanju števila zaposlenih in minimalne ter povprečne plače) in odpisi vrednosti, ki so se po zmanjšanju v letu 2018 lani povišali za skoraj polovico. Nižji kot pred letom so bili stroški blaga, materiala in storitev (ti zavzemajo 90 % vseh poslovnih odhodkov), tako da se je obremenjenost poslovnih prihodkov s stroški blaga, materiala in storitev lani precej zmanjšala, kar pomeni, da se je pribitek²⁶ povprečne trgovinske družbe precej povečal. Najbolj se je povečal pri družbah, ki se ukvarjajo s trgovino na drobno, kjer je presegel najvišjo raven iz leta 2009. Pri teh družbah se je posledično močno povečala dodana vrednost in dodana vrednost na zaposlenega, ki je precej preseгла rast stroškov dela na zaposlenega.

Neto čisti dobiček poslovnega leta v družbah trgovine z motornimi vozili se je leta 2019, po šestih letih predhodne rasti, zmanjšal za 6,9 %.

Neto dobiček iz poslovanja se je ob manjši prodaji vozil po rasti v preteklih letih zmanjšal za več kot desetino in dosegel 115,9 mio evrov. Rast prodaje novih osebnih avtomobilov, ki je bila po letu 2015 relativno visoka, se je lani prekinila, kar je bila predvsem posledica poglobitve upada prodaje pravnim osebam²⁷. Umirila se je tudi rast prodaje novih osebnih vozil gospodinjstvom (na 4,3 %; leta 2018 še 15,4 %)²⁸. Prodaja se je zmanjšala na domačem in na trgu EU, medtem ko se je prodaja izven EU močno povečala, kar je precej zvišalo izvozno usmerjenost družb te panoge. Finančno pa so po izrazitem poslabšanju v letu 2018 družbe lansko leto poslovale veliko bolje in ga zaključile z *neto finančnim dobičkom*.

Slika 35: Prihodki od prodaje gospodarskih družb v trgovini z motornimi vozili in njihovimi popravili v obdobju 2008–2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

V družbah trgovine na debelo se je neto čisti dobiček poslovnega leta še povečal (za 4,3 %). Neto dobiček iz poslovanja družb oddelka posredništvo in trgovina na debelo, ki se je v letih 2012 in 2013 zmanjšal, se je v naslednjih šestih letih povečal na 574,6 mio evrov. Na povečanje je močno vplivalo prenehanje poslovanja večje družbe leta 2014,

²⁶ Pribitek je izračunan kot razmerje med prihodki od prodaje in stroški za nabavo blaga, materiala in storitev ter stroški dela.

²⁷ Prodaja pravnim osebam se je po visokih rasteh v obdobju 2013–2017 zmanjšala že leta 2018, kar je bila tudi posledica zapletov ob uvedbi novega postopka za določanje porabe goriva in emisij izpušnih plinov.

²⁸ Skupaj se je število prvih registracij novih osebnih vozil doma glede na leto 2018 zmanjšalo za 2,3 % (tako gospodinjstvom kot pravnim osebam). V celem letu je bilo prvič registriranih skoraj 73.600 novih osebnih avtomobilov (leta 2019 pa 75.300).

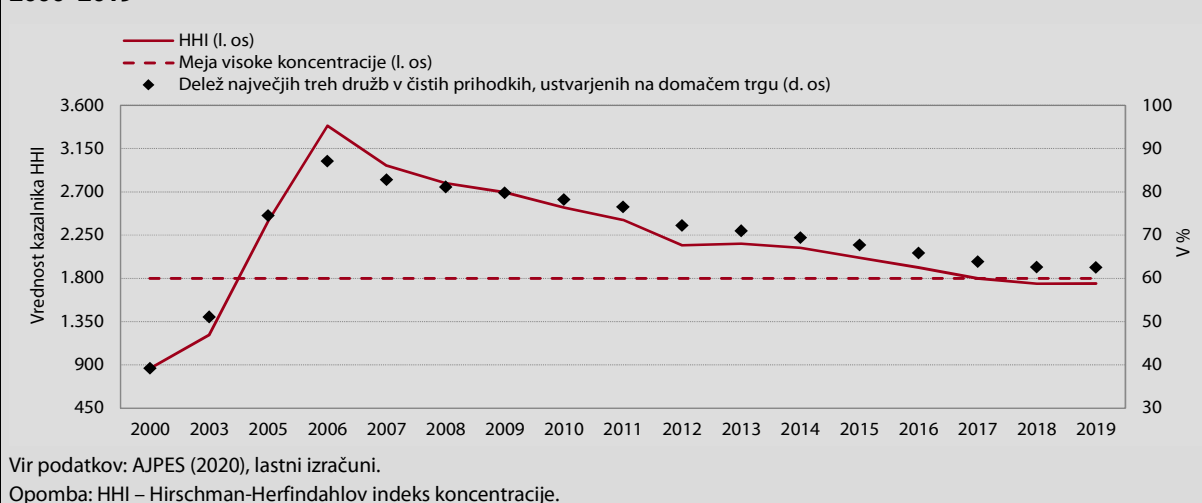
ki je še leto prej poslovala z visoko neto izgubo iz poslovanja zaradi odpisov vrednosti²⁹. Izboljševanje poslovnega rezultata pa je izhajalo tudi iz povečanja prodaje v večini panog trgovine na debelo v letih 2015–2019. Slednje je bilo posledica visoke proizvodne aktivnosti panog povezanih s trgovino (predelovalne dejavnosti, promet, gradbeništvo), v letih 2017 in 2018 tudi povečanja prodaje primarnih proizvodov (goriva, kovine, rude), v letih 2017–2019 pa tudi farmacevtskih proizvodov na tuje trge (predvsem v EU). Finančno poslovanje družb pa se je lani poslabšalo. Neto izguba iz financiranja po dveh pozitivnih letih je bila posledica višjih finančnih odhodkov (predvsem iz oslabitev) ob hkratnem zmanjšanju finančnih prihodkov.

Okvir 1: Koncentracija v nespécializiranih pretežno živilskih prodajalnah na drobno

Koncentracija pretežno živilskih prodajaln v Sloveniji se je po letu 2006 ob rastočem pomenu diskontnih prodajaln zmanjševala.

Za nespécializirane prodajalne, ki pretežno prodajajo živila (hipermarketi, marketi, diskonti ...) ³⁰, je bila od leta 2000 značilna krepitev koncentracije, ki je bila posledica propadanja manjših družb oz. njihovega povezovanja ali prevzemanja s strani večjih podjetij. Stopnja koncentracije, merjena s Hirschman-Herfindahlovim indeksom (HHI), je v tej panogi leta 2005 presegla mejo visoke koncentracije (1.800). Potem ko je leta 2006 dosegla najvišjo vrednost (3.387), se je v naslednjih letih zniževala in leta 2017 z vrednostjo 1.798 prvič padla pod mejo visoke koncentracije (1.800). Leta 2018 se je še nekoliko znižala, leta 2019 pa ostala skoraj nespremenjena. Zniževanje koncentracije je bilo predvsem posledica krepitve prodaje v diskontih, ki so na slovenski trg vstopili v letih 2005 in 2007. Ti so s širitvijo svojih poslovnih mrež in spreminjanjem nakupovalnih navad kupcev, do katerih je prišlo tudi zaradi gospodarske krize, v letu 2019 skupaj ustvarili 27,7 % celotnega prihodka od prodaje panoge na slovenskem trgu (leta 2007 6,5 %, v letu 2018 26,4 %). Delež največjih treh tradicionalnih družb v prihodku panoge se je tako v zadnjem desetletju močno znižal (z 82,9 % leta 2007 na 61,1 % v letu 2018). Leta 2018 je ena izmed diskontnih družb po vrednosti prodaje že prehitela tretjo (najmanjšo) izmed tradicionalnih trgovskih družb. Ob okrepitvi deleža diskontne družbe tudi v letu 2019 in okrepitvi deleža največje družbe v skupini, ki se je zgodil prvič po letu 2013, je delež največjih treh družb v vrednosti prodaje ostal podoben kot v letu 2018. Podobna kot leto prej je ostala tudi stopnja koncentracije.

Slika 36: Kazalnika koncentracije v nespécializiranih, pretežno živilskih prodajalnah na drobno v obdobju 2000–2019

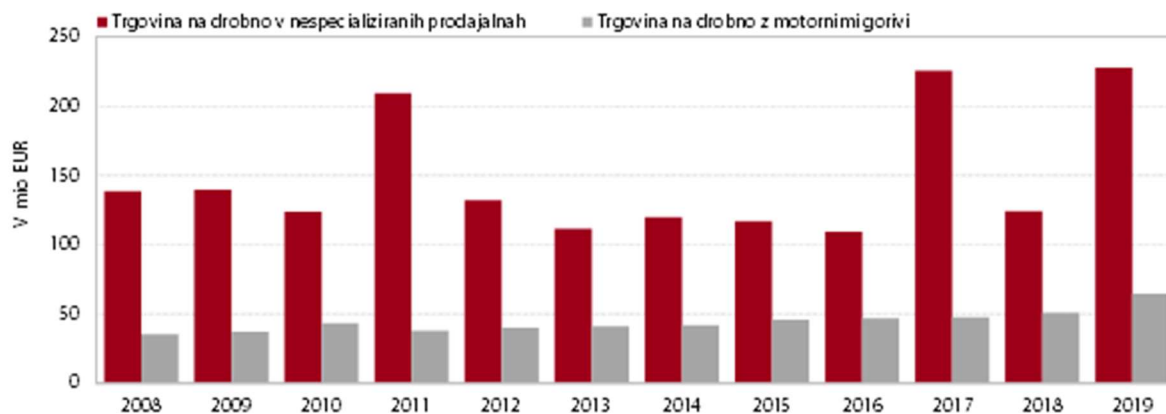
²⁹ Zdravo jedro družbe, ki se je v letih do vključno 2013 ukvarjala s trgovino na debelo s kovinskimi proizvodi, inštalacijskim materialom in napravami za ogrevanje, se je v letu 2014 registriralo v dejavnosti trgovine na drobno v specializiranih prodajalnah z gradbenim materialom, kovinskimi izdelki, barvami in steklom.

³⁰ Družbe, ki so po SKD registrirane v 47.110.

Neto čisti dobiček v trgovini na drobno se je lani, po precejšnjem povečanju v letu prej, spet zmanjšal, na kar sta vplivala večji odpis vrednosti in zmanjšanje finančnih prihodkov. Zmanjšal se je za 23 %, na 237,9 mio evrov. Na poslovanje celotne panoge najbolj vplivajo družbe dveh skupin - trgovine na drobno v specializiranih prodajalnah z motornimi gorivi (G 47.3) in trgovine na drobno v nespecializiranih prodajalnah (G 47.1).

Poslovni rezultat v družbah trgovine na drobno v nespecializiranih prodajalnah je v obdobju 2017–2019 močno nihal pod vplivom večjih odpisov in prevrednotenj v manjšem številu družb. Po neto čisti izgubi leta 2017, je celotna skupina, v kateri prevladujejo hipermarketi, marketi in diskonti (G 47.110), leto 2018 zaključila z neto čistim dobičkom, ki se je leta 2019 nekoliko zmanjšal. Na nihanja v uspešnosti poslovanja skupine so zelo vplivala predvsem nihanja v vrednosti oslabitev nepremičnin in opreme ter odpisov zaradi prevrednotenja finančnih naložb različnih družb³¹. Visoki odpisi vrednosti v letih 2017 in 2019 so namreč vplivali na močno povišanje poslovnih odhodkov³², zaradi katerih so družbe leto 2017 zaključile z neto izgubo iz poslovanja, ki se je leta 2018 prevesila v visok dobiček iz poslovanja, in ta je, zaradi ponovnega povišanja odpisov (za 83,3 %), ostal podoben tudi v letu 2019. Najpomembnejša postavka poslovnih odhodkov - stroški blaga, materiala in storitev, ki zavzemajo 82 % vseh poslovnih odhodkov, so se lani namreč povečali le za 1,4 %. Ob povečanju stroškov dela za 6,0 %, na kar sta vplivali višja minimalna in povprečna plača, so se poslovni odhodki povečali za 4,3 %. Hkrati se je lani nadaljevala rast poslovnih prihodkov oz. prihodkov od prodaje, tako da je dobiček iz poslovanja ostal podoben kot leta 2018. Prodaja je bila ponovno nadpovprečno visoka v diskontnih prodajalnah, ki so tako tudi leta 2019 povečale delež v čistih prihodkih od prodaje v panogi. Prvič po letu 2013 pa se je nekoliko okrepil tudi delež največje družbe v skupini, tako da je stopnja koncentracije, merjena s Hirschman-Herfindahlovim indeksom (HHI) leta 2019 ostala podobna kot leta 2018. Ob precej nižjih finančnih prihodkih in posledično višji izgubi iz financiranja je skupina leto 2019 zaključila z 8,8 % nižjim neto dobičkom kot v letu prej.

Slika 37: Odpisi vrednosti gospodarskih družb v trgovini na drobno v nespecializiranih prodajalnah in v trgovini na drobno v specializiranih prodajalnah z motornimi gorivi v obdobju 2008–2019

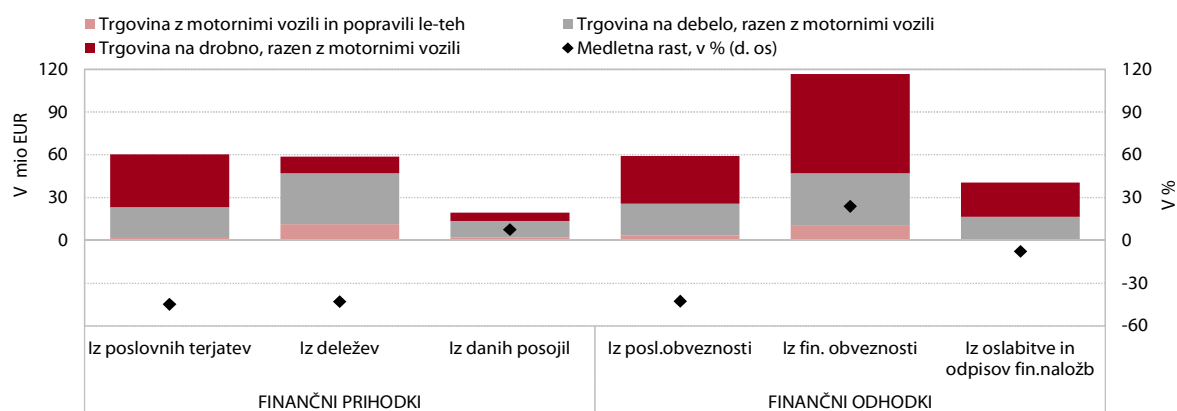
Vir podatkov: AJPEŠ (2020), lastni izračuni.

³¹ Zaradi visokega povečanja oslabitev nepremičnin ter opreme in odpisov zaradi prevrednotenja finančnih naložb večje družbe v tej panogi je celotna skupina leto 2017 zaključila z visoko neto izgubo iz financiranja (medletno povišanje za 347,7 %), prvič pa tudi z neto izgubo iz poslovanja. Poslovanje omenjene družbe se je leta 2018 ob zmanjšanju oslabitev in odpisov precej izboljšalo. Slabše poslovanje v letu 2019 pa je bilo posledica visokih odpisov vrednosti in zmanjšanja finančnih prihodkov večjega števila družb, najbolj v eni izmed diskontnih družb.

³² Poslovne odhodke sestavljajo stroški blaga, materiala in storitev, stroški dela, odpisi vrednosti in drugi poslovni odhodki.

Družbe trgovine na drobno v specializiranih prodajalnah z motornimi gorivi so leto 2019 končale s precej nižjim dobičkom poslovnega leta kot leto prej. Po triletnem povečevanju se je neto dobiček iz poslovanja lani zmanjšal za desetino, na kar je vplivalo predvsem povečanje odpisov vrednosti oz. amortizacije dveh večjih družb v tej panogi. Zaradi sprememb pri izkazovanju podatkov o prihodkih od prodaje blaga in nabavni vrednosti prodanega blaga pri največji družbi v tej panogi, je primerljivost poslovnih prihodkov in poslovnih odhodkov v letu 2019 s preteklimi leti otežena. Po novem namreč družba podatke prikazuje brez trošarin, ki zavzemajo velik del maloprodajne cene³³. Podatki iz drugih virov sicer kažejo, da se je lani prodaja naftnih derivatov količinsko nekoliko okrepila, prav tako pa naj bi se pri teh družbah lani nadalje povečala tudi prodaja ostalih proizvodov³⁴, kar naj bi zvišalo skupne poslovne prihodke. Zaradi večjega zmanjšanja finančnih prihodkov od finančnih odhodkov so družbe lani, po poslovanju z neto dobičkom iz financiranja v letu 2018, poslovno leto zaključile z neto izgubo iz financiranja. Ob takšnih gibanjih se je neto čisti dobiček leta 2019 zmanjšal za skoraj tretjino.

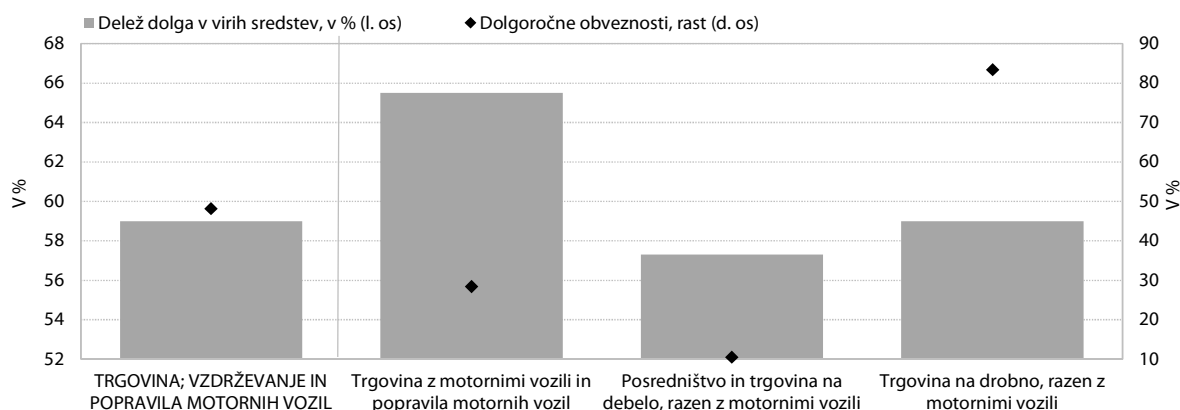
Slika 38: Finančno poslovanje gospodarskih družb v dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil v letu 2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Zadolženost trgovinskih družb se je, po zmanjševanju do leta 2018, lani precej povečala. Predvsem zaradi povečanja dolgoročnih obveznosti so družbe lani precej povečale svoj dolg. Ker se je precej manj povečal kapital, se je zadolženost, merjena z deležem dolga v virih sredstev, precej povečala in je bila z 59 % najvišja po letu 2015. Zadolženost se je povečala družbam vseh treh oddelkov, najbolj (za 4,1 o. t.) v trgovini na drobno. Najbolj zadolžene so sicer tudi leta 2019 ostale družbe trgovine z motornimi vozili in njihovimi popravili.

Slika 39: Zadolženost trgovinskih družb v letu 2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

³³ Delež trošarin v končni ceni sicer niha glede na trošarinsko politiko. Ponavadi je okoli 40 % cene.

³⁴ Gre za zemeljski plin, električno in toplotno energijo ter ostalo trgovsko blago.

3.8 Promet in skladiščenje (H)

Tabela 10: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb prometa in skladiščenja

	2008	2010	2015	2018	2019
Število gospodarskih družb	2.253	2.506	3.225	3.679	3.792
Število zaposlenih ¹	37.557	35.665	34.379	39.367	41.803
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	7,4	7,7	7,7	7,8	8,0
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	7,3	8,7	9,2	9,5	9,2
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	109,9	-21,8	140,2	388,9	394,4
VELIKOST PODJETJA					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	4.689	4.195	3.147	3.067	3.014
Število zaposlenih/podjetje	16,7	14,2	10,7	10,7	11,0
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	269	300	294	281	271
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,047	1,045	1,058	1,099	1,090
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	1,1	-0,2	1,4	3,5	3,5
Donosnost prihodkov (v %)	2,8	-0,6	3,0	6,5	6,5
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	35.153	40.503	48.745	54.013	53.541
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	23.003	23.599	25.059	25.878	26.160
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	65,4	58,3	51,4	47,9	48,9
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	82,2	58,8	51,3	48,1	46,4
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	15,6	15,0	15,6	16,1	15,5
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	20,6	49,8	60,1	68,1	69,6
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	96,4	98,8	100,0	105,1	104,7
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	42,8	38,9	41,9	47,4	46,5
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	86,4	81,3	81,1	76,3	77,1
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	12,5	12,2	12,5	16,3	16,9

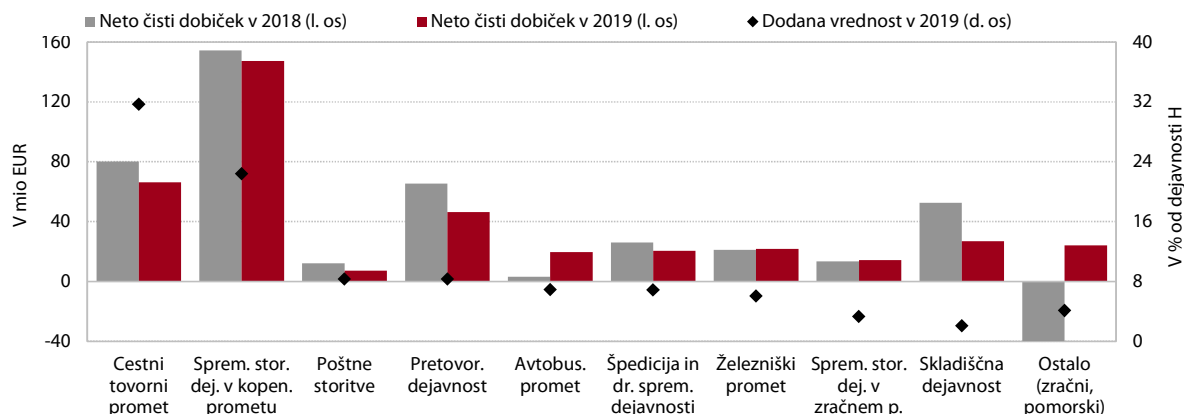
Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

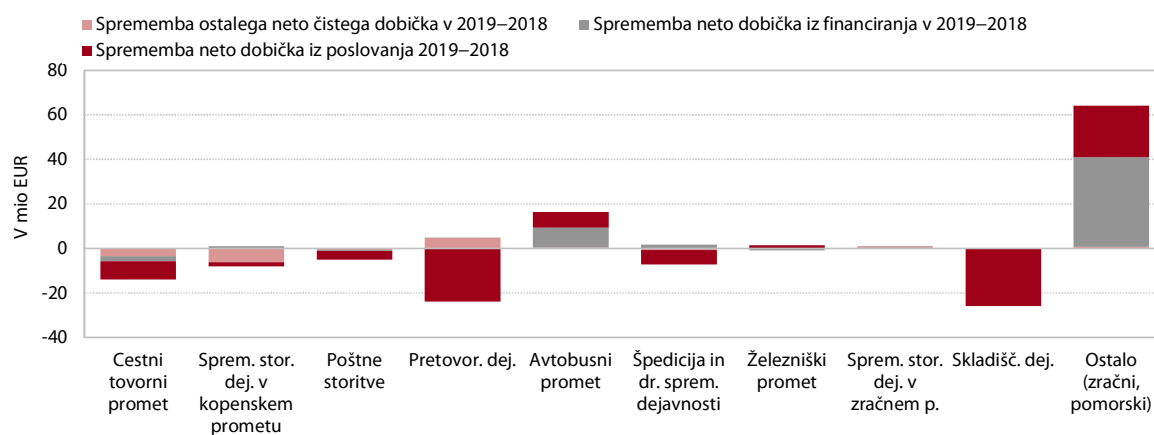
V zadnjih letih se je dodana vrednost prometa in skladiščenja (H) močno povečala in je bila leta 2019 precej višja kot ob začetku ekonomske in finančne krize leta 2008³⁵. V letu 2019 so gospodarske družbe v dejavnosti H ustvarile 2.238 mio EUR dodane vrednosti (za 112 mio oziroma 5,3 % več kot leto prej)³⁶. Po dodani vrednosti v dejavnosti H je tako (tudi brez upoštevanja samostojnih podjetnikov) s 709 mio EUR cestni tovorni promet najpomembnejši. Druga največja dejavnost v okviru prometne so spremljajoče storitvene dejavnosti v kopenskem prometu, kjer so lani ustvarili 501 mio EUR dodane vrednosti. V letu 2019 sta k rasti dodane vrednosti družb dejavnosti H največ prispevali prav omenjeni dve največji dejavnosti (61 mio EUR in 39 mio EUR). Dodana vrednost se je opazneje povečala še v avtobusnem prometu in na železnici, zmanjšala pa v dejavnostih skladiščenja in pretovarjanja.

³⁵ Neposredna primerjava podatkov kaže 70-odstotno povečanje dodane vrednosti v omenjenem obdobju. Del tega povečanja je prispevalo tudi zakonsko preoblikovanje družbe DARS v letu 2010, na podatke pa so v tem obdobju vplivale tudi številne prereгистраcije družb, ki so bile v začetku pod okriljem enovite družbe Slovenske železnice.

³⁶ Samostojni podjetniki so v letu 2019 v dejavnosti H ustvarili 242 mio EUR dodane vrednosti (le za 4 mio več kot leto prej). Od slednjega so največji del, kar 87 % ustvarili podjetniki v dejavnosti cestnega tovornega prometa.

Slika 40: Struktura dodane vrednosti gospodarskih družb v dejavnosti promet in skladiščenje v letu 2019 ter poslovni rezultat v letih 2018 in 2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Slika 41: Sprememba poslovnega rezultata v gospodarskih družbah v dejavnosti promet in skladiščenje v letu 2019 glede na leto 2018 po komponentah

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

V gospodarskih družbah dejavnosti promet in skladiščenje (H) so večjo izgubo zabeležili le povsem na začetku ekonomske in finančne krize, v nadaljevanju pa so poslovanje povečini močno izboljšali. Z letom 2012 so v dejavnosti H izšli iz rdečih števil in izboljševali poslovanje do leta 2015, ko je visoka izguba v dejavnosti skladiščenja ob povečanju prevrednotevalnih odhodkov dobiček precej zmanjšala. V naslednjem letu se je dobiček ponovno močno povečal in se do leta 2019 povzpela na visokih 394 mio EUR. Prometna dejavnost tako ustvari okoli 9 % dodane vrednosti in tudi neto čistega dobička vseh družb v gospodarstvu. Neto čisti dobiček se je zadnji dve leti povečeval počasneje, v letu 2019 le za dober 1 %, velike spremembe v uspešnosti poslovanja pa so bile znotraj dejavnosti H. Najbolj se je poslovni rezultat izboljšal v dejavnosti potniškega zračnega prometa, za 35 mio EUR, predvsem zaradi stečaja Adrie Airways, ki je poslovala z izgubo. Podobno, za 24 mio EUR, se je poslovni rezultat izboljšal v dejavnosti pomorski tovorni promet, kjer so (ponovno povezano z eno pomembnejših družb) leto prej zaradi obračunanih velikih finančnih odhodkov iz oslabitve in odpisov finančnih naložb izkazali veliko neto čisto izgubo, v letu 2019 pa že nekaj milijonov dobička. Najbolj pa se je v okviru dejavnosti H v letu 2019 neto čisti dobiček zmanjšal v dejavnostih skladiščenja, pretovarjanja in cestnega blagovnega prometa (za 26 mio EUR, za 19 mio EUR in za 14 mio EUR). Največji neto čisti dobiček so v tem letu dosegli v spremljajočih storitvenih dejavnostih v kopenskem prometu, prek 147 mio EUR, v cestnem tovornem prometu, 66 mio EUR in pri pretovarjanju, 46 mio EUR. Razen majhne izgube (pod 0,1 mio EUR) v dejavnostih obratovanja taksijev in pomorskega potniškega prometa nobena

druga dejavnost ni zabeležila izgube. Končni poslovni izid v dejavnosti H je sestavljen predvsem iz velikega neto dobička iz poslovanja (498 mio EUR) in precejšnje neto izgube iz financiranja (47 mio EUR).

Oddelek kopenski promet in cevovodni transport (H 49), ki je še v letu 2011 posloval z veliko izgubo, je do leta 2017 močno izboljšal poslovanje, v letih 2018 in 2019 pa je bil dobiček nekoliko nižji. V okviru gospodarskih družb oddelek kopenski promet in cevovodni transport sta po številu zaposlenih (20.021³⁷ in 6.532³⁸) najpomembnejši dejavnosti cestni tovorni promet (podrazred H 49.410) in železniški promet (podrazreda H 49.100 in 49.200). V primerjavi z letom 2008 je bilo v letu 2019 v prvi dejavnosti 9.649 (za 93 %) več zaposlenih, v drugi pa 2.552 (za 28 %) manj. V cestnem tovornem prometu se je število zaposlenih močno povečalo zlasti v zadnjih nekaj letih (samo v letu 2019 za skoraj 10 %), na železnici pa se je zmanjševanje števila zaposlenih, ki je bilo del procesa postopne racionalizacije poslovanja, po letu 2015 že ustavilo. Celotna dejavnost kopenski promet in cevovodni transport je leta 2008 še vedno dosegla skromen dobiček, a se je nato do leta 2011 poslovanje močno poslabšalo, tako da so zabeležili neto čisto izgubo v višini 94 mio EUR. V naslednjih letih se je poslovanje vseskozi izboljševalo, do neto čistega dobička 142 mio EUR v letu 2017, ki pa se je nato do leta 2019 znižal na 115 mio EUR. K znižanju sta največ prispevali dejavnosti cestnega tovornega in železniškega prometa.

V železniškem prometu so po letu 2008 tri leta poslovali z veliko izgubo, pozneje pa z dobičkom, ki je bil še posebej visok v letu 2017, do leta 2019 pa je upadel za tretjino. Poslovanje na železnici se je po letu 2009, ko je bila ustvarjena velika neto čista izguba v višini 30 mio EUR, izboljševalo do leta 2013 in od tedaj so letno do leta 2016 ustvarili med 8 in 15 mio EUR neto čistega dobička. V naslednjem letu se je dobiček podvojil in presegel 31 mio EUR, v 2018 pa spet nekoliko skrčil in tudi v letu 2019 ostal malo pod 22 mio EUR. Ob približno enakem neto čistem dobičku so ga v letu 2018 dobro polovico ustvarili v tovornem prometu (ostalo v potniškem), v letu 2019 pa so ga v tovornem prometu ustvarili le tretjino. Na zmanjšanje dobička na železnici v primerjavi z letom 2017, je najbolj vplivalo povečanje nekaterih poslovnih odhodkov (drugi poslovni odhodki, stroški dela, odpisi vrednosti), pa tudi manjši prihodki od prodaje. Slednje je v večji meri nadoknadilo zvišanje subvencij, ki so se nadalje povečale tudi v letu 2019. V okviru poslovnih prihodkov je država za spodbujanje prevoza po železnici v letu 2019 namenila 88 mio EUR subvencij povezanih s poslovanjem, kar je za 9 % več kot leto prej. Za razliko od leta 2018 je bilo celotno povišanje subvencij v letu 2019 namenjeno potniškemu prometu (v tovornem so se celo malenkost znižale), tako da je potniški promet dobil 86 %, tovorni pa 14 % železniških subvencij. Subvencije so v železniškem potniškem prometu pomenile dobri dve tretjini poslovnih prihodkov, v tovornem prometu pa manj kot 5 %.

Dejavnost cestnega tovornega prometa (podrazred H 49.410) je nekaj let zapored močno povečevala dobiček, v zadnjih treh letih pa se je ta zmanjšal, izraziteje v letu 2019. Po stečajih nekaterih večjih družb v letu 2011 je dejavnost že naslednje leto poslovala s solidnim neto čistim dobičkom, ki se je do leta 2016 okrepil na 92 mio EUR, nato pa se je do leta 2018 znižal na 80 mio EUR in v letu 2019 na 66 mio EUR. Medtem ko smo v prejšnjih dveh letih višjo rast poslovnih odhodkov od poslovnih prihodkov v veliki meri pojasnili z višjo rastjo stroškov energije, pa so se v letu 2019 nadpovprečno glede na vse poslovne odhodke povečali zlasti stroški materiala in stroški dela. Na drugi strani pa je k nižji rasti prodajnih prihodkov precej prispevala nižja rast na domačem trgu. Skupni dolg dejavnosti cestnega tovornega prometa se je po začetku krize do leta 2012 zniževal. Nato se je do leta 2019 povečal za tri četrtine in s tem za četrtno presegel predkrizno raven, vendar pa je delež dolga v virih sredstev še dosti nižji kot leta 2008 (58 %; v letu 2008 76 %). Po tem lahko sodimo, da je to novo zadolževanje bolj vzdržno, saj se hkrati močno povečuje tudi vrednost vloženega kapitala v družbe cestnega tovornega prometa.

³⁷ V letu 2018 je v dejavnosti cestni tovorni promet poleg gospodarskih družb poslovalo še 2.861 samostojnih podjetnikov, ki so imeli 5.018 zaposlenih.

³⁸ Zaradi primerljivosti so prišteti zaposleni treh družb, ki zdaj niso več registrirane v železniški dejavnosti.

V mestnem in primestnem kopenskem potniškem prometu (razred H 49.31) so v letu 2019 poslovali s pozitivno ničlo, v medkrajevem in drugem cestnem potniškem prometu (podrazred H 49.391) pa z velikim dobičkom. V prvi dejavnosti so od leta 2008 do leta 2012 poslovali z nekajmilijonsko neto čisto izgubo, v naslednjih petih letih pa s skromnim neto čistim dobičkom, ki je znašal le okoli 0,5 mio EUR. V letu 2018 pa se je poslovni rezultat močno poslabšal, tako da je neto čista izguba presegala 6 mio EUR, predvsem zaradi oblikovanja visokih rezervacij v okviru drugih poslovnih odhodkov. Odprava teh rezervacij je v letu 2019 pomenila spet pozitivni poslovni izid, so se pa tudi precej dvignile subvencije, opravljena je bila tudi racionalizacija pri stroških storitev. V medkrajevem avtobusnem prometu so v prejšnjih petih letih poslovali z velikim dobičkom, ki je v povprečju presegal 12 mio EUR in se je v letu 2019 še močno povečal, na prek 19 mio EUR. Povečanje pa se ni zgodilo na ravni poslovanja, temveč pri financiranju, ko so se močno povečali finančni prihodki iz deležev v družbah v skupini. Tudi v medkrajevem prometu so se subvencije še okrepile. Javni prevozi potnikov po železnici ter v mestnem in medkrajevem avtobusnem prometu so bili v letu 2019 skupaj deležni 143 mio EUR subvencij. Več kot polovico so jih dobili na železnici, kjer kot že povedano, pomenijo večino poslovnih prihodkov. V mestnem potniškem prometu so v letu 2019 dobili skoraj 29 mio EUR subvencij (12 % več kot leto prej; pomenili so dobro tretjino vseh poslovnih prihodkov), v medkrajevem prometu pa prek 38 mio EUR (10 % več kot leto prej; pomenili so slabo petino poslovnih prihodkov).

V vodnem prometu (oddelek H 50) z osrednjo dejavnostjo pomorski blagovni promet so, razen velike izgube v letu 2018, v večini let dosegali skromen pozitivni poslovni rezultat. Velik del dodane vrednosti vodnega prometa poleg nekaj večjih pomorskih ladjarjev ustvarijo zlasti družbe, ki opravljajo storitve vleke in asistencije ladij v koprskem pristanišču. Potem ko so v dejavnosti vodnega prometa še v letu 2008 poslovno leto zaključili z več kot 8 mio EUR neto čistega dobička, je ta v naslednjih letih (z izjemo manjše izgube v 2011) dosegal po nekaj milijonov evrov letno. V letu 2017 je bilo poslovanje komajda še pozitivno, v letu 2018 pa so zabeležili neto čisto izgubo, ki je presegla 20 mio EUR, saj so se skoraj toliko povečali finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finančnih naložb. V letu 2019 so ponovno poslovali pozitivno, z več kot 3 mio EUR neto čistega dobička. Oslabitve in odpisi so pomenili določeno konsolidacijo poslovanja, a se je s tem za četrtno znižala tudi vrednost sredstev dejavnosti, s 75 mio EUR na 57 mio EUR.

V zračnem prometu (oddelek H 51), kjer so v zadnjih letih poslovali z manjšim dobičkom ali izgubo, so v letu 2018 izgubo močno poglobili, v letu 2019 pa je sledil stečaj osrednjega domačega prevoznika. V letu 2010 je bila neto čista izguba že preko 20 mio EUR in se je v naslednjih nekaj letih zniževala, potem pa je poslovni rezultat nihal med +5 mio EUR in -5 mio EUR, kakršnega so zabeležili tudi v letu 2017. V letu 2018 pa se je neto čista izguba močno povečala in presegla 28 mio EUR. Večina neto čiste izgube je bila povezana s slabim poslovanjem največjega letalskega prevoznika, ki je šel konec leta 2019 v stečaj. Število zaposlenih v zračnem prometu se je tako znižalo za 400, na 185. Tako zaposlenost kot dodana vrednost in vrednost sredstev so se v primerjavi z letom 2008 znižali za okoli tri četrtnine. Dejavnost tako zdaj predstavlja nekaj ekskluzivnih manjših domačih ponudnikov, nekaj izpostav večjih tujih letalskih družb, letalsko-padalskih centrov ter družb, ki ponujajo panoramske lete. Ti preostali letalski ponudniki v zračnem prometu pa so v letu 2019 ustvarili relativno zelo dober poslovni rezultat, ko je neto čisti dobiček dosegel skoraj 10 mio EUR, približno petino od tega v zračnem tovornem prometu.

Dejavnost skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti (oddelek H 52) je najuspešnejša v okviru prometa in skladiščenja, dobiček so zadnja leta močno povečali, v 2019 pa je nekoliko upadel. Oddelek sestavljajo raznovrstne dejavnosti, poleg prekladalne (Luka Koper) in špedicijske dejavnosti še skladiščenje (Zavod RS za blagovne rezerve) ter spremljajoče storitvene dejavnosti v kopenskem (DARS)³⁹, vodnem in zračnem prometu. Neto čisti dobiček v oddelku 52 od leta 2012 presega 100 mio EUR, z izjemo leta 2015, ko je upadel na 32 mio EUR zaradi velike izgube v dejavnosti skladiščenja (97 mio EUR). V nadaljevanju se je poslovanje oddelka H močno izboljšalo, tako da so najprej dosegli 193 mio EUR, nato 240 mio EUR, v letu 2018 pa že 315 mio EUR neto čistega dobička, ki se je potem leta 2019 malo znižal, na 259 mio EUR. To je še vedno pomenilo skoraj dve tretjini vsega dobička celotne prometne dejavnosti. V okviru oddelka so najboljše poslovale spremljajoče storitvene dejavnosti v kopenskem prometu (147 mio eur neto čistega dobička). Dejavnost pretovarjanja je bila druga po uspešnosti poslovanja (46 mio EUR), sledili pa sta ji skladiščna dejavnost (27 mio EUR) ter dejavnost špedicije in drugih spremljajočih prometnih dejavnosti (21 mio EUR). Čeprav se je tudi v spremljajočih dejavnostih v kopenskem prometu ter na špediciji poslovni rezultat za nekaj milijonov poslabšal, sta k znižanju neto čistega dobička dejavnosti H 52 najbolj negativno prispevali dejavnosti skladiščenja in pretovarjanja (26 mio EUR in 19 mio EUR). V skladiščni dejavnosti so se prihodki od prodaje blaga in materiala bistveno bolj zmanjšali kot nabavna vrednost prodanega blaga in materiala, vse skupaj pa je predvsem povezano z dejavnostjo zagotavljanja blagovnih rezerv, kjer veliko vlogo igrajo nihanja cen izdanega in nabavljenega blaga. V dejavnosti prekladanja pa poslabšanje poslovnega izida spet lahko pripišemo zlasti spremembam v eni od večjih družb v dejavnosti, kjer so se močno znižali drugi poslovni prihodki, zelo pa so se povečali zlasti stroški dela.

Poštna in kurirska dejavnost (oddelek H 53) je zadnja leta, z izjemo izgube v letu 2013, poslovala stabilno s solidnim dobičkom, ki se je v letu 2019 sicer malo zmanjšal. Neto čista izguba poštne in kurirske dejavnosti v letu 2013 je znašala 15 mio EUR, in je bila predvsem posledica oslabitev in odpisov finančnih naložb. Končni poslovni rezultat je sicer zadnja leta le malo odstopal od 10 mio EUR, tako tudi lani, ko se je znižal in je le nekoliko presegal 7 mio EUR. Znižanje poslovnega izida je povezano z dejavnostjo izvajanja univerzalnih poštnih storitev, kjer so dosegli dobre 4 mio EUR neto čistega dobička, ki je bil manjši, ker so se poslovni odhodki povečali dvakrat bolj kot poslovni prihodki, še posebej stroški dela in tudi amortizacija. Druga dejavnost v okviru dejavnosti H 53, to je tako imenovana druga poštna in kurirska dejavnost, kjer posluje večje število manjših družb, pa je obračunsko leto 2019 zaključila s preko 3 mio EUR neto čistega dobička, kar je najboljše doslej.

³⁹ V oklepajih navajamo družbe, ki v svojih dejavnostih dosegajo najvišje in hkrati prevladujoče deleže dodane vrednosti.

3.9 Gostinstvo (I)

Tabela 11: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb gostinstva v izbranih letih

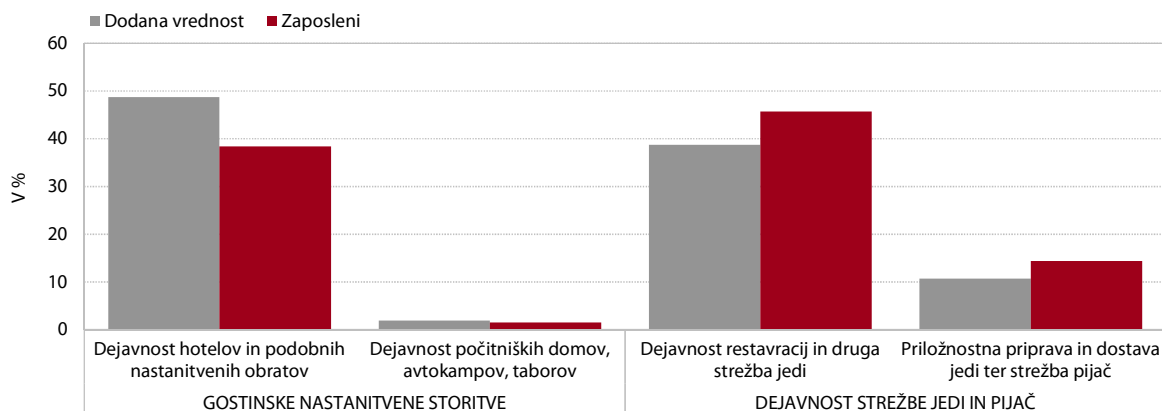
	2008	2010	2015	2018	2019
Število gospodarskih družb	2.318	2.541	3.208	3.304	3.365
Število zaposlenih ¹	17.255	17.067	16.857	20.694	22.236
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	3,4	3,7	3,8	4,1	4,3
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	2,3	2,4	2,5	2,8	2,8
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	-27,6	-59,4	0,0	36,9	57,7
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	1.004	995	628	688	726
Število zaposlenih/podjetje	7,4	6,7	5,3	6,3	6,6
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	127	146	121	108	105
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,022	0,987	1,012	1,043	1,052
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	-1,3	-2,4	0,0	1,7	2,5
Donosnost prihodkov (v %)	-2,4	-5,6	0,0	2,4	3,6
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	24.068	23.679	26.630	29.756	30.351
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	16.990	17.927	18.804	20.746	21.323
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	70,6	75,7	70,6	69,7	70,3
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	58,0	63,6	61,0	55,2	54,3
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	26,4	30,1	29,3	24,1	21,9
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	50,6	42,3	46,9	55,4	56,7
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	86,2	79,5	83,3	91,9	94,8
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	4,4	3,4	3,0	3,4	2,5
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	83,0	86,0	83,1	80,8	80,6
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	10,0	8,9	8,4	9,5	9,7

Vir podatkov: AJPEŠ (2020), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

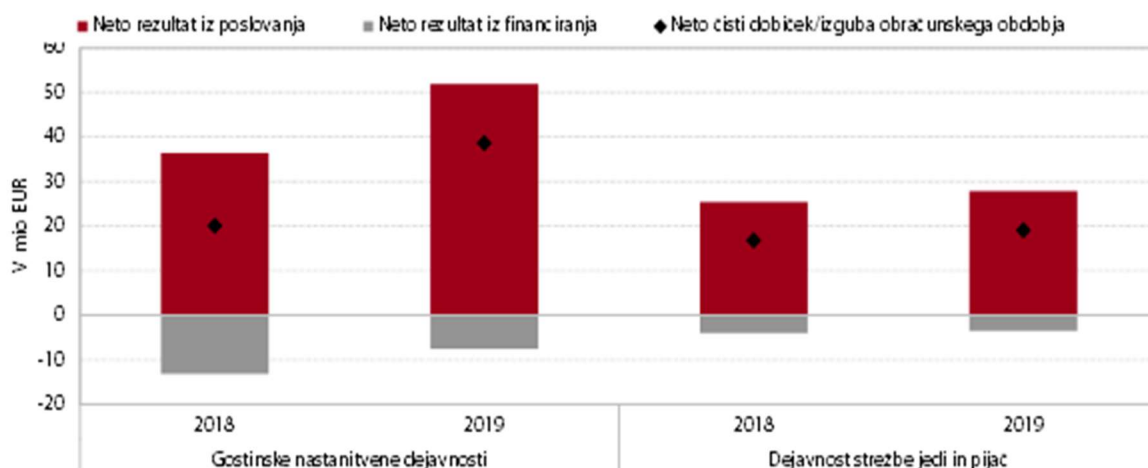
Dodana vrednost in število zaposlenih gostinskih (I) družb sta se leta 2019 nadalje močno povečala.

Dodana vrednost gostinskih družb se je lani že peto leto zapored povečala za okoli desetino. Ob manjšem povečanju števila zaposlenih se je še naprej izboljšala tudi produktivnost gostinskih družb (dodana vrednost na zaposlenega). Produktivnost so izboljšale družbe, ki se ukvarjajo s strežbo jedi in pijač (I 56), pri tistih, ki se ukvarjajo z gostinskimi nastanitvenimi dejavnostmi (I 55), pa je ostala na podobni ravni kot leta 2018. Največji del oddelka nastanitvenih storitev sicer predstavljajo hoteli in podobni obrati (I 55.1), v oddelku strežba jedi in pijač pa restavracije in družbe druge strežbe jedi (I 56.1).

Slika 42: Delež v dodani vrednosti ter zaposlenosti vseh gostinskih družb v letu 2019

Vir podatkov: AJPEŠ (2020), lastni izračuni.

Po negativnem poslovanju v obdobju 2008–2014 so gostinske družbe leto 2015 prvič zaključile z neto čistim dobičkom, ki se je v naslednjih letih močno povečal. Slabi rezultati v obdobju 2008–2014 so bili posledica visoke neto izgube iz financiranja, po letu 2010 pa tudi neto izgube iz poslovanja. Od leta 2015 pa se je neto poslovni dobiček povečeval. Leta 2017 se je skoraj prepolovila tudi neto izguba iz financiranja, na tej ravni je bila tudi v letu 2019. Neto čisti dobiček je bil tako leta 2019 s 57,7 mio evrov za več kot polovico višji kot pred letom. Rezultate poslovanja so leta 2019 izboljšale družbe obeh oddelkov. Družbe nastanitvenih dejavnosti so poslovno leto 2019 zaključile s skoraj podvojenim neto čistim dobičkom (tega so prvič po letu 2008 dosegle leta 2016), družbe, ki strežejo jedi in pijačo, pa so neto čisti dobiček zvišale za 13,6 %. Ob izboljšanju poslovanja se je močno izboljšala tudi donosnost prodaje in sredstev.

Slika 43: Poslovni izid družb gostinskih oddelkov v letih 2018 in 2019

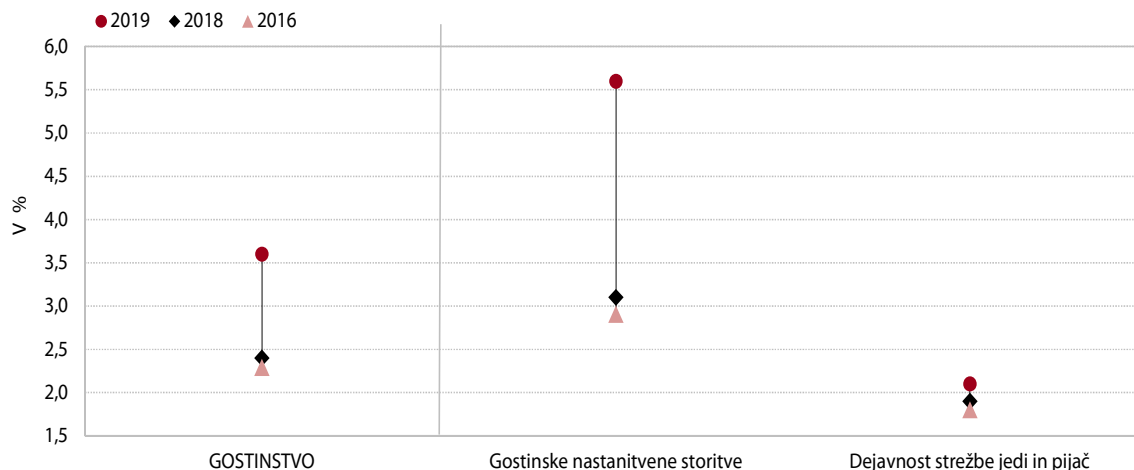
Vir podatkov: AJPEŠ (2020), lastni izračuni.

Gostinske družbe so leta 2019 še povečale neto dobiček iz poslovanja, na kar je vplivala nadaljnja rast zasebne potrošnje in obiska turistov. Poslovanje gostinskih družb je bilo po letu 2009, ko so še poslovale z neto dobičkom iz poslovanja, iz leta v leto slabše, tako da so leto 2014 končale z neto izgubo iz poslovanja v višini 31,5 mio evrov. Poslabšanje so povzročile družbe nastanitvenih dejavnosti, ki so po letu 2009 poslovale negativno (leta 2014 s 33,7 mio evrov izgube). Ob večjih prodajnih prihodkih zaradi povečanega obiska predvsem tujih turistov⁴⁰ in ob zmanjšanju odpisov vrednosti, ki so bili v prejšnjih letih zelo visoki, so omenjene družbe svoje poslovanje v naslednjih petih letih izboljšale in leto 2019 končale z neto dobičkom iz poslovanja

⁴⁰ Število prenočitev turistov se je od leta 2014 do leta 2019 povečalo za 46,9 %; od tega domačih za 12,8 %, tujih pa za 66,4 %.

v vrednosti 51,9 mio evrov. Ob rasti zasebne potrošnje in obiska turistov so svoje poslovanje po letu 2013 zelo izboljšale tudi družbe, ki se ukvarjajo s strežbo jedi in pijač in leta 2019 dosegle 27,8 mio evrov neto dobička iz poslovanja. Na izboljšanje rezultatov je leta 2014 po naši oceni vplival tudi boj proti sivi ekonomiji, leta 2016 pa uvedba davčnih blagajn.⁴¹ Močnejše so leta 2019 gostinske družbe izboljšale tudi gospodarnost poslovanja, ki je bila s 1,052 najvišja v celotnem obravnavanem obdobju, hkrati pa prvič tudi višja kot v povprečni gospodarski družbi.

Slika 44: Donosnost prodaje v gostinskih gospodarskih družbah v letih 2016, 2018 in 2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Gostinske družbe so, po povečanju v predhodnem letu, leta 2019 ponovno močno zmanjšale izgubo iz financiranja. Finančno poslovanje, ki se je poslabševalo v obdobju 2009–2012, se je v naslednjih letih, ob precejšnjih nihanjih, izboljšalo. Neto izguba iz financiranja, ki je bila najvišja v letu 2012 (77,9 mio evrov), se je do leta 2017 zmanjšala na 10 mio evrov. Po izrazitem povečanju leta 2018, se je leta 2019 zmanjšala na 11,1 mio evrov. Visoka nihanja v zadnjih treh letih so bila posledica nihanj v finančnih prihodkih (iz danih posojil in iz poslovnih terjatev) nastanitvenih družb.

Gostinske družbe so leta 2019 nadalje zmanjšale zadolženost. Dolg gostinskih družb se je, po povečevanju v celotnem obdobju, od leta 2015 zmanjševal in leta 2019 znašal 54,3 % virov sredstev, kar je bilo najmanj po letu 2008. Zmanjšanje v zadnjem letu je bilo posledica poslovanja nastanitvenih družb, ki so nadalje izboljšale tudi kapitalsko pokritost sredstev.

⁴¹ Podatki Ministrstva za finance in Davčnega urada RS kažejo, da se je v letih 2013 in 2014 izboljšalo prostovoljno izpolnjevanje davčnih obveznosti in število samoprijav ter zmanjšalo število kršitev ob inšpekcijskih pregledih. Število zaposlenih v družbah, ki se ukvarjajo s strežbo jedi in pijač se je tako v letu 2014 povečalo za 6,6 %, čisti prihodki od prodaje pa za 7,4 %. Po podatkih Finančne uprave RS je bil učinek davčnih blagajn, uvedenih leta 2016, izkazan z višjimi vplačili neto DDV, prispevkov za socialno varnost, dohodnine, davka od dohodkov pravnih oseb in davka od dohodkov iz dejavnosti. Skupni učinek teh kategorij so ocenili na 81 mio EUR, na kar je vplivalo tudi poslovanje gostinskih družb, med njimi predvsem podjetij, ki se ukvarjajo s strežbo jedi in pijač.

Okvir 2: Poslovanje podjetnikov v gostinstvu

Pomemben del dodane vrednosti dejavnosti gostinstva poleg gospodarskih družb ustvarijo samostojni podjetniki⁴², in sicer okoli 15 % skupne gostinske dodane vrednosti. Največ, skoraj 93 %, jih je leta 2019 poslovalo v dejavnosti strežbe jedi in pijač.

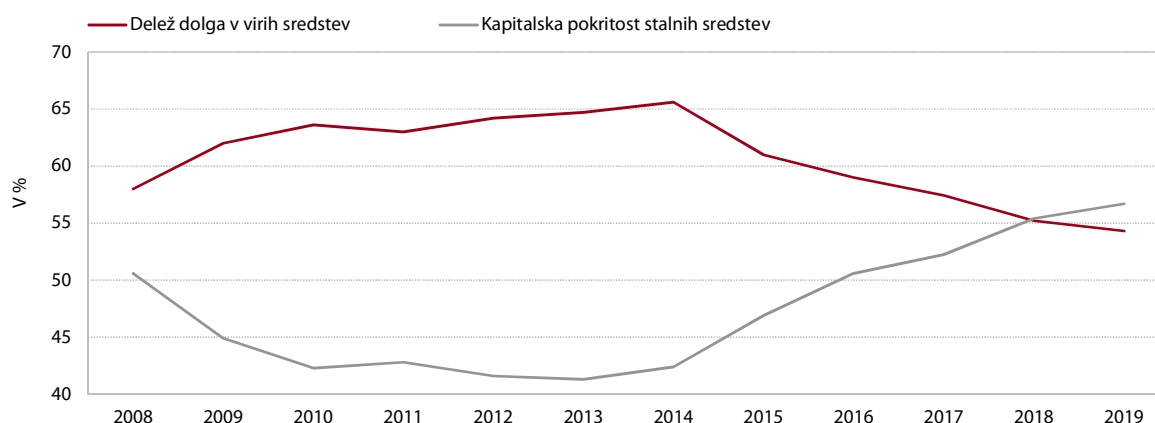
Število podjetnikov, ki se ukvarjajo s strežbo jedi in pijač, se je po rasti v letih 2008–2011 v naslednjih osmih letih zmanjšalo na 3.869. Število pri njih zaposlenih se je zmanjševalo v celotnem obdobju do leta 2015, ko se je ponovno povečalo. Rast se je nadaljevala tudi v letih 2016–2019, tako da je bilo leta 2019 v panogi zaposlenih okoli 6.300 ljudi (v družbah te panoge skoraj 13.400). Povečanju števila zaposlenih je lani četrto leto zapored sledilo tudi povečanje dodane vrednosti, tako da se je produktivnost dela še nekoliko povečala, a bila s 23.349 evri na zaposlenega nižja kot pri gospodarskih družbah te dejavnosti. Po treh letih rasti se je lani nekoliko zmanjšal neto podjetnikov dohodek, kar je bila predvsem posledica nižjega neto podjetnikovega dohodka iz poslovanja, medtem ko se je neto izguba iz financiranja še nekoliko zmanjšala in bila najnižja v celotnem obdobju.

Tabela 12: Izbrani kazalniki poslovanja samostojnih podjetnikov v gostinstvu v obdobju 2008–2019

	2008	2010	2015	2018	2019
Število podjetnikov	4.902	5.084	4.720	4.239	4.168
Število zaposlenih ¹	7.681	6.962	5.897	6.459	6.669
Delež dejavnosti v zaposl. vseh podjetnikov	12,3	13,8	14,4	15,2	15,1
Neto dodana vrednost / zap. (v EUR)	17.641	17.805	21.726	23.271	24.022
Delež v dodani vrednosti vseh podjetnikov	8,0	9,2	10,0	10,5	10,7
Neto ² podjetnikov dohodek (v tisoč EUR)	20.130	10.535	21.974	27.398	25.882
Gospodarnost poslovanja	1,059	1,031	1,056	1,060	1,054

Vir podatkov: AJ PES (2020), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med prihodki in odhodki obračunskega obdobja oz. podjetnikov dohodek, zmanjšana za negativni poslovni izid.

Slika 45: Zadolženost in finančna pokritost gostinskih družb v obdobju 2008–2019

Vir podatkov: AJ PES (2020), lastni izračuni.

⁴² Samostojni podjetniki so bili do leta 2017 (za podatke za leto 2016) razvrščeni po velikosti. Za male podjetnike so bili obrazci predpisani na podlagi Računovodskih rešitev pri malih samostojnih podjetnikih posameznikih, srednji in veliki podjetniki pa so predložili podatke iz letnih poročil na enakih obrazcih kot gospodarske družbe. Z letom 2017 so obrazci za vse samostojne podjetnike enotni in podobni tistim, ki jih izpolnjujejo tudi gospodarske družbe.

3.10 Informacijsko-komunikacijske dejavnosti (J)

Tabela 13: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v informacijskih in komunikacijskih dejavnostih v izbranih letih

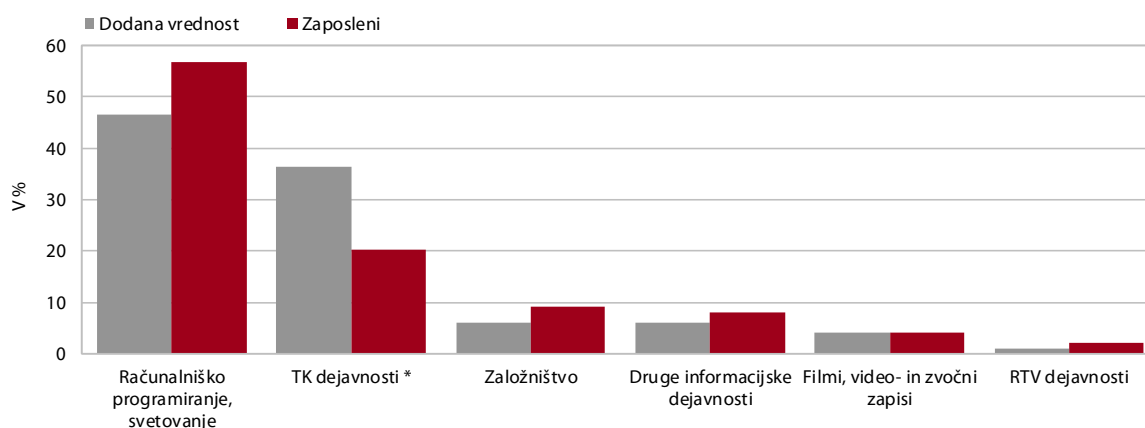
	2008	2010	2015	2018	2019
Število gospodarskih družb	2.571	2.982	3.695	3.878	3.943
Število zaposlenih ¹	17.843	17.753	17.916	20.106	20.922
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	3,5	3,8	4,0	4,0	4,0
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	6,3	6,6	6,3	5,8	5,9
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	214,9	-214,9	162,6	227,9	158,8
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	1.699	1.408	1.106	1.096	1.164
Število zaposlenih/podjetje	6,9	6,0	4,8	5,2	5,3
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	231	244	221	210	211
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,080	1,039	1,076	1,063	1,064
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	5,2	-5,0	4,1	5,4	3,6
Donosnost prihodkov (v %)	6,6	-7,0	5,1	6,0	4,1
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	63.823	61.700	64.068	63.953	69.031
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	33.565	34.420	35.252	36.705	39.189
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	52,6	55,8	55,0	57,4	56,8
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	52,5	56,8	54,7	51,4	53,1
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	34,0	33,0	34,6	27,6	26,0
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	69,4	65,1	68,5	79,9	74,3
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	92,5	97,1	94,3	112,5	111,6
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	12,6	13,8	24,7	28,7	32,3
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	68,4	66,4	66,1	60,9	63,1
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	24,7	24,4	17,9	18,9	19,9

Vir podatkov: AJPEŠ (2020), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Obseg dodane vrednosti gospodarskih družb informacijskih in komunikacijskih dejavnosti (J) se je v zadnjih dveh letih znatno povečal, občutno večji je bil tudi od predkrizne vrednosti leta 2008. Družbe dejavnosti J so ustvarile za 1.444,3 mio EUR dodane vrednosti⁴³, kar je bilo za 12,3 % več glede na leto prej, od leta 2017 pa presega vrednosti iz leta 2008, lani že za več kot četrtino. Od leta 2016 prispevajo največji delež v strukturo dodane vrednosti dejavnosti J računalniško-svetovalne družbe (J 62), v 2019 so dosegle že 46,4 %. Ta dejavnost je najbolj dinamična v smislu inovacijske aktivnosti in hitrega razvoja ter nenehnega prilagajanja tržnim spremembam. Pred letom 2016 so bile največje po dodani vrednosti v dejavnosti J telekomunikacijske družbe (J 61). Njihov delež se je po letu 2013 začel zmanjševati, se je pa lani ta trend zaradi znatne rasti dodane vrednosti prekinil.

Slika 46: Delež posameznih oddelkov v dodani vrednosti in zaposlenosti gospodarskih družb informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letu 2019

Vir podatkov: AJ PES (2020), lastni izračuni.

Opomba: * TK – telekomunikacijske dejavnosti.

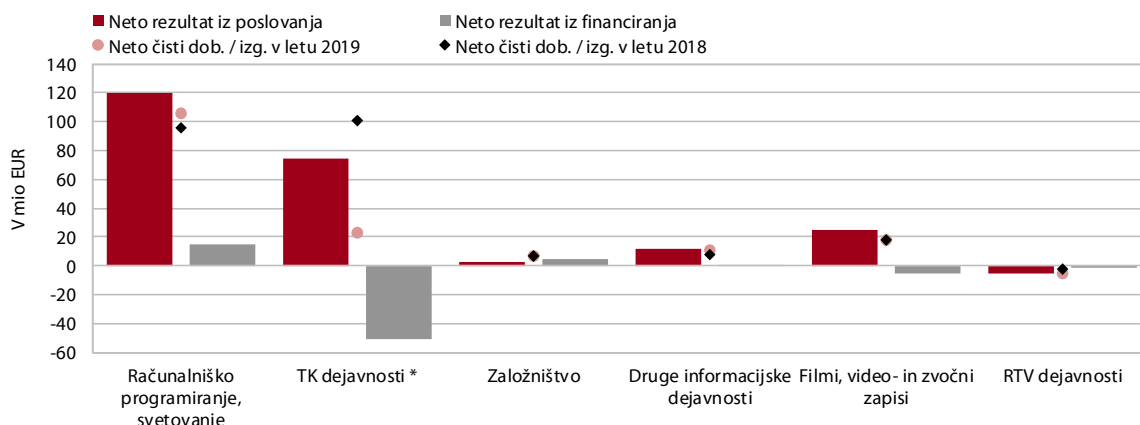
Neto čisti dobiček gospodarskih družb dejavnosti J se je leta 2019 ponovno zmanjšal in tako zopet zdrsnil pod vrednost iz leta 2008. Družbe so obračunsko obdobje zaključile s pozitivnim rezultatom iz poslovanja, iz drugega delovanja pa so prvič v obdobju 2008–2019 izkazale negativen rezultat, kar je bila predvsem posledica poslovanja računalniško-svetovalnih družb (J 62). Izguba iz financiranja se je občutno povečala, zopet predvsem zaradi poslovanja telekomunikacijskih družb (J 61)⁴⁴. Rast neto dobička iz poslovanja je bila skromna, zgolj v enem oddelku, podobno kot v predhodnih letih, pa so ustvarili neto izgubo iz poslovanja⁴⁵. Neto čisti dobiček obračunskega obdobja je dosegel 158,8 mio EUR, kar je pomenilo, da se je glede na leto prej zmanjšal za 30,3 %, zaostanek za ravno iz leta 2008 pa se je ponovno povečal, na četrtino.

⁴³ Samostojni podjetniki so ustvarili za 14,0 mio EUR dodane vrednosti, kar je bilo za 3,6 % manj kot leta 2018. Zaradi hitre rasti dodane vrednosti gospodarskih družb se je njihov prispevek k celotni dodani vrednosti dejavnosti J še zmanjšal, na 0,96 %. Prav tako se je nadalje zmanjšalo število podjetnikov, za 13,6 %, zmanjšalo se je tudi število pri njih zaposlenih oseb, za 2,7 %. Podjetniki, ki se ukvarjajo z računalniškim programiranjem in svetovanjem (J 62), še naprej ostajajo največji med vsemi dejavnostmi v panogi J, delež v strukturo dodane vrednosti so nadalje povečali, v strukturo zaposlenih pa nekoliko zmanjšali, v obeh primerih je presegal 50 %. Približno petino so k dodani vrednosti dejavnosti J prispevali podjetniki, ki se ukvarjajo z dejavnostjo v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi (J 59), njihov prispevek v strukturo zaposlenih pa je bil manjši, 10,6-odstoten.

⁴⁴ Telekomunikacijske družbe so v obdobju 2010–2019 poslovale s finančno izgubo, razen v letu 2018.

⁴⁵ V družbah, ki izvajajo radijsko in televizijsko dejavnost (J 60), vendar tako po dodani vrednosti kot po zaposlenosti pomenijo zelo majhen delež v strukturi celotne dejavnosti J, po obeh merilih med 1 % in 2 %.

Slika 47: Poslovni rezultat družb dejavnosti J v letu 2019

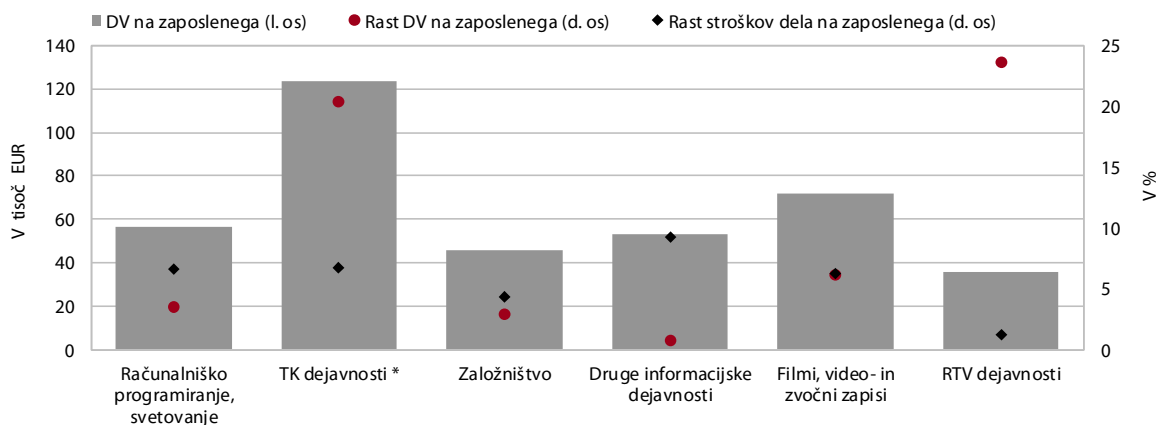

Vir podatkov: AJ PES (2020), lastni izračuni.

Opomba: * TK – telekomunikacijske dejavnosti.

Število zaposlenih v družbah dejavnosti J se je povečalo tudi v letu 2019, ob še večji rasti dodane vrednosti se je nadalje povečala tudi produktivnost dela. Lanskoletna rast števila zaposlenih v informacijsko-komunikacijskih družbah je bila v obdobju 2008–2019 med največjimi, 4,1-odstotna, kar je ob znatno večji rasti dodane vrednosti privedlo do 7,9-odstotnega povečanja produktivnosti dela, merjeni kot razmerje med dodano vrednostjo in številom zaposlenih. Posledično so se povečali tudi stroški dela, ob večji rasti dodane vrednosti se je delež stroškov dela v dodani vrednosti nadalje zmanjšal.

Slika 48: Dodana vrednost in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letu 2019

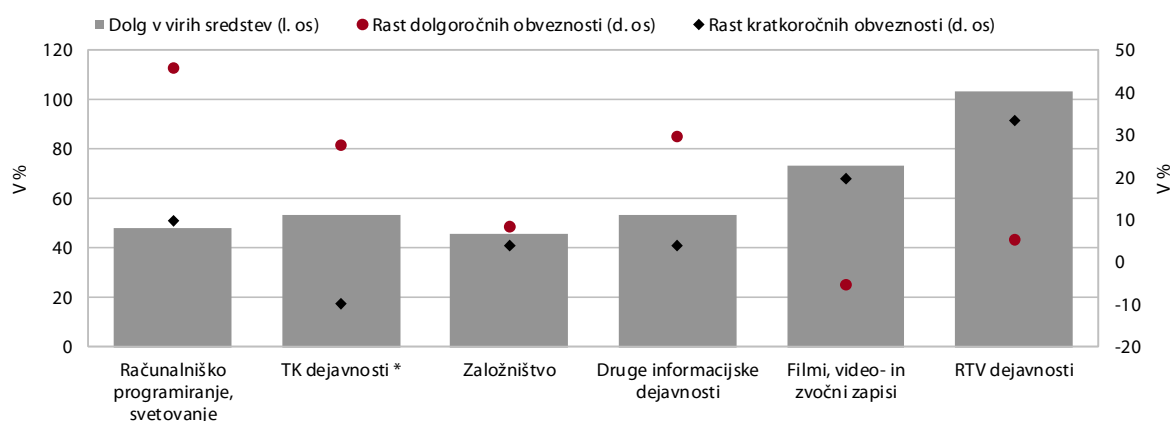
Vir podatkov: AJ PES (2020), lastni izračuni.

Opomba: * TK – telekomunikacijske dejavnosti.

Gospodarnost poslovanja se je zaradi večje rasti poslovnih prihodkov še nekoliko povečala. Poslovni prihodki so se ob večji prodaji povečali za 4,65 %, občutno so se povečali na tujih trgih izven EU (za 29 % oz. trg EU: za 15,4 %). Družbe dejavnosti J so v obdobju 2009–2019 neprekinjeno povečevale aktivnosti na tujih trgih, v letu 2019 so tam ustvarile 32,3 % vseh prihodkov, kar je bilo precej manj od povprečne izvozne usmerjenosti vseh gospodarskih družb (43 %). Rast poslovnih odhodkov, 4,6 %, je bila zelo podobna rasti prihodkov, znatno manjša pa je bila rast stroškov blaga, materiala in storitev, ki so pokrili 65,2 % vseh poslovnih odhodkov.

Zadolženost informacijsko-komunikacijskih družb se je v letu 2019 sicer ponovno povečala, vendar je ostala relativno nizka. Ob zmerni rasti kratkoročnih obveznosti, v okviru katerih so se kratkoročne finančne obveznosti do bank nadalje zmanjšale, ter znatni rasti dolgoročnih obveznosti, predvsem zaradi dolgoročnih poslovnih obveznosti, se je zadolženost povečala na 53,1 %, kar je bilo več od vrednosti v vseh gospodarskih družbah, katero je preseгла edino lani. Ob nadaljnji rasti vrednosti kapitala ter znatno večji rasti dolgoročnih sredstev, se je razmerje med kapitalom in dolgoročnimi sredstvi v družbah dejavnosti J v 2019 znižalo, na 74,3 %.

Slika 49: Zadolženost v gospodarskih družbah informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letu 2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Opomba: * TK – telekomunikacijske dejavnosti.

Računalniško-svetovalne družbe (J62) so v obdobju 2013–2019 znatno izboljšale uspešnost poslovanja. Družbe te dejavnosti so v zadnjih sedmih letih krepko povečevale tako dodano vrednost kot število zaposlenih ob istočasnem povečanju produktivnosti⁴⁶. Z začetkom gospodarske krize v letu 2009 so močno preusmerile poslovanje na tuje trge, kjer so do takrat realizirale zgolj dobro desetino vseh prihodkov od prodaje, v 2019 pa že čez dve petini. Lani so znatno rast prihodkov realizirale na trgih izven EU, 40,2 %, manjšo pa na trgih EU, 24,2 %. Delež prodaje teh družb na tujih trgih zato znatno presega povprečno izvozno usmerjenost dejavnosti J. Povečevanje aktivnosti se je posledično odrazilo tudi v uspešnosti poslovanja. Lani so računalniško-svetovalne družbe ponovno izkazale neto dobiček iz financiranja ob nekoliko manjšem neto dobičku iz poslovanja. V obdobju 2008–2019 so obračunsko obdobje vsako leto zaključile z neto čistim dobičkom, lani je dosegel 106,1 mio EUR in se je glede na leto prej povečal za desetino.

Telekomunikacijske družbe (J61) zaradi visoke kapitalne intenzivnosti znatno prispevajo k nadpovprečni dodani vrednosti na zaposlenega celotne dejavnosti J, produktivnost dela teh družb pa se ponovno povečuje zadnji dve leti. V letih 2016 in 2017 se je ob krčenju dodane vrednosti zmanjševala, tako da je v slednjem edinkrat v dvanajstih letih zdrsnila na vrednost pod 100.000 EUR na zaposlenega. Njihova produktivnost je v celotnem obdobju 2008–2019 občutno presežala povprečno produktivnost vseh gospodarskih družb⁴⁷, lani že za 163,8 %, kar je bila posledica znatne rasti dodane vrednosti ob manjšem številu zaposlenih. Te družbe so s prodajo storitev pretežno usmerjene na domači trg, kjer so v obdobju dvanajstih let v povprečju realizirale štiri petine prihodkov od prodaje. Lani so se jim prodajni prihodki na domačem trgu sicer nekoliko zmanjšali, kar pa so nadomestili tudi z iskanjem poslovnih priložnosti v tujini, kjer so povečali prihodke za desetino. Končni poslovni rezultat telekomunikacijskih družb je tudi v letu 2019 sicer ostal pozitiven na račun dobrega poslovanja iz osnovne dejavnosti. Ustvarile so za 23,1 mio EUR neto čistega

⁴⁶ Povprečna rast dodane vrednosti je bila 9 %, števila zaposlenih, 6 %, produktivnosti pa 2,8 %.

⁴⁷ Rast realne produktivnosti telekomunikacijskih dejavnosti, merjene kot dodana vrednost v stalnih cenah na zaposlenega, od začetka gospodarsko-finančne krize iz leta 2009 sicer znatno zaostaja tako za rastmi v povprečju EU kot vzhodnoevropskimi državami, kar je predvsem posledica močno negativnega prispevka kapitala oziroma nizkih vlaganj (UMAR, 2019).

dobička in se je znatno zmanjšal, na kar je vplivala tako izguba iz financiranja kot tudi občutno manjši saldo drugih prihodkov in odhodkov.

3.11 Poslovanje z nepremičninami (L)

Tabela 14: Kazalniki poslovanja nepremičninskih družb v izbranih letih

	2008	2010	2015	2018	2019
Število gospodarskih družb	1.725	1.834	2.191	2.726	2.915
Število zaposlenih ¹	3.463	3.456	3.043	5.688	5.687
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	0,7	0,7	0,7	1,1	1,1
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	1,5	1,5	1,5	2,0	2,2
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	45,5	-25,6	64,4	140,9	166,3
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	2.280	2.254	1.931	1.721	1.803
Število zaposlenih/podjetje	2,0	1,9	1,4	2,1	2,0
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	1.042	1.180	1.367	782	869
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,177	1,147	1,124	1,176	1,227
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	1,3	-0,6	1,6	3,2	3,4
Donosnost prihodkov (v %)	5,3	-3,7	9,5	14,0	15,3
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	76.395	74.304	88.888	77.073	93.097
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	22.472	23.380	24.574	29.093	31.320
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	29,4	31,5	27,6	37,7	33,6
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	74,3	74,1	68,1	59,9	59,0
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	35,9	34,0	22,5	23,2	21,1
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	38,5	38,0	41,8	52,6	54,2
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	81,4	81,7	94,1	95,1	98,6
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	2,6	1,4	2,6	3,5	2,8
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	66,8	68,1	76,3	76,2	75,6
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	2,1	2,5	1,6	2,3	2,3

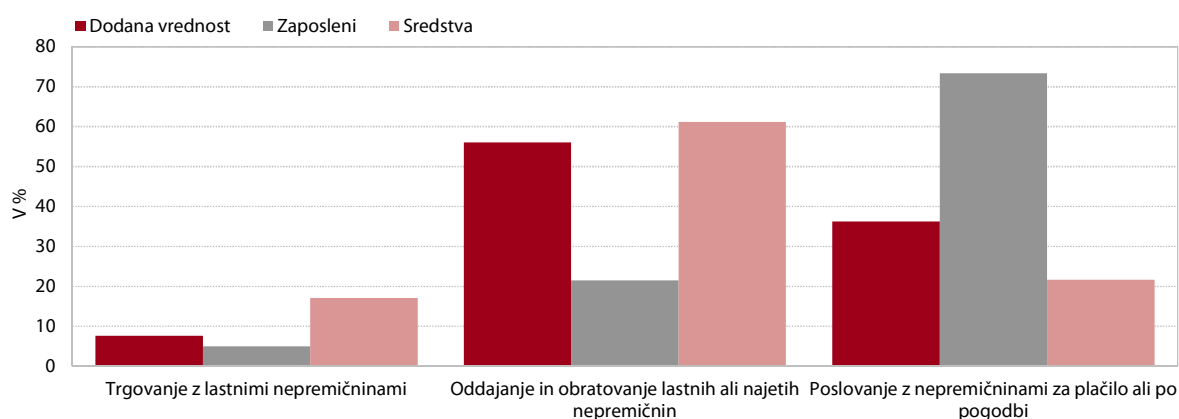
Vir podatkov: AJPEŠ (2020), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Dodana vrednost družb dejavnosti poslovanja z nepremičninami (L) se je leta 2019 močneje povečala.

Po povečanju leta 2016 za polovico, kar je bila tudi posledica prereгистраcije večje družbe⁴⁸, in skromni rasti v naslednjih dveh letih, se je lani dodana vrednost povečala za petino. Ob nespremenjenem številu zaposlenih, ki se je sicer v prejšnjih dveh letih umirjeno povečevalo⁴⁹, se je močno povečala tudi produktivnost dela. V nepremičninski dejavnosti sicer delujejo družbe treh panog – v letu 2019 so po številu zaposlenih največjo panogo predstavljale družbe, ki upravljajo nepremičnine za plačilo ali po pogodbi (L 68.3). Te so zaposlovale skoraj tri četrtine vseh zaposlenih dejavnosti L. Po deležu v dodani vrednosti pa je bila največja panoga, v kateri se ukvarjajo z oddajanjem in obratovanjem lastnih ali najetih nepremičnin (L 68.2). Najmanjša je dejavnost trgovanja z lastnimi nepremičninami (L 68.1). Zaradi nenehnega prehajanja družb iz ene v drugo panogo in skupnih lastnosti nepremičninskega trga v nadaljevanju analiziramo le skupno poslovanje družb v krovni dejavnosti poslovanje z nepremičninami (L).

Slika 50: Struktura dodane vrednosti, zaposlenosti in sredstev nepremičninskih gospodarskih družb v letu 2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Poslovanje nepremičninskih družb se je po letu 2014 z rastjo števila transakcij, po letu 2016 pa tudi cen, na nepremičninskem trgu močno izboljšalo.

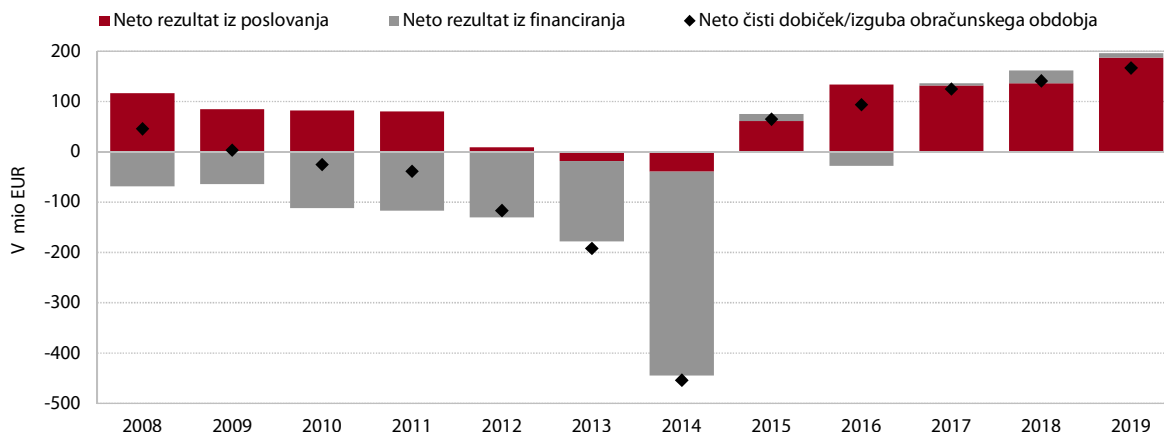
Poslovni rezultat nepremičninskih družb se je poslabševal od leta 2009, leto 2010 so prvič zaključile z neto čisto izgubo, ki se je do leta 2014 povečala na 454,2 mio evrov. Poslabšanje je bilo posledica zniževanja poslovnih prihodkov ob zmanjševanju števila transakcij s stanovanjskimi nepremičninami in padanju prodajnih cen, povečanja poslovnih odhodkov predvsem zaradi odpisov vrednosti, ki so bili povezani z manjšo vrednostjo nepremičnin v lasti družb, ter visokih oslabitev in odpisov finančnih naložb. Leta 2014 so družbe poslovale z izgubo iz poslovanja in iz financiranja. Po letu 2014 pa so svoje poslovanje spet močno izboljšale. Ob rasti števila prodanih stanovanjskih nepremičnin, ki se je začela leta 2014⁵⁰, in rasti cen v letih 2016–2019, so se poslovni prihodki naslednja leta močneje povečali, tako da so nepremičninske družbe zadnjih pet let zaključile z neto dobičkom iz poslovanja. Ta je bil leta 2019 kar za 37 % večji kot leto pred tem. Družbe so lani poslovale tudi s finančnim dobičkom, ki je bil sicer precej nižji kot leta 2018. Ob takšnih gibanjih se je neto čisti dobiček v letu 2019, po precejšnjem povečanju v preteklih treh letih, povečal še za skoraj petino⁵¹. Ob tem sta se še povečali donosnosti prodaje in sredstev.

⁴⁸ Družba, ki se ukvarja z upravljanjem in vzdrževanjem železniške infrastrukture se je preregistrirala iz prometa (dejavnost H).

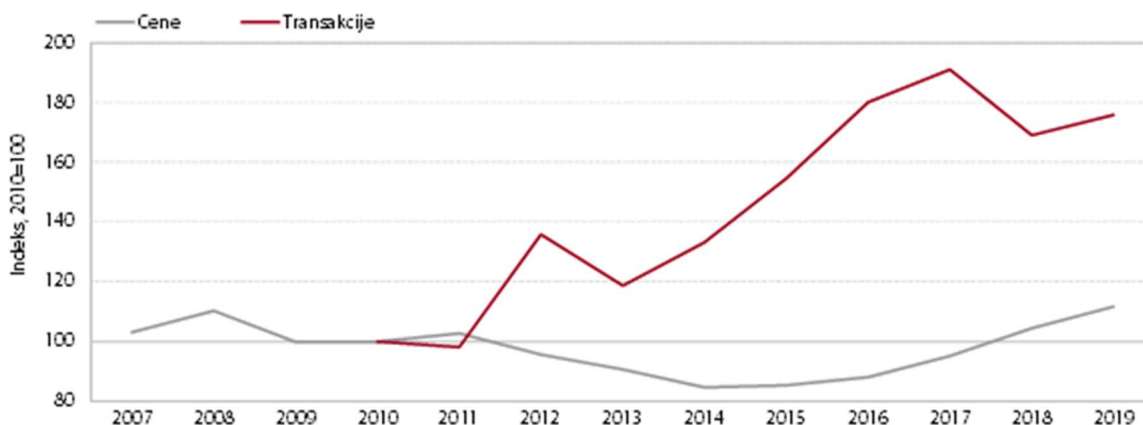
⁴⁹ To se je leta 2016 zaradi prereгистраcije večje družbe povečalo za 2200 zaposlenih.

⁵⁰ Leta 2018 se je število transakcij glede na leto prej sicer znižalo, a ostalo na relativno visoki ravni. Leta 2019 se je število transakcij ponovno povečalo.

⁵¹ Po povečanju za skoraj za polovico v letu 2016, za tretjino v letu 2017 in za desetino v letu 2018.

Slika 51: Poslovni izid nepremičninskih družb v obdobju 2008–2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Slika 52: Transakcije in cene stanovanjskih nepremičnin v obdobju 2007–2019

Vir podatkov: SURS, lastni izračuni.

Zadolženost nepremičninskih družb se je lani nadalje zmanjšala. Delež dolga v virih sredstev se je po povečevanju do leta 2014, ko je dosegel 82,1 %, naslednjih pet let znatno zmanjšal in bil z 59 % v letu 2019 najnižji od leta 2008. Obenem se je družbam nadalje zvišal kapital, tako da se je znatno izboljšala finančna pokritost sredstev.

Slika 53: Zadolženost in finančna struktura gospodarskih družb v dejavnosti poslovanje z nepremičninami v obdobju 2008–2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni

3.12 Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (M)

Tabela 15: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih v izbranih letih

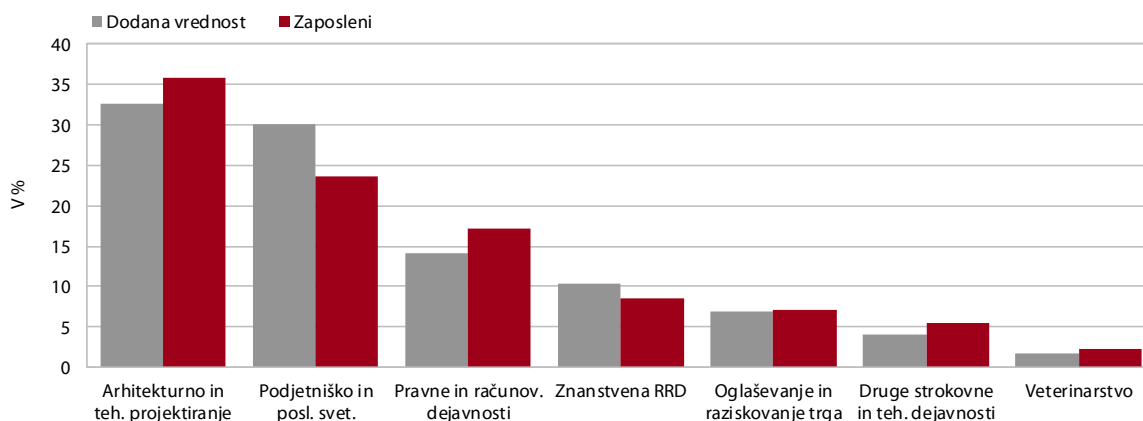
	2008	2010	2015	2018	2019
Število gospodarskih družb	10.183	11.281	13.830	13.806	13.717
Število zaposlenih ¹	28.202	29.390	28.898	31.679	32.956
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	5,5	6,4	6,5	6,3	6,3
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	6,6	6,9	6,9	6,5	6,9
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	278,0	69,5	252,7	417,5	508,1
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	658	624	513	592	647
Število zaposlenih/podjetje	2,8	2,6	2,1	2,3	2,4
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	225	239	244	248	256
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,086	1,048	1,071	1,076	1,098
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	4,4	1,0	3,6	5,3	6,0
Donosnost prihodkov (v %)	6,9	1,9	6,3	9,0	10,0
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	42.331	38.986	43.825	45.747	50.849
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	26.670	27.384	27.845	30.606	32.000
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	63,0	70,2	63,5	66,9	62,9
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	66,7	62,2	53,2	51,3	49,8
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	46,2	39,4	29,4	32,8	30,2
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	62,3	66,5	78,2	87,3	82,7
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	89,7	94,8	110,3	113,2	108,9
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	16,5	18,0	27,6	27,7	27,4
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	53,5	56,9	59,8	55,8	60,7
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	7,1	6,2	6,2	6,4	6,2

Vir podatkov: AJ PES (2020), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Obseg dodane vrednosti gospodarskih družb strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti (M) se je v letih 2017–2019 pospešeno povečeval, najbolj v zadnjih dvanajstih letih. Družbe dejavnosti M so v letu 2019 ustvarile dodano vrednost v obsegu 1.675,8 mio EUR⁵², kar je bilo še za 15,6 % več kot leto prej, hkrati je bila to najvišja rast v celotnem obdobju 2008–2019. Raven dodane vrednosti že šest let presega vrednost iz predkriznega leta 2008, lani že za dve petini. V strukturi dodane vrednosti dejavnosti M se je v obdobju dvanajstih let delež najbolj zmanjšal največjemu oddelku po dodani vrednosti, to je arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje (M 71), za 16,6 o. t., kar v večji meri povezujemo s posledicami gospodarske krize z začetkom v letu 2008, ki je močno prizadela tudi gradbeni sektor, s katerim so te družbe poslovno precej povezane. Na drugi strani se je delež v strukturi dodane vrednosti dejavnosti M najbolj povečal družbam, ki opravljajo storitve podjetniškega in poslovnega svetovanja (M 70), za 10,8 o. t. Obe dejavnosti sta sicer po dodani vrednosti in zaposlenosti največja oddelka v dejavnosti M, zato v zadnjem delu poglavja podrobneje predstavljamo analizo njunega poslovanja.

Slika 54: Delež posameznih oddelkov v dodani vrednosti in zaposlenosti gospodarskih družb strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letu 2019

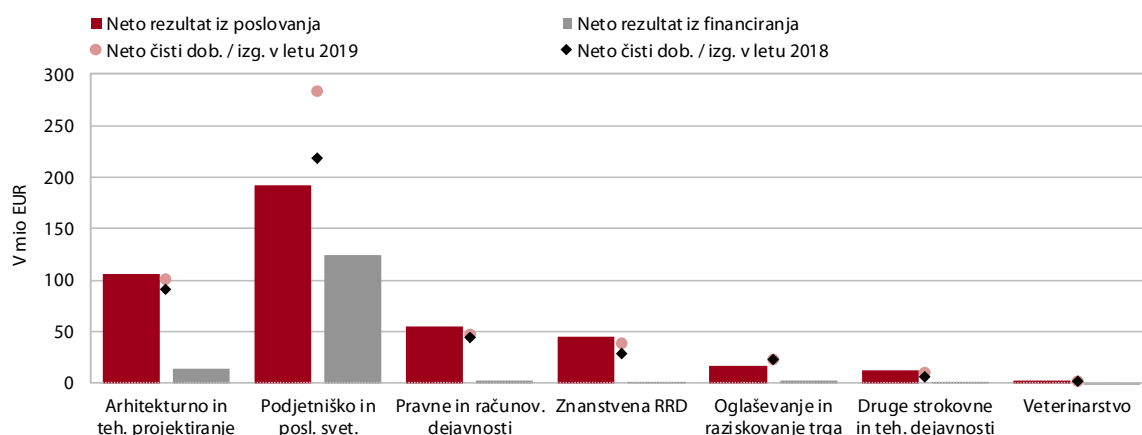

Vir podatkov AJPES (2020), lastni izračuni.

Družbe dejavnosti M so tudi leta 2019 nadalje povečale neto čisti dobiček, ki od leta 2016 presega vrednost pred začetkom krize. Obračunsko obdobje so tudi lani, podobno kot v predhodnih petih letih, zaključile s pozitivnim rezultatom na vseh treh ravneh poslovanja. Neto dobiček iz poslovanja se je še povečal, skoraj za dve petini, izkazan pa je bil v vseh oddelkih. Saldo drugih prihodkov in odhodkov se je, po izjemni rasti v predhodnem letu, v letu 2019 zmanjšal. Družbe dejavnosti M so v 2019 že šesto leto zapored ustvarile neto dobiček iz financiranja, ki se je lani nekoliko zmanjšal. Neto čisti dobiček obračunskega obdobja je bil v zadnjih devetih letih izkazan v vseh oddelkih dejavnosti M, v 2019 je dosegel 508,1 mio EUR in je vrednost iz leta 2008 presegal že za več kot štiri petine.

⁵² Samostojni podjetniki so ustvarili za 77,4 mio EUR dodane vrednosti, kar je bilo za 2,1 % več kot leta 2018. Zaradi znatno hitrejši rasti dodane vrednosti gospodarskih družb se je njihov prispevek k celotni dodani vrednosti dejavnosti M še nekoliko zmanjšal, na 4,41 %. Prav tako se je zmanjšalo število podjetnikov, za 8,5 %, kot tudi število pri njih zaposlenih oseb, za 1,7 %. Od leta 2017 v strukturo dodane vrednosti samostojnih podjetnikov največ prispevajo podjetniki, ki se ukvarjajo z arhitekturno-projektantskimi storitvami (M 71), lani je njihov delež dosegel 25,8 %, za skoraj dve odstotni točki manjši je bil prispevek v strukturo zaposlenosti. Podjetniki, ki se ukvarjajo s pravnimi in računovodskimi dejavnostmi (M 69), in so bili do leta 2017 po prispevku k dodani vrednosti med podjetniki dejavnosti M največji, pa še naprej ostajajo največji v strukturi zaposlenih, lani so prispevali 33,8 %.

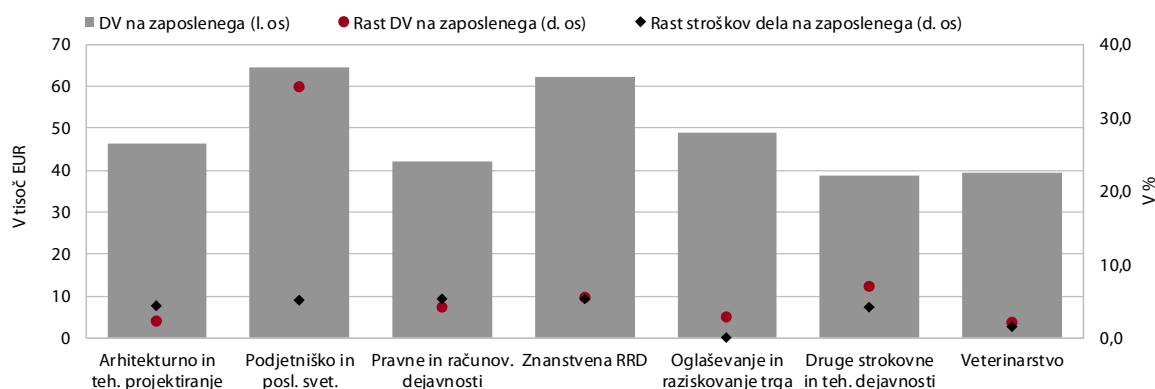
Slika 55: Poslovni rezultat družb dejavnosti M v letu 2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Produktivnost dela se je leta 2019 nadalje povečala ob največji letni rasti dodane vrednosti ter znatni rasti števila zaposlenih v obdobju 2008–2019. Rast števila zaposlenih se je nadaljevala peto leto zapored, v dvanajstletnem obdobju pa je bila tudi ena največjih, 4-odstotna. Ob občutno večji rasti dodane vrednosti se je tudi produktivnost dela, ki je razmerje med dodano vrednostjo in številom zaposlenih, nadalje povečala, za 11,2 %. Ob večjem številu zaposlenih so se povečali tudi stroški dela, kar je ob še večji rasti dodane vrednosti privedlo do ponovnega znižanja deleža stroškov dela v dodani vrednosti, na najnižjo vrednost v obdobju 2008–2019.

Slika 56: Dodana vrednost in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letu 2019

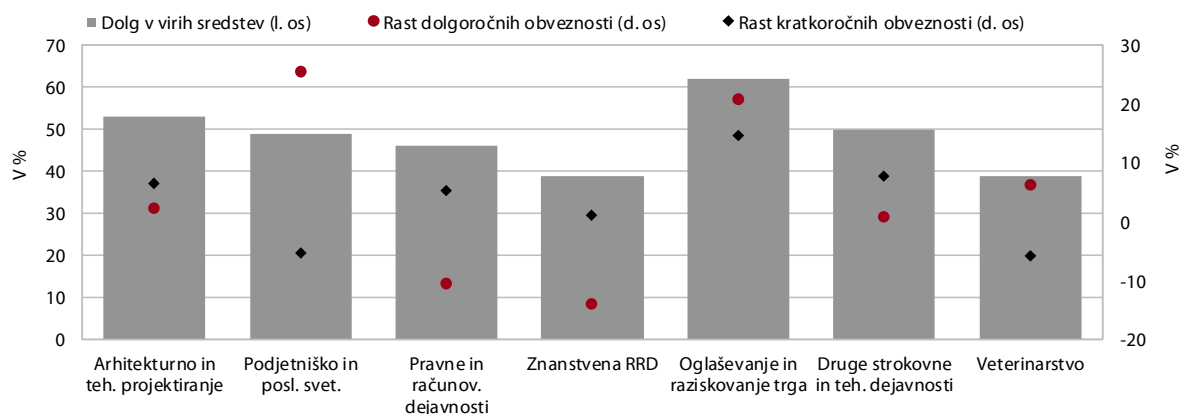

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Gospodarnost poslovanja se je zaradi večje rasti poslovnih prihodkov v letu 2019 okrepila drugo leto zapored in dosegla največjo raven v celotnem obdobju. Ob večji prodaji predvsem na domačem trgu so se poslovni prihodki povečali za 10,8 %. Rast prodaje storitev na tujih trgih je bila manjša kot na domačem, zato je izvozna usmerjenost družb dejavnosti M lani ostala na ravni predhodnega leta. Rast poslovnih odhodkov je bila 8,6-odstotna, rast stroškov blaga, materiala in storitev pa nekoliko manjša. Ti stroški so skupaj s stroški dela pokrili že več kot 90 % vseh poslovnih odhodkov.

Zadolženost v dejavnosti M se je postopno zmanjševala in v letu 2019 dosegla najnižjo vrednost v obdobju 2008–2019. Znašala je 49,8 % in je bila tako nekoliko manjša od povprečne vrednosti vseh gospodarskih družb, podobno kot v letih 2014–2019. Lanskoletna zadolženost je bila posledica rasti dolgoročnih ter kratkoročnih poslovnih obveznosti ter nadaljnje rasti vrednosti kapitala. Kapitalaska pokritost dolgoročnih sredstev družb dejavnosti M, ki se je neprekinjeno povečevala zadnjih pet let, se je lani znižala na račun večje rasti vrednosti dolgoročnih sredstev od rasti vrednosti kapitala. Pri tem je za družbe strokovno-tehničnih dejavnosti značilno, da so vrednost kapitala povečevale skozi celotno dvanajstletno obdobje, razen leta 2010.

Slika 57: Zadolženost v družbah strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letu 2019

Vir podatkov: AJPEŠ (2020), lastni izračuni.

Arhitekturno-projektantske družbe (M 71) so zadnjih šest let opazno izboljševale uspešnost poslovanja. Ob povečani prodaji arhitekturno-projektantskih storitev, lani sicer nekoliko bolj na domačem kot na tujih trgih, je dobiček iz osnovne dejavnosti stagniral. Število zaposlenih se je povečalo tudi lani, s čimer se je nadaljevala rast po letu 2016. Kljub temu je število zaposlenih še vedno za 7,1 % manjše kot pred začetkom krize v 2008. Arhitekturno-projektantske družbe so lani tretjič v obdobju 2008–2019 izkazale finančni dobiček, v obdobju 2008–2013 pa so poslovale z večjo finančno izgubo, ki je v povprečju dosegala 17,3 mio EUR. Neto čisti dobiček je tako lani dosegel 101,7 mio EUR in se je glede na leto prej povečal za desetino.

Družbe, ki se ukvarjajo s podjetniškim in poslovnim svetovanjem (M 70), že od leta 2015 ustvarjajo znatno večji neto čisti dobiček od vrednosti ob začetku gospodarske krize v letu 2008. Gre za dejavnost, ki je v celotnem obdobju 2008–2019⁵³ občutno povečala število zaposlenih, lani je bila raven glede na leto 2008 večja za več kot polovico. Kot posledica gospodarske in finančne krize, ki je močno zmanjšala domače povpraševanje, so po letu 2008 te družbe močno preusmerile poslovanje na tuje trge, od tedaj so tam realizirale četrtnino vseh prihodkov od prodaje. Njihov delež prodaje na tujih trgih zato znatno presega povprečno izvozno usmerjenost dejavnosti M, lani so tam ustvarile tretjino prihodkov od prodaje. Povečevanje aktivnosti se je posledično odrazilo tudi v uspešnosti poslovanja, in sicer v vseh treh komponentah, ki prispevajo h končnemu poslovnemu rezultatu. V obdobju 2008–2019 so družbe obračunsko obdobje, z izjemo v letu 2010, vsako leto zaključile z neto čistim dobičkom. Lani je že drugič zapored presegel 200 mio EUR in tako ostaja največji med vsemi oddelki dejavnosti M, vrednost iz leta 2008 pa presega že od leta 2015.

⁵³ Zgolj v letu 2014 se je število tam zaposlenih znižalo za 15,3 %.

3.13 Druge raznovrstne poslovne dejavnosti (N)

Tabela 16: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih v izbranih letih

	2008	2010	2015	2018	2019
Število gospodarskih družb	1.456	1.678	2.114	2.223	2.274
Število zaposlenih ¹	21.829	20.614	27.174	32.741	31.267
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	4,3	4,5	6,1	6,5	6,0
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	2,2	2,4	3,2	3,6	3,4
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	3,1	-6,6	27,1	59,1	62,5
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	547	525	456	530	566
Število zaposlenih/podjetje	15,0	12,3	12,9	14,7	13,7
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	34	41	35	34	39
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,019	1,004	1,029	1,039	1,039
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	0,4	-0,8	2,9	5,3	5,1
Donosnost prihodkov (v %)	0,3	-0,6	2,0	3,2	3,3
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	18.132	19.096	21.463	24.562	26.357
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	15.490	16.416	18.232	20.566	21.796
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	85,4	86,0	84,9	83,7	82,7
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	73,5	73,7	66,6	58,3	57,4
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	48,1	49,6	43,9	36,4	35,0
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	52,5	49,5	61,8	80,5	81,6
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	97,0	88,2	99,2	116,0	116,2
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	12,3	10,7	17,2	18,6	19,3
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	50,4	53,1	54,0	51,8	52,2
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	27,3	23,5	21,7	31,2	31,1

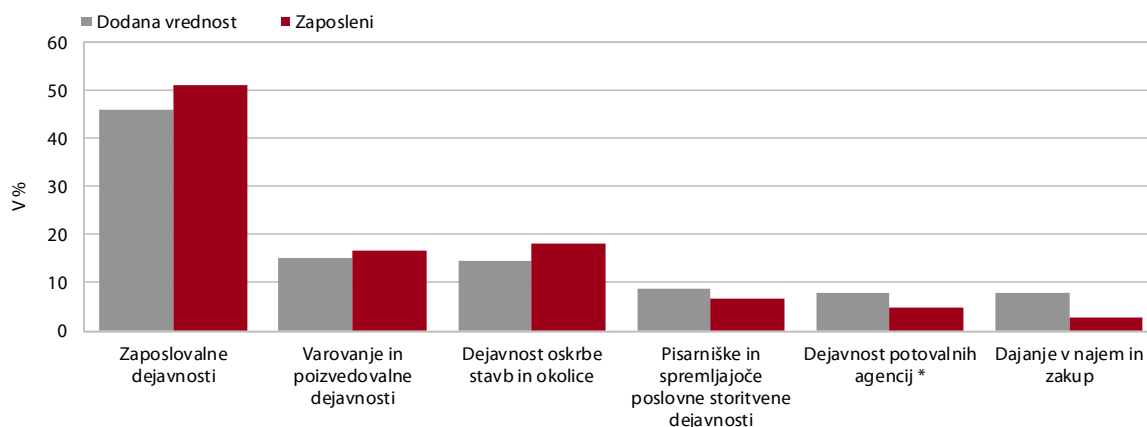
Vir podatkov: AJPEŠ (2020), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Rast dodane vrednosti družb raznovrstnih poslovnih dejavnosti (N) se je po obdobju pospešene rasti sicer nadaljevala tudi v letu 2019, le v dejavnosti posredovanjačasne delovne sile se je zmanjšala.

Družbe so ustvarile dodano vrednost v obsegu 824,1 mio EUR⁵⁴, kar je bilo za 2,5 % več kot leto prej ter že deveto leto zapored več od vrednosti iz leta 2008, lani že za 108,2 %. Od leta 2014 prispevajo največji delež v dodano vrednost dejavnosti N družbe, ki se ukvarjajo z zaposlovalnimi dejavnostmi (N 78)⁵⁵. Te družbe so lani drugič zapored svoj delež zmanjšale, na 46,1 % oz. še za 1,7 o. t., v obdobju 2008–2019 pa so ga povečale največ med vsemi dejavnostmi v N, za 22,5 o. t. Povečanje v daljšem obdobju je bilo posledica vse večjega odločanja delodajalcev za najem delavcev preko sklenjenih delovnih pogodb z zaposlovalnimi agencijami zaradi potreb po bolj fleksibilnih oblikah zaposlovanja. Od leta 2018 je bil sicer ta trend manj izrazit, saj se je začela rast aktivnosti v predelovalnih dejavnostih umirjati, kjer so pred tem v velikem obsegu povpraševali po agencijskih delavcih. Podobno se je v letu 2019 zgodilo tudi v gradbeništvu ter prometu in skladiščenju, kjer so prav tako veliko najemali delavce preko zaposlovalnih agencij. Zaradi pomanjkanja usposobljene domače delovne sile so namreč podjetja v večjem obsegu zaposlovala neposredno, torej mimo zaposlovalnih agencij, in še to predvsem tujce, kar je seveda vplivalo na zmanjšanje prihodka zaposlovalnih agencij.

Slika 58: Delež posameznih oddelkov v dodani vrednosti in zaposlenosti gospodarskih družb drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letu 2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Opomba: * Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezane dejavnosti.

Poslovni rezultat družb raznovrstnih poslovnih dejavnosti se je po izjemnem povečanju leta 2017 nadalje povečal tudi v 2019, drugo leto zapored je bil izkazan tudi finančni dobiček.

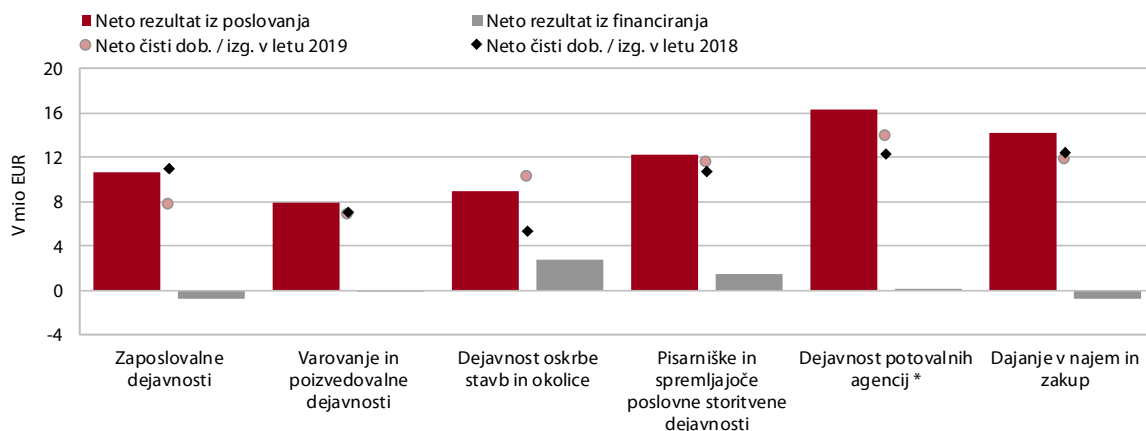
Po močnem zmanjšanju izgube iz financiranja v letu 2017 so družbe dejavnosti N lani občutno povečale dobiček iz financiranja, glavnina je bila ustvarjena v družbah, ki se ukvarjajo z dejavnostjo oskrbe stavb in okolice (N 81) ter s pisarniškimi in drugimi storitvami (N 82). Družbe dejavnosti N so zaključile obračunsko obdobje s pozitivnim rezultatom tudi iz poslovanja ter drugega delovanja. Neto dobiček iz poslovanja je bil zopet izkazan

⁵⁴ Samostojni podjetniki so ustvarili za 43,6 mio EUR dodane vrednosti, kar je bilo za 11,7 % več kot leta 2018. Zaradi njihove hitrejše rasti dodane vrednosti se je prispevek podjetnikov k celotni dodani vrednosti dejavnosti N lani še nekoliko povečal, na 5,02 %. Število samostojnih podjetnikov se je nadalje zmanjšalo, za 5,3 %, število pri njih zaposlenih oseb pa se je še povečalo in sicer za 11,2 %, kar je bila ena izmed večjih rasti med dejavnostmi zasebnega sektorja. Med vsemi dejavnostmi N ostajajo podjetniki, ki se ukvarjajo z dejavnostjo oskrbe stavb in okolice (N 81), še naprej največji, in sicer so k dodani vrednosti prispevali 51,7 %, v strukturo zaposlenih pa 58,4 %.

⁵⁵ Gospodarske družbe, ki se ukvarjajo s posredovanjemčasne delovne sile (N 78.2) so lani prvič po predhodnem šestletnem obdobju večinoma znatne rasti dodane vrednosti izkazale njen padec, za 1,3 %. Leta 2014 so realizirale najvišjo rast dodane vrednosti v celotnem dvanajstletnem obdobju, 123,1 %, kar je bilo deloma posledica takrat uvedenih zakonskih sprememb o urejanju trga dela in so se nanašale tudi na delo agencij za posredovanje dela.

v vseh šestih oddelkih. Družbe dejavnosti vseh oddelkov N so prav tako izkazale tudi neto čisti dobiček⁵⁶, ki je znašal 62,5 mio EUR in zadnjih sedem let znatno presega vrednost iz leta 2008

Slika 59: Poslovni rezultat družb dejavnosti N v letu 2019

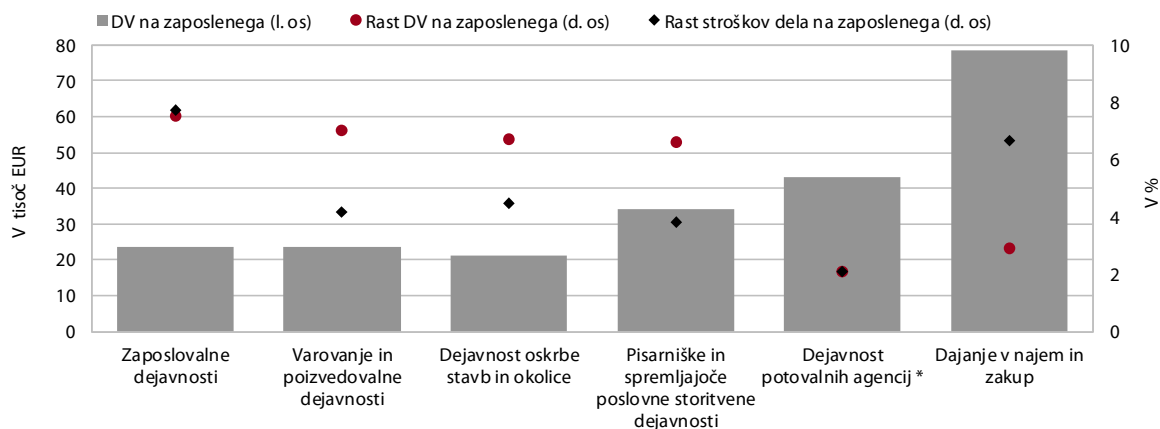

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Opomba: * Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezane dejavnosti.

Ob nadaljnji rasti dodane vrednosti se je rast produktivnosti dela nadaljevala tudi v letu 2019, vendar ob manjšem številu zaposlenih. Število zaposlenih je bilo lani po predhodnem petletnem obdobju neprekinjenega povečevanja manjše za 4,5 %, kar je ob rasti dodane vrednosti privedlo do najvišje rasti produktivnosti dela v obdobju 2008–2019 in sicer 7,3 %. Dodana vrednost na zaposlenega se je povečevala zadnjih pet let, dosegla je 26.357 EUR. Rast stroškov dela je zaostajala za rastjo dodane vrednosti, zato se je delež teh stroškov v dodani vrednosti znižal in dosegel najnižjo vrednost doslej, 82,7 %.

Slika 60: Dodana vrednost in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letu 2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

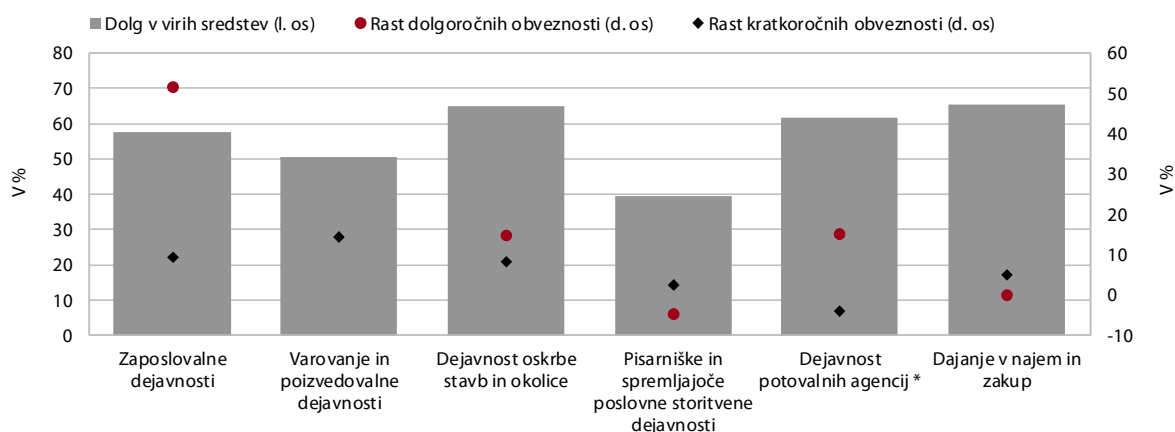
Opomba: * Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezane dejavnosti.

⁵⁶ Ob dobrem in stabilnem poslovanju iz osnovne dejavnosti je končni poslovni rezultat dejavnosti N zelo odvisen od dinamike spreminjanja neto rezultata iz financiranja.

Gospodarnost poslovanja je leta 2019 stagnirala na doseženi ravni predhodnega leta. Rast poslovnih odhodkov je bila zgolj malenkost večja od rasti poslovnih prihodkov. Prodaja storitev dejavnosti N se je bolj kot na domačem trgu povečala na tujih, predvsem izven EU, kar je vplivalo na ponovno zvišanje izvozne usmerjenosti, na 19,3 % oziroma največ doslej.

Ob nadaljnji rasti vrednosti kapitala se je zadolženost družb raznovrstnih poslovnih dejavnosti v 2019 zmanjšala. Razmerje med dolgom in obveznostmi do virov sredstev je znašalo 57,4 %, kar je še vedno več od povprečne zadolženosti vseh gospodarskih družb⁵⁷. Dolgoročne obveznosti so se okrepile zaradi večjih finančnih obveznosti, hkrati so se povečale tudi kratkoročne finančne obveznosti do bank, kar je ob nadaljnji rasti vrednosti kapitala⁵⁸, 11,6-odstotni, privedlo do realizacije najmanjše zadolženosti družb dejavnosti N v obdobju 2008–2019. Kapitalska pokritost dolgoročnih sredstev se je lani zaradi večje rasti vrednosti kapitala od rasti vrednosti dolgoročnih sredstev ponovno povečala, na 81,6 %, tako da je vrednost kazalnika od 2015 na občutno višji ravni kot prej, ko je bila vseskozi okoli 52 %.

Slika 61: Zadolženost v gospodarskih družbah drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letu 2019

Vir podatkov: AJPES (2020), lastni izračuni.

Opomba: * Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezane dejavnosti.

Neto čisti poslovni izid zaposlovalnih družb (N 78) se je tudi v letu 2019 zmanjšal, tokrat predvsem zaradi manjšega dobička iz osnovne dejavnosti. Gre za dejavnost⁵⁹, ki je od leta 2014 do leta 2017 ob visoki rasti poslovnih prihodkov zaradi velikega povpraševanja po agencijskih delavcih zlasti v predelovalnih dejavnostih, gradbeništvu ter transportu in skladiščenju znatno povečevala dodano vrednost, kar je posledično izboljševalo uspešnost poslovanja. Od leta 2018 pa se je z umirjanjem rasti v predelovalnih dejavnostih povpraševanje po agencijskih delavcih zmanjšalo, kar je vplivalo na upad prihodkov od prodaje zaposlovalnih storitev, predvsem iz manjšega povpraševanja na domačem trgu, saj so podjetja zaposlovala oziroma najemala predvsem tujce. Število zaposlenih v zaposlovalnih družbah se tako zmanjšuje od leta 2018, od lani pa tudi obseg dodane vrednosti. Produktivnost dela se od 2018 povečuje kot posledica manjšega števila zaposlenih, povečala se je tudi lani in dosegla 23.747 EUR na zaposlenega. Prihodki od prodaje zaposlovalnih storitev so se lani nadalje zmanjšali zaradi manjšega povpraševanja na domačem trgu. Rast poslovnih prihodkov od prodaje storitev na tujih trgih, predvsem na trgu EU, pa se je nadaljevala. Družbe so iz osnovne dejavnosti realizirale za 27,3 % manjši neto dobiček. Izguba iz financiranja, ki je bila sicer izkazana v celotnem obdobju 2008–2019, pa se je zmanjšala skoraj za dve petini. Neto čisti dobiček je tako dosegel 7,8 mio EUR in je bil manjši skoraj za tri desetine.

⁵⁷ Družbe dejavnosti N so bile v obdobju 2008–2014 med bolj zadolženimi v celotnem gospodarstvu.

⁵⁸ Družbe dejavnosti N so v dvanajstletnem obdobju nenehno povečevale vrednost kapitala, razen leta 2012, v zadnjih šestih letih v povprečju kar za 13,6 %.

⁵⁹ Družbe, ki se ukvarjajo s posredovanjemčasne delovne sile (N 78.2) so lani prispevale 97,3 % k dodani vrednosti vseh zaposlovalnih družb oddelka N 78.

4 Zaključek

Poslovni rezultat **gospodarskih družb** se je po močnem poslabšanju med gospodarsko in finančno krizo (z začetkom v 2008) v letu 2019 že šesto leto zapored zelo izboljšal. Poslabšanje v krizi se je kazalo v negativnem rezultatu iz financiranja in zmanjšanem dobičku iz poslovanja. Tudi v letu 2019 je do nadaljnjega izboljšanja prišlo pri obeh komponentah, s čimer se je neto čisti dobiček gospodarskih družb povzpел precej nad do sedaj najvišjo raven iz leta 2007. Neto dobiček iz poslovanja se je v tej primerjavi še bolj okrepil, neto dobiček iz financiranja, ki je bil po daljšem obdobju v prejšnjem letu spet dosežen, pa se je tudi še močno povečal. Na strani poslovnih prihodkov se je upočasnjeno nadaljevalo povečevanje prihodkov od prodaje na trgu EU, skoraj povsem pa se je ob zmanjšanem domačem povpraševanju ustavila v zadnjih dveh letih močna rast prihodkov na domačem trgu. Povezano z visoko gospodarsko aktivnostjo v zadnjih letih in povečanim povpraševanjem po delovni sili se je tudi delež stroškov dela v poslovnih odhodkih (in manj v dodani vrednosti) nekoliko okrepil, a ostal na podobni ravni kot pred desetimi leti. Zniževanje finančnih odhodkov je bilo ob intenzivnem razdolževanju družb povezano z vse manjšimi odhodki iz bančnih posojil, ki so se v letu 2019 spet malo povečali. V zadnjih letih so močno upadli tudi odhodki povezani z odpisi in oslabitvami, ki so v prejšnjih letih občasno precej vplivali na spremembo uspešnosti poslovanja posameznih dejavnosti, pa tudi celotnega podjetniškega sektorja. Zadolženost gospodarskih družb (delež dolga v virih sredstev) se je leta 2019 nadalje znižala in je bila z 51 % malo pod ravno iz leta 2000.

Gospodarske družbe področja **kmetijstva, lova, gozdarstva in ribištva (A)** ter **živilsko predelovalnih dejavnosti (C 10, 11)** so v letu 2019 poslovne rezultate ponovno izboljšale. Dosegle so najvišjo dodano vrednost v opazovanem obdobju dvanajstih let in tudi ponovno razmeroma visok neto čisti dobiček. V *družbah področja A* je bilo to doseženo ob manjšem obsegu kmetijske pridelave in nadaljnji sanaciji gozdov. Izkazani skupni neto čisti dobiček je bil sicer nižji od najvišjega v letu 2018, a višji od vseh ostalih let v opazovanem obdobju. Pozitivne poslovne rezultate so prikazale družbe iz vseh treh oddelkov te dejavnosti. Tudi *družbe živilsko predelovalnih dejavnosti* so v letu 2019 ob višji produktivnosti dela zvišale dodano vrednost, za desetino. Ponovno so prikazale tudi najvišji neto čisti dobiček v opazovanem obdobju.

Dodana vrednost gospodarskih družb **rudarstva (B)** se je v preteklem obdobju povečini zniževala zaradi krčenja dejavnosti premogovništva. Ob tem se je močno zniževalo tudi število zaposlenih, kar pa se je, zaradi povečane aktivnosti v gradbeništvu in z njim povezanim neenergetskim rudarstvom, v zadnjih letih ustavilo. Po letu 2015 je bil negativen vpliv energetskega dela na celotno dejavnost B dosti manjši, tako da so po šestih letih spet poslovali z neto čistim dobičkom. Ta je bil največji v letu 2019, ko je uspešno poslovanje pri pridobivanju rudnin in kamnin močno prevladalo nad izgubo v premogovništvu, dejavnost storitev za pridobivanje nafte in plina pa je z visoko obračunanimi terjatvami za odložene davke po dolgoletni izgubi izkazala dobiček.

Poslovanje gospodarskih družb **predelovalnih dejavnosti (C)** se je od leta 2014 izboljševalo, do leta 2019 se je njihov neto čisti dobiček povečal za več kot tri četrtine (v zadnjem letu za 7,4 % na 1.532,7 mio EUR). V zadnjih petih letih (2014-2019) se je neto dobiček iz poslovanja povečal za skoraj tretjino, k čemur je pomembno prispevala predvsem rast tujega povpraševanja. Močno se je zmanjšala tudi neto finančna izguba (na 2,9 mio EUR v letu 2019) ter delež dolga v virih sredstev. V letu 2019 so k izboljšanju rezultatov iz poslovanja in financiranja pomembno prispevale družbe iz farmacevtske industrije in družbe iz proizvodnje električnih naprav, slednje so razpolovile neto izgubo iz poslovanja in po neto izgubi iz financiranja v letu 2018, leto zaključile z neto finančnim dobičkom. Nekatere pomembnejše panoge pa so v letu 2019 svoje rezultate iz poslovanja in financiranja poslabšale. Neto poslovni dobiček se je precej zmanjšal v proizvodnji motornih vozil in proizvodnji kovin. Družbe iz proizvodnje motornih vozil so med redkimi poslabšale tudi finančno poslovanje. Predvsem zaradi višje rasti kratkoročnih obveznosti pa se je povečala tudi zadolženost teh družb.

Gospodarske družbe **oskrbe z elektriko, plinom in paro** (D) so, po veliki neto čisti izgubi zaradi odpisov vrednosti v letu 2015, zadnja leta ponovno poslovale s solidnim dobičkom, ki se je nekoliko zmanjševal, v letu 2019 pa več kot podvojil. Največ neto čistega dobička so ustvarili v dejavnosti trgovanja z elektriko, največjo neto čisto izgubo pa še vedno v proizvodnji termoelektrarn, obe omenjeni dejavnosti pa sta z izboljšanim poslovanjem skoraj v celoti prispevali k povečanju skupnega poslovnega rezultata v dejavnosti D. Tako uspešno poslovanje dejavnosti termoelektrarn in trgovalne dejavnosti (in znotraj te družbe HSE) pomeni, da se negativne posledice investicije TEŠ 6 na elektroenergetiko vendarle zmanjšujejo.

Gospodarske družbe v dejavnosti **oskrbe z vodo, ravnanja z odplakami in odpadki ter saniranja okolja** (E) so svojo produktivnost dela in dodano vrednost v poslovnem letu 2019 razmeroma precej povečale, leto pa zaključile z najvišjim neto čistim dobičkom v opazovanem obdobju. Ta je v letih prej precej nihal, v letu 2019 pa se je po znižanju v letu prej zvišal za skoraj polovico. Dobiček so razmeroma precej zvišale družbe zbiranja in odvoza odpadkov ter ravnanja z njimi, v katerih sta bili ustvarjeni skoraj dve tretjini skupnega neto čistega dobička dejavnosti.

Družbe v **gradbeništvu** (F) so v obdobju po finančni in gospodarski krizi poslovale z izgubo, poslovni rezultat pa se je močneje izboljšal v zadnjih letih, tako da je dobiček v letu 2019 že drugo leto zapored spet presegel tistega iz leta 2008. Z večanjem aktivnosti se je povečala tudi zaposlenost, prihodki družb pa so se v malo daljšem obdobju bolj povečali na tujih trgih kot na domačem. Produktivnost v gospodarskih družbah gradbeništvu se je v letu 2019 le malo povečala, glede na leto 2010 pa močno zlasti v oddelku gradnja stavb. K večjemu dobičku iz poslovanja je na odhodkovni strani pripomogla umirjena rast stroškov blaga, materiala in storitev, v prejšnjem letu pa tudi relativno nizek obseg odpisov vrednosti. Družbe v gradbeništvu so se do leta 2019 že precej razdolžile, vrednost virov sredstev pa se je že tretje leto zapored povečala.

Gospodarske družbe **trgovine ter vzdrževanja in popravil motornih vozil** (G) so po letu 2013, ko so imele celo manjšo izgubo, v nadaljnjih letih poslovanje močno izboljšale. Po izrazitem povečanju leta 2018 se je neto čisti dobiček leta 2019 sicer nekoliko zmanjšal, a ostal visok. Na lansko poslabšanje je vplivalo predvsem ponovno povečanje oslabitev nepremičnin in opreme, odpisov zaradi prevrednotenja finančnih naložb in velikega zmanjšanja finančnih prihodkov družb različnih panog. Kljub temu so ob nadaljnji rasti gospodarske aktivnosti svoje poslovanje izboljšale družbe v trgovini na debelo, nekoliko slabše pa so zaradi manjše prodaje poslovali v trgovini z motornimi vozili. Nadaljnja rast potrošnje gospodinjestev je vplivala tudi na izboljšanje nekaterih segmentov poslovanja v trgovini na drobno, kjer se je močneje povečal pribitek.

V gospodarskih družbah **prometa in skladiščenja** (H) so po doseženi izgubi v letu 2009 v naslednjih letih poslovanje večinoma izboljševali in v letu 2019 z nadaljnjo manjšo rastjo dosegli najboljši poslovni rezultat v zadnjih dvanajstih letih. Velike spremembe v uspešnosti poslovanja v letu 2019 pa so bile znotraj dejavnosti H. Najbolj se je poslovni rezultat izboljšal v dejavnosti potniškega zračnega prometa (stečaj Adrie). Podobno so se številke izboljšale tudi v dejavnosti pomorski tovorni promet, kjer so slabili finančne naložbe leto prej. Najbolj pa se je v okviru dejavnosti H v letu 2019 neto čisti dobiček zmanjšal v dejavnostih skladiščenja, pretovarjanja in v cestnem blagovnem prometu. Največji neto čisti dobiček so tudi v tem letu dosegli v spremljajočih storitvenih dejavnostih v kopenskem prometu ter v cestnem blagovnem prometu.

Gostinske družbe (I), ki so od leta 2008 do leta 2014 poslovale z izgubo, so v naslednjih letih svoje poslovanje močno izboljšale. Lansko povišanje neto čistega dobička je bila predvsem posledica nadaljnje rasti neto dobička iz poslovanja zaradi večjih prodajnih prihodkov ob rasti zasebne potrošnje in povečanem obisku turistov. Po povečanju v letu 2018 se je lani zmanjšala tudi finančna izguba gostinskih družb. Gostinske družbe so lani nadalje zmanjšale tudi zadolženost in s tem izboljšale kapitalsko pokritost sredstev.

Gospodarske družbe **informacijskih in komunikacijskih dejavnosti** (J) so v obdobju 2008–2019 edino v letu 2010 ustvarile negativni poslovni rezultat, ki je bil posledica visoke neto izgube iz financiranja. V letu 2019 so ponovno ustvarile manjši neto čisti dobiček kot pred krizo, za četrtno, v letu prej so ga prvič v celotnem analiziranem obdobju presegle. Lanskoletni končni poslovni rezultat je bil posledica skromne rasti neto dobička iz poslovanja, negativnega rezultata iz drugega delovanja ter občutnega povečanja neto izgube iz financiranja. Ob nadaljnji rasti števila zaposlenih ter še večji rasti dodane vrednosti se je produktivnost dela še povečala. V strukturo dodane vrednosti od leta 2016 največ prispevajo računalniško-svetovalne družbe (J 62), ki so v zadnjih sedmih letih pospešeno povečevale tako število zaposlenih kot dodano vrednost, kar se je odražalo tudi v uspešnosti poslovanja. Pred tem so največji delež prispevale telekomunikacijske družbe (J 61), katerih delež je v obdobju 2008–2013 stagniral na ravni okoli 48 %, potem pa se je začel zmanjševati. Končni poslovni rezultat teh družb sicer ostaja pozitiven na račun dobrega poslovanja iz osnovne dejavnosti.

Nepremičninski trg se je v letih pred gospodarsko krizo, ko je povpraševanje po različnih vrstah nepremičnin presegalo ponudbo, razcvetel in dosegal visoke dobičke, z gospodarsko krizo pa se je poslovanje **nepremičninskih družb** (L) močno poslabšalo. Tako so nepremičninske družbe po precejšnjem poslabšanju poslovnega rezultata že leto 2010 zaključile z neto čisto izgubo, ki se je v letih do 2014 še povečala. Z oživiljanjem trgovanja na nepremičninskem trgu so družbe leto 2015 zaključile z neto čistim dobičkom, ki se je v naslednjih štirih letih še izraziteje povečal.

Gospodarske družbe **strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti** (M) so po letu 2010 uspešnost poslovanja zgolj izboljševale. V letu 2019 so še nadalje povečale že visok neto čisti dobiček, ki od leta 2016 presega vrednost pred začetkom gospodarske krize (2008). Ob največji rasti dodane vrednosti v obdobju 2008–2019 in znatni rasti števila zaposlenih se je produktivnost dela še povečala. Delež v strukturi dodane vrednosti se je v analiziranem obdobju najbolj zmanjšal arhitekturno-projektantskim družbam (M 71), sicer največjemu oddelku po dodani vrednosti, katerim se je aktivnost z gospodarsko krizo preko gradbenega sektorja precej zmanjšala. Ob večji prodaji teh storitev, lani predvsem na domačem trgu, je poslovni rezultat iz osnovne dejavnosti stagniral, ob izkazanem neto finančnem dobičku se je neto čisti dobiček še povečal. V strukturi dodane vrednosti se je delež najbolj povečal družbam, ki opravljajo storitve podjetniškega in poslovnega svetovanja (M 70). V obdobju 2008–2019 so, razen v letu 2010, realizirale neto čisti dobiček.

Gospodarske družbe **drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti** (N) so na začetku krize ustvarile negativni poslovni rezultat, od leta 2011 pa so pozitivno poslovanje večinoma izboljševale. V letu 2019 so nadalje povečale neto čisti dobiček, ki zadnjih sedem let presega vrednost pred začetkom gospodarske in finančne krize (2008). Tak neto poslovni izid je bil predvsem posledica znatne rasti neto finančnega dobička, prvič izkazan v letu 2018, ob hkrati izkazanem dobičku iz poslovanja in drugega delovanja. Ob nadaljnji rasti dodane vrednosti in manjšem številu zaposlenih se je produktivnost dela povečala. Od leta 2014 v strukturo dodane vrednosti dejavnosti N največji delež prispevajo zaposlovalne družbe (N 78), vendar so ga lani drugič zapored zmanjšale. V celotnem analiziranem obdobju so te družbe izkazovale izgubo iz financiranja, v 2019 se je opazno zmanjšala, kar je ob občutno manjšem neto dobičku iz osnovne dejavnosti vplivalo na manjši neto čisti dobiček kot leto prej.

5 Seznam literature in virov

1. AJPES (2020). Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida za gospodarske družbe in samostojne podjetnike. Ljubljana: Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve.
2. DU (2014). Boj proti sivi ekonomiji dvignil prihodke iz naslova DDV za 96 milijonov evrov. Ljubljana: Davčna uprava. Pridobljeno na <http://www.protisiviekonomiji.si/novica/article/46974/>.
3. FU (2017). Poročilo o učinkih uvedbe sistema davčnega potrjevanja računov v RS v letu 2016. Ljubljana: Finančna uprava. Pridobljeno na: http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Medijsko_sredisce/2017/Porocilo_o_ucinkih_vedbe_sistema_davcnega_potrjevanja_racunov_v_Republiki_Sloveniji_v_letu_2016.pdf
4. HSE (2016). Letno poročilo družbe in skupine HSE 2015. Ljubljana: Holding Slovenske elektrarne d.o.o. Pridobljeno na: <https://www.hse.si/app/uploads/2018/12/letno-porocilo-hse-2015-1.pdf>
5. Kmet Zupančič, R., Koprivnikar Šušteršič, M., Kovač, M., Kušar, J., Nenadič, T., Povšnar, J. in M. Vendramin (2010). Poslovanje gospodarskih družb v letu 2009 – pregled po dejavnostih. UMAR, *Delovni zvezek*, 8(18). Pridobljeno na: https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/dz/2009/dz08-09.pdf
6. Mercator (2013). Letno poročilo poslovnega sistema Mercator d.d. za leto 2012. Ljubljana: Mercator. Pridobljeno na: <http://www.mercator.si>.
7. Mercator (2020). Letno poročilo poslovnega sistema Mercator d.d. za leto 2019. Ljubljana: Mercator. Pridobljeno na: <http://www.mercator.si>.
8. OPS (2020). Odprti podatki Slovenije . Ljubljana: Ministrstvo za javno upravo. Pridobljeno na <https://podatki.gov.si/dataset/prvic-registrirana-vozila-po-mesecih>.
9. Petrol (2020). Letno poročilo skupine Petrol in družbe Petrol d.d. za leto 2019. Ljubljana: Petrol. Pridobljeno na: <http://www.petrol.si>.
10. SURS (2020a). Podatkovna baza. Ljubljana: Statistični urad RS. Pridobljeno na: <http://pxweb.stat.si/pxweb/dialog/statfile2.asp>
11. SURS (2020b). Ekonomski računi za kmetijstvo. Prva objava. Ljubljana: Statistični urad RS. Pridobljeno na: <http://www.stat.si/>
12. Telekom Slovenije (2020). Letno poročilo 2019. Ljubljana: Telekom Slovenije.
13. *Zakon o minimalni plači*. Ljubljana: Ur. l .13/10.

Priloga: Opredelitev kazalnikov, uporabljenih v analizi poslovanja gospodarskih družb

KAZALNIKA VELIKOSTI

Sredstva na podjetje

001/število podjetij

Število zaposlenih na podjetje

188/število podjetij

KAZALNIK OPREMLJENOSTI DELA S SREDSTVI

Povprečna* sredstva na zaposlenega

$((001_1 + 001_0)/2)/188$

KAZALNIK GOSPODARNOSTI

Gospodarnost poslovanja = poslovni prihodki/poslovni odhodki

(126/127)

KAZALNIKI DONOSNOSTI

Donosnost sredstev = neto čisti dobiček (izguba) obračunskega obdobja/povprečna* sredstva

$(186-187)/((001_1 + 001_0)/2)$

Donosnost prihodkov = neto čisti dobiček (izguba) obračunskega obdobja/celotni prihodki

$(186-187)/(126 + 153 + 178)$

Donosnost kapitala = neto čisti dobiček (izguba) obračunskega obdobja/povprečni* kapital

$(186-187)/((056_1 + 056_0)/2)$

KAZALNIK PRODUKTIVNOSTI

Dodana vrednost na zaposlenega

$(126-128-148)/188$

KAZALNIKA STROŠKOV DELA

Stroški dela na zaposlenega

(139/188)

Delež stroškov dela v dodani vrednosti

$(139)/(126-128-148)$

KAZALNIKI FINANCIRANJA IN PLAČILNE SPOSOBNOSTI

Delež dolga (kratkoročne in dolgoročne finančne ter poslovne obveznosti, rezervacije in pasivne časovne razmejitev) v virih sredstev

$((072 + 075 + 085 + 095)/055)$

Delež kratkoročnih obveznosti (s pasivnimi časovnimi razmejitvami) v virih sredstev

$((085 + 095)/055)$

Kapitalska pokritost dolgoročnih sredstev

(056/002)

Dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog

$(056 + 072 + 075)/(002 + 034)$

KAZALNIK IZVOZNE USMERJENOSTI

Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje

$(115 + 118)/110$

KAZALNIKA STRUKTURE SREDSTEV

Delež dolgoročnih sredstev v sredstvih

(002/001)

Delež proizvodjalnih strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih

((013 + 014)/002)

Opombi: Številke v formulah pomenijo ustrezno šifro AOP. * Pri izračunu povprečne vrednosti sredstev in kapitala se upošteva podatek o vrednosti sredstev/kapitala ob koncu tekočega in ob koncu preteklega leta za družbe, ki so poslovale v tekočem letu.

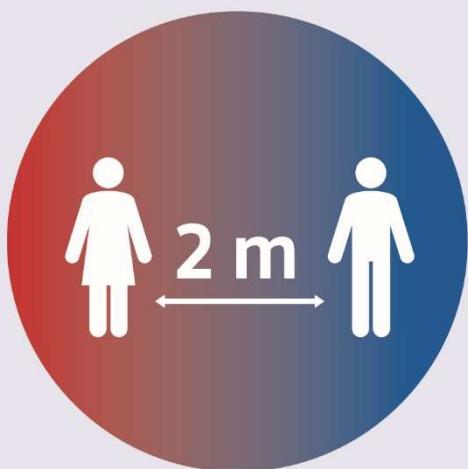
#OstaniZdrav

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Imam izbiro. Ravnam Odgovorno.

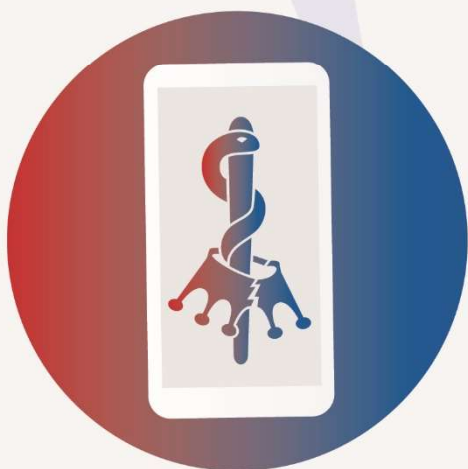
www.gov.si/ostanizdrav

Razdalja 2 m

**Redno umivanje in
razkuževanje rok**

**Vključena aplikacija
#OstaniZdrav**

**Nošenje zaščitne
maske**

Naložite si
#OstaniZdrav
še danes.